

НАКАЗ

ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ЗСУ
№ 140 ВІД 11.09.2020р.

Про затвердження
Тимчасового порядку
оформлення оперативних
(бойових) документів

СВІАЩОТА УКРАЇНСЬКОЇ
РЕФОРМАЦІЇ

НАШ
формат

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК
«ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ
(БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ»

Книжка вийшла за підтримки
ГО «Реформація»

format.ua

долучитися

ВКДП 5(3)-00(01).02

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Головнокомандувача
Збройних Сил України
11 вересня 2020 року № 140

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК «ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ»

2-ге видання

Військова керівна
деталізована
публікація командирам
(військовослужбовцям)
загального застосування
з планування операції

СЕРПЕНЬ 2020
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
КОМАНДУВАННЯ ПІДГОТОВКИ КОМАНДУВАННЯ
СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

«Наш Формат» · Київ · 2023

УДК 355.311.3:[355.098:005.92-051]](07)

T41

T41 ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК «ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ». — 2-ге вид. — К. : Наш Формат, 2023. — 282 с.

ISBN 978-617-8120-28-3

Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів передбачено як посібник для забезпечення використання в органах військового управління, військових частина (підрозділах), установах Збройних Сил України умовних знаків, які вживаються у збройних силах країн – членів НАТО, для нанесення тактичної (оперативної) обстановки.

Тимчасовий порядок розроблено старшим офіцером відділу розробки програм та навчально-методичних матеріалів управлінням підготовки у ВВНЗ та НЦ командування підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України підполковником Тарашенко Ю.А. спільно з начальником відділу планування стратегічного розгортання – заступником начальника управління стратегічного розгортання Головного оперативного управління Генерального штабу Збройних Сил України полковником Король О.А. за редакцією командувача підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-лейтенанта Олександра Павлюка та погоджена із заінтересованими структурними підрозділами Генерального штабу та органами військового управління Збройних Сил України.

УДК 355.311.3:[355.098:005.92-051]](07)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	9
1. РЕКВІЗИТИ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ	10
1.1 Склад реквізитів	10
1.2 Вимоги до змісту реквізитів, їх розташування та характеристика	11
1.3 Вимоги до оформлення оперативних документів	23
1.4 Вимоги до оформлення оперативних документів, які виготовляються за допомогою друкувальних засобів	25
2. ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ	26
2.1 Особливості оформлення текстуальних оперативних документів	26
2.2 Особливості оформлення графічних оперативних документів	28
2.3 Особливості оформлення таблиць	34
3. ОФОРМЛЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ	39
3.1 Зміни та доповнення до оперативних документів	39
4. ЗРАЗКИ ТИПОВИХ ФОРМ ОПЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ	41
4.1 Зразки типових форм текстових планувальних документів	41
4.2 Зразки типових форм графічних планувальних документів	51
4.3 Зразки типових форм директивних документів.....	60
4.4 Розроблення і уточнення форм оперативних документів	68
5. ВІЙСЬКОВІ УМОВНІ ЗНАКИ	69

5.1 Загальні положення	69
5.2 Деталізовані вимоги до побудови умовних знаків	70
5.3 Знаки заходів управління військами (силами)	79
5.4 Технічна специфікація умовних знаків	80
5.5 Умовні знаки сухопутних підрозділів	85
5.6 Умовні знаки зразків озброєння та військової техніки Сухопутних військ	90
5.7 Умовні знаки зразків озброєння та військової техніки авіації Сухопутних військ та Повітряних Сил Збройних Сил України	103
5.8 Знаки для відображення оперативної обстановки в морському середовищі	110
6. ОПЕРАТИВНІ (ТАКТИЧНІ) УМОВНІ ЗНАКИ ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ	126

ПЕРЕДМОВА

Тимчасовий порядок оформлення оперативних (бойових) документів (далі — Тимчасовий порядок) розроблено старшим офіцером відділу розробки програм та навчально-методичних матеріалів управління підготовки у ВВНЗ та НЦ командування підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України підполковником Тарашенко Ю.А. спільно з начальником відділу планування стратегічного розгортання — заступником начальника управління стратегічного розгортання Головного оперативного управління Генерального штабу Збройних Сил України полковником Король О.А. за редакцією командувача підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-лейтенанта Олександра Павлюка та погоджена із заінтересованими структурними підрозділами Генерального штабу та органами військового управління Збройних Сил України.

Тимчасовий порядок передбачено як посібник для забезпечення використання в органах військового управління, військових частина (підрозділах), установах Збройних Сил України умовних знаків, які вживаються у збройних силах країн — членів НАТО, для нанесення тактичної (оперативної) обстановки.

Апробацію положень цього Тимчасового порядку передбачено здійснити починаючи з вересня 2020 року по грудень 2021 року. В подальшому враховуючи отримані зауваження та пропозиції до її змісту та структури, передбачається видати оновлений варіант Порядку оформлення оперативних (бойових) документів.

Усі питання, що стосуються цього Тимчасового порядку направляти до командування підготовки Командування Сухопутних військ Збройних Сил України на адресу: 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська 19, Командування Сухопутних військ ЗС України, або ubp@ksv.dod.ua.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому Тимчасовому порядку основні терміни та визначення не застосовано.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

У цьому Тимчасовому порядку умовні позначення та скорочення наведено в тексті.

1. РЕКВІЗИТИ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ

1.1 Склад реквізитів

Реквізити є обов'язковими даними (відомостями) для оформлення оперативних (бойових) (далі — оперативних) документів. Визначені реквізити, їх правильне написання, взаємне розміщення надають документові юридичної сили.

Під час оформлення оперативних документів використовують такі реквізити:

- 1 — малий Державний Герб України;
- 2 — гриф обмеження доступу до документа;
- 03 — номер примірника;
- 4 — назва органу військового управління, яким поставлено завдання щодо розроблення документа;
- 5 — гриф затвердження документа;
- 06 — заголовок документа;
- 7 — відмітка про спеціальний код;
- 8 — назва органу військового управління (структурного підрозділу), який розробив документ;
- 9 — місце та рік розроблення документа;
- 10 — обліковий номер;
- 11 — додатки до документа;
- 12 — масштаб;
- 13 — показник обсягу документа;
- 14 — військове звання, ім'я та прізвище виконавця документа і кресляра;
- 15 — загальна кількість розроблених примірників та дата завершення розроблення документа;
- 16 — номенклатура карти;
- 17 — оперативна обстановка;
- 18 — умовні позначення;
- 19 — підпис документа;
- 20 — дата підпису;
- 21 — категорія терміновості;
- 22 — адресат;
- 23 — заголовок до тексту документа;
- 24 — текст документа;
- 25 — місце для печатки;

- 26 — розрахунок розсилки;
- 27 — ознайомлення з документом;
- 28 — виготовлення документа;
- 29 — дані про відправлення;
- 30 — відмітка про відпрацювання документа.

1.2 Вимоги до змісту реквізитів, їх розташування та характеристика

1.2.1 Малий Державний Герб України розміщується у центрі верхнього поля аркуша. Розміри реквізиту: висота — 17 мм, ширина — 12 мм.

1.2.2 Гриф обмеження доступу до документа (далі — гриф обмеження доступу) — реквізит матеріального носія інформації (документа), що засвідчує ступінь обмеження доступу до такої інформації.

Зміст оперативних документів містить переважно інформацію з обмеженим доступом (секретну або службу).

Службова інформація — інформація, яка відповідає перелікам відомостей, що становить службову інформацію та матеріальним носіям якої присвоюється гриф обмеження доступу «Для службового користування».

До секретної інформації належить інформація, яка містить відомості, що становлять державну таємницю.

Залежно від ступеня секретності інформації, яка міститься у документі, надається гриф секретності «Особливої важливості», «Цілком таємно» або «Таємно».

Засекречування матеріальних носіїв інформації здійснюється шляхом надання їм на підставі зводу відомостей, що становлять державну таємницю, грифа секретності посадовою особою, яка готує, створює, підписує чи затверджує такий матеріальний носій інформації (документ).

Гриф обмеження доступу розміщується у правому верхньому куті документа. На титульному аркуші текстового оперативного документа, у тому числі на додатках, верхній край напису грифа обмеження доступу повинен збігатися з верхнім краєм Малевого Державного Герба України.

Реквізит пишеться (друкується) в один рядок з використанням шрифту розміром 12 друкарських пунктів.

Оперативні документи, розроблені у ході оперативної (бойової) підготовки, повинні мати позначку «По навчання», за якою їх від-

різняють від документів поточного діловодства. Позначка проставляється під грифом обмеження доступу, *наприклад*:

Таємно
По навчанню

1.2.3 Номер примірника — запис облікової нумерації документа. Реквізит друкується у правому верхньому куті документа під грифом обмеження доступу до документа. Лівий край напису номера примірника повинен збігатися з лівим краєм попереднього реквізиту (реквізиту 02). Реквізит складається із скороченого слова «Примірник», знака номера та нижньої риски, *наприклад*:

«Прим. № ____».

Реквізит пишеться (друкується) в один рядок з використанням шрифту розміром 12 друкарських пунктів.

В електронному документі номер примірника не заповнюється, він проставляється після друку електронного документа.

1.2.4 Назва органу військового управління, яким поставлено завдання з розроблення документа (далі — назва органу військового управління), зазначається повна. Реквізит розміщується по центру текстової частини під першим реквізитом на відстані 15–20 мм від нього. Назва органу військового управління пишеться (друкується) великими літерами без скорочень. *Наприклад*,

«МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ», «ГЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ», «КОМАНДУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-МОР-
СЬКИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ».

1.2.5 Гриф затвердження документа — посилення на нормативно-правовий акт, яким документу надано юридичної сили. Реквізит друкується на титульному аркуші замислу (плану) операції (бойових дій) у правому верхньому куті на відстані 12 мм від назви органу військового управління. Відомості щодо затвердження документа містять: слова «ЗАТВЕРДЖЕНО», «НАКАЗ»; назву посади службової особи, якою видано наказ; дату, місяць, рік видання наказу та його номер, *наприклад*:

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ командувача
військ оперативного
командування «Захід» №

Зазвичай, реквізит повинен мати три-чотири рядки тексту з використанням шрифту розміром 12 друкарських пунктів. Слово «ЗАТВЕРДЖЕНО» пишеться (друкується) великими літерами.

1.2.6 Заголовок документа відображає його стислий зміст. Реквізит друкується посередині текстової частини під назвою органу військового управління на відстані 80–85 мм від неї. Заголовок документа повинен мати два-чотири рядка тексту та відповідати на питання «що?» Слово (слова) першого рядка тексту друкуються великими літерами, *наприклад*:

ЗАМИСЕЛ
оборонної операції оперативного
угруповання військ «Захід»

Слова у заголовку документа скорочувати не дозволяється. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

1.2.7 Спеціальний код — формалізований запис для ідентифікації планів операцій (бойових дій), який розробляється під час завчасного планування операції (бойових дій). Реквізит друкується на титульному аркуші під заголовком документа на відстані 12 мм від нього. Відмітка спеціального коду оформляється у формі таблиці, яка має одну графу (стовпчик) та три рядки. Реквізит включає: скорочену назву (аббревіатуру); номер плану; дату останнього уточнення плану. Кожна із складових частин друкується (пишеться) в один рядок, *наприклад*:

ПлОООУВ
XX.X.XX
20 року.

Скорочена назва (аббревіатура) плану складається з великих і малих літер та зазначається у верхньому рядку відмітки спеціального коду. Дозволяється використовувати для скороченої назви плану до дев'яти літер, *наприклад*: «ПлОООУВ» — для Плану ОО ОУВ.

Номер плану — цифрова величина, яка складається з трьох цифрових груп (XX.X.XX). Номер плану вказує на орган військового управління, яким розроблено план, ситуацію застосування та функціональне призначення документа. Цифрові групи між собою розділяються крапкою.

Дата останнього уточнення має форму підготовленого місця для зазначення дати, місяця та року. Дата записується олівцем.

1.2.8 Назва органу військового управління (структурного підрозділу), який розробив документ, зазначається повна. Використовувати у назві скорочення не дозволяється, *наприклад*: «Головне оперативне управління». Реквізит розміщується у нижній частині титульного (облікового) аркуша по центру текстової частини.

1.2.9 Місце та рік розроблення документа — це назва населеного пункту та число року. Реквізит розміщується по центру текстової частини під назвою органу військового управління (структурного підрозділу), яким розроблено документ. Місце та рік розроблення документа (арабськими цифрами) пишеться (друкується) в один рядок. Між словом назви населеного пункту та числом року ставиться тире, *наприклад*:

Київ — 2020.

1.2.10 Додатки до документа — запис із зазначенням порядкового номера документа, який додається до основного документа. Реквізит розміщується у верхньому правому куті титульного (першого) аркуша під написом номера примірника через один міжрядковий інтервал. Реквізит складається із слова «Додаток», числа порядкового номера додатка (згідно зі змістом текстового планувального документа) та назви замислу (плану) зі словом «до». Реквізит пишеться (друкується) з використанням шрифту розміром 12 друккарських пунктів у два-три рядки, *наприклад*:

Додаток 1
до Плану оборонної
операції оперативного
утворення військ
«Захід»

У разі потреби використовується скорочена назва основного документа.

1.2.11 Масштаб — показник числового співвідношення величини (довжини) зображення на карті (схемі) до природної величини (довжини) самого зображуваного предмета. Реквізит друкується:

на обліковому аркуші — на відстані 75 мм від нижнього поля документа з лівого краю. *Наприклад*:

Масштаб карти 1: 200 000;

на лицьовому боці графічного планувального документа — на відстані 50 мм від нижнього поля, посередині. *Наприклад:*

МАСШТАБ 1: 200 000.

Реквізит складається із слова «Масштаб»; назви графічного оперативного документа (карта, схема тощо); числового показника. Слово «масштаб» пишеться (друкується): на обліковому аркуші — маленькими, на графічному документі — великими літерами.

1.2.12 Показник обсягу документа — характеристика загальної кількості аркушів карт (паперу тощо), які використані під час виготовлення склейки (з'єднання) графічного документа. Реквізит друкується під масштабом з лівого краю облікового аркуша графічного документа. Показник обсягу документа складається зі слів «Кількість аркушів» та числа, *наприклад:*

Кількість аркушів: 9.

В електронному документообігу формалізовані документи не мають розділення на сторінки, їх кількість може змінюватись залежно від налаштувань друку.

1.2.13 Військове звання, ім'я та прізвище виконавця документа і кресляра — перелік службових осіб, які залучалися до розроблення та оформлення оперативного документа. Реквізит друкується з лівого краю облікового аркуша графічного документа, через один міжрядковий інтервал від тексту документа. Реквізит пишеться (друкується) у два рядки, при цьому назва військових звань скорочується, ім'я пишеться з великої літери, прізвище великими літерами, *наприклад:*

Виконав: п-к Андрій КОЛОМІЄЦЬ

Креслив: м-р Олександр ІВАЩЕНКО

1.2.14 Загальна кількість розроблених примірників та дата завершення розроблення документа пишеться (друкується) в один рядок. Реквізит друкується під чотирнадцятим реквізитом з лівого краю облікового аркуша графічного документа. Реквізит складається із слова «в»; показника кількості (зазначеного словом); слова «примірнику (примірниках)»; групи цифр. Дата зазначається трьома групами чисел, *наприклад:*

25.12.2020.

В підготовленому проєкті документа в електронному вигляді номер примірника не заповнюється, він проставляється після його друку.

1.2.15 Номенклатура карти — перелік нумерації окремих аркушів топографічної карти, які використані під час розроблення графічного документа. Реквізит друкується на відстані 75 мм від нижнього поля документа з правого краю. Реквізит складається зі слів «Номенклатури карти» та буквено-числових показників номенклатури аркушів карти. Кількість рядків тексту для номенклатури карти не обмежується. Реквізит використовується лише у разі відпрацювання графічного документа на топографічних або спеціальних картах.

1.2.16 Оперативна обстановка — відображення елементів замислу (плану) операції (бойових дій), інформації про положення військ (сил) на місцевості та їх завдання у ході підготовки і ведення операції (бойових дій). Реквізит використовується у графічних оперативних документах.

Оперативна обстановка наноситься з використанням умовних знаків та скорочень. Вимоги щодо оформлення оперативної обстановки наведені у пункті 2.2.

1.2.17 Умовні позначення — формалізована таблиця для введення додаткових, не передбачених керівними документами, умовних знаків та пояснення їх змісту. Використовуються у графічних оперативних документах.

Реквізит друкується на відстані 200 мм від правого чи лівого краю карти (залежно від завантаження карти оперативною обстановкою).

Нижній край таблиці повинен збігатися з верхнім краєм дев'ятого надцятого реквізиту. Рекомендований розмір таблиці — 300x200 (мм).

Кількість рядків таблиці залежить від кількості додаткових умовних знаків, скорочень, які планується ввести (відобразити). Заголовками граф повинні бути слова «Знак» та «Зміст знака».

Назва тематичного заголовка пишеться великими літерами, *наприклад:*

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Знак	Зміст знака

1.2.18 Реквізит «Підпис документа» складається з найменування посад службових осіб, які підписують оперативний документ, їх підписів, військових звань, ім'я та прізвище. Реквізит розміщується:

на текстовому планувальному документі — на останньому аркуші текстової частини документа, на відстані двох інтервалів від неї, від межі лівого поля. Ім'я службових осіб пишеться з великої літери, прізвище великими літерами. Підписи службових осіб розміщуються один під одним через один міжрядковий інтервал, *наприклад*:

Командувач військ оперативного командування «Захід»
генерал-лейтенант Віктор РУДЕНКО
Начальник штабу — заступник командувача військ оперативного командування «Захід»
полковник Олександр МАРЧЕНКО

на графічному планувальному документі — у нижній частині карти (схеми), під оперативною обстановкою, симетрично відносно центра карти (схеми) із вирівнюванням тексту по лівому краю найдовшого рядка. Ім'я службових осіб пишеться з великої літери, прізвище великими літерами, *наприклад*:

Начальник штабу — заступник командувача військ оперативного командування «Захід»
полковник Олександр МАРЧЕНКО

Начальник управління поточних операцій — заступник начальника штабу оперативного командування «Захід»
полковник Ігор ГОРБАЧ

У реквізиті «Підпис документа» зазначається дійсне найменування органу військового управління (військової частини), *наприклад*:

Начальник управління поточних операцій — заступник начальника штабу оперативного командування «Захід»
полковник Ігор ГОРБАЧ

1.2.19 Дата підпису — буквено-цифрова група, яка відображає інформацію про дату, місяць та рік підписання графічного документа відповідною службовою особою. Реквізит розміщується під підписом службових осіб від межі лівого поля. Дата підпису пишеться в один рядок, *наприклад*:

10 травня 2020 року.

1.2.20 Категорія терміновості — умовне позначення для визначення черговості передачі (отримання) інформації відповідними вузлами зв'язку Збройних Сил України. Директивні та інші опе-

ративні документи поділяються на п'ять категорій: «ГОРИЗОНТ», «ЕФІР», «БУРАН», «ЗЛІТ» та безкатегорійні.

Категорія терміновості надається відповідно до діючого керівного документа з урахуванням важливості та терміновості інформації (повідомлення), яку містить оперативний документ.

Оперативні документи вищої категорії терміновості передаються негайно, з перериванням передачі документів нижчої категорії терміновості. Категорія терміновості «ГОРИЗОНТ» є найвищою, решта — згідно з викладеною послідовністю.

Крім того, на оперативних документах можуть проставлятися чотири види спеціальних відміток: «ПЕРЕДАВАТИ ЗІ ЗВОРотноЮ ПЕРЕВІРкою», «ПІДЛЯГАЄ КОНТРОЛЮ», «ПО НАВЧАННЮ», «ОСОБИСТО».

Крім того, на оперативних документах можуть проставлятися чотири види спеціальних відміток: «ПЕРЕДАВАТИ ЗІ ЗВОРотноЮ ПЕРЕВІРкою», «ПІДЛЯГАЄ КОНТРОЛЮ», «ПО НАВЧАННЮ», «ОСОБИСТО».

Відмітки використовуються у таких випадках:

«ПЕРЕДАВАТИ ЗІ ЗВОРотноЮ ПЕРЕВІРкою» — якщо зміст оперативного документа необхідно передати з високим ступенем достовірності (використовується для недопущення викривлення інформації, яке може виникнути у ході обробки та передачі оперативних документів);

«ПІДЛЯГАЄ КОНТРОЛЮ» — якщо службовій особі, яка підписала повідомлення, необхідно знати точний час вручення його адресату. Станція приймання зобов'язана негайно доповісти на станцію відправлення час вручення повідомлення адресату;

«ПО НАВЧАННЮ» — у період проведення навчань (тренувань). «ОСОБИСТО» — на секретному документі, який підлягає врученню особисто адресатові або уповноваженій ним особі. На проектах секретних документів з позначкою «ОСОБИСТО» зазначається посада та прізвище адресата.

Реквізит друкується у правому верхньому куті документа над другим реквізитом. Категорія терміновості пишеться (друкується) великими літерами, спеціальна відмітка — малими літерами; без спеціальної відмітки — в один, із спеціальною відміткою — у два рядки, *наприклад*:

ГОРИЗОНТ
підлягає контролю

1.2.21 Адресат — запис із зазначенням одержувача оперативного документа. Якщо документ надсилається кільком адресатам,

пишеться узагальнена адреса, а нижче, після слова «тільки», зазначається адресат, якому надсилається цей примірник, *наприклад*:

КОМАНДИРАМ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ОК «Захід»

Тільки: КОМАНДИРУ 72 омбр.

Реквізит друкується під написом номера примірника, через один міжрядковий інтервал, із абзацу. Реквізит «Адресат» має складатися із назви посади службової особи (військове звання, прізвище та ім'я не пишеться), *наприклад*:

КОМАНДИРУ 72 омбр

У разі передачі документа по технічних засобах зв'язку перед назвою посади зазначається позивний вузла зв'язку та ставиться тире. Назва посади службової особи та позивного вузла зв'язку пишеться (друкується) великими літерами, *наприклад*:

ЕТАН — КОМАНДИРУ 72 омбр.

1.2.22 Заголовок до тексту документа — формалізована назва (ідентифікуюча частина) директивного документа. Реквізит розміщується під адресою, на відстані 15 мм, починаючи від межі лівого поля документа. Службовий заголовок складається із назви директивного документа; назви органу військового управління, який його розробив; номера документа; місця розташування пункту управління, на якому розроблено документ; часу та дати його підпису; масштабу і року видання карти (відповідно до якої розроблено директивний документ). Реквізит пишеться (друкується) у кілька суцільних рядків, при цьому назва оперативного документа, пункту управління та населеного пункту зазначається великими літерами. Час підпису проставляє службова особа, яка підписує директивний документ, *наприклад*:

ОПЕРАТИВНА ДИРЕКТИВА оперативного командування «Захід» № 000т. ОКП –12 км сх. ЖИТОМИР (2488). 15.00 12.01.2020. Карта 200 000, видання 2008 року.

1.2.23 Текст документа — інформація, для фіксування якої було створено документ. Реквізит розміщується:

у текстових планувальних документах — на окремому (окремих) аркуші;

у директивних документах — під службовим заголовком на відстані 15 мм від нього.

Текст документа:

пишеться (друкується) українською мовою;

викладається стисло, грамотно, зрозуміло, без повторів та вживання слів і зворотів, які не мають змістового навантаження;

повинен містити посилання на додатки з точним їх найменуванням та номером (у разі, якщо їх більше одного). Додатки розміщуються послідовно, у міру посилання на них у тексті, *наприклад*:

додаток 1, додаток 2 тощо. Знак «№» перед цифровим позначенням не ставиться. Якщо до документа є всього один додаток, то його номер не проставляється. Кожний додаток до основного документа підписує начальник штабу (керівник структурного підрозділу), у якому розроблено додаток.

У тексті документа:

використовуються терміни, які повинні відповідати термінології згідно із законодавством України, нормативно-правовими актами та статутами, порадами, довідниками, іншими документами Збройних Сил України;

допускається вживання спеціальних чи нових термінів, зміст яких наведено у відповідних поясненнях або у примітках;

дозволяється використовувати скорочення, якщо вони розшифровані в тексті після першого згадування та подані у вигляді окремого переліку скорочень у додатку до основного документа.

1.2.24 Місце для печатки — ділянка оперативного документа, призначена для відбитка гербової печатки, якою засвідчується дійсність оперативного документа. Відбиток гербової печатки розміщується:

на планувальних та директивних документах — таким чином, щоб він охоплював підпис службової особи та кілька літер назви її посади;

на оперативній директиві, бойовому наказі, бойовому розпорядженні, попередньому (попередньому бойовому) розпорядженні — у правому нижньому куті кожного аркуша документа, крім останнього.

Під час оформлення оперативних документів використовується гербова печатка з дійсним найменуванням органу військового управління (військової частини).

1.2.25 Розрахунок розсилки — таблиця з адресами визначених органів військового управління (військових частин, підрозділів), яким адресується документ. Застосовується на текстових (планувальних та директивних) оперативних документах та складається у разі надсилання документа великій кількості адресатів (п'яти та більше адресатів). Реквізит розміщується на зворотному боці останнього аркуша документа. У разі потреби реквізит оформляється

на окремому аркуші. Розрахунок розсилки складається із текстуального дозволу; тематичного заголовка; таблиці; підпису.

У текстуальному дозволі, як правило, відображається рішення начальника штабу (керівника структурного підрозділу) щодо зняття визначеної кількості копій та посилання на розрахунок розсилки. Тематичний заголовок містить слова «Розрахунок розсилки» та точну назву документа, який буде розсилатися.

Крапка після тематичного заголовка не ставиться. Зміст тематичного заголовка розміщується посередині текстової частини зворотного боку останнього аркуша документа. Слова «Розрахунок розсилки» друкується великими літерами, *наприклад*:

РОЗРАХУНОК РОЗСИЛКИ
оперативної директиви ОК «Захід»

Таблиця, як правило, повинна мати шість граф (стовпчиків) із заголовками (див. п. 4.3.2 б). Кількість рядків таблиці не обмежується. У таблиці наводяться найменування військових частин та установ із зазначенням їх поштової адреси, кількості та номерів надісланих примірників тощо.

Підпис документа оформлюється згідно з вимогами пункту 1.2.19 (для графічного планувального документа).

1.2.26 Ознайомлення з документом — таблиця для визначення переліку службових осіб, яким надано дозвіл на доступ до інформації, викладеної в оперативному документі.

Реквізит друкується під розрахунком розсилки на відстані 15 мм від нього і складається із текстуального дозволу, таблиці, підпису документа.

У текстуальному дозволі зазначається рішення старшого начальника та назва оперативного документа. Таблиця повинна мати п'ять граф (стовпчиків): нумераційний; найменування посади службової особи; військове звання, ім'я та прізвище; час і дата ознайомлення; підпис про ознайомлення. Інформацію у три останні графи (стовпчики) вписує той, хто ознайомився з інформацією.

Підпис ставиться під таблицею по лівому краю тексту документа.

1.2.27 Виготовлення документа — узагальнена інформація про особливості виготовлення (друкування) документів, які містять інформацію з обмеженим доступом. Реквізит друкується у лівому нижньому куті зворотного боку останнього аркуша від межі лівого поля документа, де зазначається: для секретних документів — кількість примірників; список адресатів (не більше чотирьох); стаття ЗВДТ, на підставі якої засекречений документ; найменування посади, підпис, ім'я та прізвище виконавця, який надав

гриф секретності та номер його телефону; назва та реєстраційний номер машинного носія секретної інформації, з якого друкувався документ (назва файлу у разі підготовки документа із застосуванням автоматизованих систем); дата створення.

Наприклад:

Вик. 2 прим.

Прим. 1 — адресату; Прим. 2 — до справи. Ст. 1.4.10 ЗВДТ

Вик., надр., ГС надав заст. нач. відділу

п/п-к підпис Андрій ОСТРОЖЕНКО Тел. 226–18, 454–42–18

Вик. на ПЕОМ 2 категорії з ЖМД Д-163 (файл — Док_1.doc)
25.03.2020

На кожному примірнику надрукованого проекту оперативного (бойового) документа з грифом обмеження доступу «Для службового користування» зазначається: кількість надрукованих примірників; перелік номерів примірників з найменуванням адресатів (не більше чотирьох); номер пункту переліку відомостей установи або реквізити акту комісії з питань роботи із службовою інформацією, згідно з якими інформацію віднесено до службової; назва та обліковий номер електронного носія інформації або номер автоматизованого робочого місця, з якого друкувався документ, *наприклад:*

Надруковано три примірники Прим. № 1 — КСВ ЗСУ

Прим. № 2 — А0000

Прим. № 3 — до справи № 12

Гриф обмеження доступу надано на підставі п. 3.6 ПСІ-2017 АС-1
№ 000000, ЖМД інв. № 23/дск

Підготовлений проект документа в електронному вигляді не має примірників до того часу поки його не роздрукують. Кількість і номер примірника в такому випадку вказується на паперовій версії.

1.2.28 Дані про відправлення — запис щодо надання дозволу на передачу документа автоматизованими системами управління Збройних Сил України.

Залежно від змісту інформації, яка міститься в документі, використовується: для відкритої інформації засобами АСУ ЗСУ «Дніпро», захищена «СЄДО» МОУ; для інформації з грифом обмеження доступу «для службового користування» — «Система ЗСУ 002», з грифом обмеження доступу «таємно» — «Система ЗСУ 001».

1.2.29 Порядок оформлення оперативних документів, які відправляються засобами шифрованого зв'язку через підрозділи охорони державної таємниці та

захисту інформації, визначається вимогами нормативних документів з організації безпеки шифрованого зв'язку.

1.3 Вимоги до оформлення оперативних документів

1.3.1 Оперативні документи оформлюються:

текстуальні — на білому папері формату А3 (297x420 мм), А4 (210x297 мм) та А5 (148x210 мм), зазвичай, книжковим форматом аркуша;

графічні — на топографічних і спеціальних картах, кальках, плівці та білому папері формату А1 (840x584 мм), А3, А4, А0, а за необхідності — на нестандартних аркушах (*наприклад*, схема радіозв'язку);

обліковий аркуш графічного документа — на білому папері формату А4 альбомним форматом аркуша.

Електронні копії оригіналів документів оформлюються та зберігаються на машинних носіях інформації (жорстких магнітних дисках), оптичних (CD, DVD дисках), флеш-накопичувачах, що мають відповідний гриф обмеження доступу. Підготовлений проєкт документа в електронному вигляді на білому фоні формату А3 (297x420 мм), А4 (210x297 мм) з можливістю налаштування розмірів під час розроблення документа та для друку.

1.3.2 Оперативні документи виготовляються з використанням комп'ютерної техніки або конторської друкарської машинки, у разі відсутності зазначених засобів пишуться від руки. При цьому необхідно дотримуватись таких правил:

текст писати чітким, рівним почерком друкованими великими літерами; висота літер має бути 2,5–3 мм;

міжрядковий інтервал — 6 мм.

Друкування (написання) тексту оперативних документів здійснюється чорним кольором.

1.3.3 Оперативні документи повинні мати такі вільні від тексту поля: текстуальні (лицьовий бік) — ліве — 30 мм, верхнє –20 мм, праве — 10 мм, нижнє — 20 мм;

текстуальні (зворотний бік) — ліве — 10 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм, праве — 30 мм;

обліковий аркуш графічного документа — ліве, верхнє, праве та нижнє –15 мм.

1.3.4 Оперативні документи друкуються (пишуться) на одному боці аркуша за винятком останнього.

1.3.5 Кожен аркуш, за винятком першого, має бути пронумерований. Номери сторінок проставляють посередині верхнього поля аркуша арабськими цифрами без слова «сторінка» («ст.») та розділових знаків шрифтом дванадцятого розміру.

1.3.6 Перший рядок кожного абзацу тексту документа друкується (пишеться) з відступом 5 знаків (15 мм) від лінії лівого поля.

1.3.7 У разі використання в тексті документів цифрової інформації: кількісні характеристики відтворюються словами або цифрами,

наприклад:

«три» або «3»;

нумерація військових підрозділів, частин відтворюється цифрою,

наприклад:

1 мр, 72 омбр;

число із зазначенням міри (довжини, ваги тощо) пишеться цифрою,

наприклад:

3 км, 8 т;

числівники, які вказують на кількість, на початку речення завжди пишуться словом, *наприклад:*

«п'ять танків надійшло у 72 омбр»,
але «72 омбр отримала 5 танків»;

порядкові числівники, за винятком нумерації військових частин (підрозділів), пишуться з відмінковим нарощенням, *наприклад:*

«радіоприймач 2-го класу», «1-ша колона».

1.3.8 У тексті документів дійсне найменування військової частини (установи) пишеться без зазначення почесних звань та державних нагород. Скорочена назва військової частини (установи) використовується відповідно до вимог.

1.3.9 Оперативні документи повинні мати:

титульний аркуш замислу операції (бойових дій) — вісім реквізитів (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9);

титульний аркуш плану операції (бойових дій) — дев'ять реквізитів (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);

титульний аркуш документа, який є додатком до основного документа, — вісім реквізитів (1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11);

обліковий аркуш графічного планувального документа — тринадцять реквізитів (1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16);

лицьовий бік карти (схеми) — вісім реквізитів (2, 3, 6, 12, 17, 18, 19, 20). Крім зазначених реквізитів, можуть наноситися й інші: основні показники операції (бойових дій), таблиця маршру, побудова похідного порядку тощо;

лицьовий бік першого аркуша директивного документа — вісім реквізитів (2, 3, 19, 21, 22, 23, 24, 25);

зворотний бік останнього аркуша директивного документа — чотири реквізити (26, 27, 28, 29);

останній аркуш текстового планувального документа — три реквізити (19, 24, 25);

зворотний бік останнього аркуша текстового планувального документа — два реквізити (28, 30).

1.4 Вимоги до оформлення оперативних документів, які виготовляються за допомогою друкувальних засобів

1.4.1 У ході оформлення оперативних документів з використанням комп'ютерної техніки необхідно дотримуватися таких правил:

текст друкувати шрифтом типу «Times New Roman»;

шрифт типу «Arial» можна використовувати тільки для графічних оперативних документів (реквізитів облікового аркуша, карти (схеми));

шрифт має бути розміром 12–14 друкарських пунктів, як правило, звичайного накреслення, 100% масштабу, звичайного інтервалу;

міжрядковий інтервал тексту документа — одинарний із вирівнюванням по ширині.

1.4.2 У ході оформлення оперативних документів з використанням конторської друкарської машинки слід дотримуватися таких правил:

текст друкувати чітким машинописним шрифтом, без деформації букв та знаків, розташовуючи на аркуші не більше 28–30 рядків;

висота шрифту повинна бути 2,5–3 мм;

кількість знаків у рядку — 60–65 шт. (ураховуючи за знак кожний проміжок між словами);

міжрядковий інтервал має бути близько 6 мм.

2. ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

2.1 Особливості оформлення текстуальних оперативних документів

2.1.2 Час зазначається київський. У разі потреби зазначається місцевий або поясний час з оформленням відповідної примітки. Для зазначення показника часу застосовуються чотири групи двозначних чисел у такому порядку: години, хвилини, число і місяць проставляються двома парами цифр, розділеними крапкою, рік — чотирма цифрами, *наприклад*:

00.30 15.05.2020.

2.1.3 Назви населених пунктів, у тому числі місцевих предметів, які мають власні імена, друкуються у називному відмінку великими літерами, у разі перелічування відокремлюються один від одного комою, *наприклад*:

ЛАНДИРИ, ліс «ТЕМНИЙ», РОМНИ.

У разі потреби зазначається місцезнаходження населених пунктів, місцевих предметів по карті або відносно великих населених пунктів.

По карті можна зазначати географічні та прямокутні координати. При цьому послідовно зазначаються показники:

широта і довгота для географічних та прямокутних координат, *наприклад*:

ЛАВРИКИ (60°10'04''; 36°31'57''),
ТУРИ (5 873 300; 3 300 800);

Якщо зазначається місцезнаходження відносно великих населених пунктів, використовуються такі скорочення сторін світу: західніше — «зах.», східніше — «сх.», північніше — «півн.», південніше — «півд.».

2.1.4 Перелік населених пунктів та місцевих предметів, які визначають лінію зіткнення, райони, ділянки, смуги, рубежі, починається:

для своїх військ — з правого флангу і ведеться проти руху противника, *наприклад*:

ДУБИ, МОКРЕ, ПІСКИ, ВЕСЕЛЕ;

для противника — з лівого флангу противника і ведеться за рухом годинникової стрілки, *наприклад*:

ВІЛЬНЕ, ЩУЧЕ, БОРЩІВ, ЛІСОВЕ.

При цьому позначаються:

смуги, ділянки, зони — не менш ніж чотирма пунктами, *наприклад*: смуга оборони ОУВ — вис. 160.8 (2418), вис. 121.2 (1224), вис. 130.2 (1616), КРАСНЕ (1864);

райони, сектори відповідальності — не менш ніж трьома пунктами, *наприклад*: сектор відповідальності 72 *омбр* — ВЕСЕЛЕ (2323), МЕТА (2248), КРАСНЕ (1864);

рубезі — не менш ніж двома пунктами, *наприклад*: рубіж введення в бій 72 *омбр*: № 1 — СТАРКИ, ВІЛЬНЕ (5242); № 2 — ПІСЧАНКА (3249), ДУБНО.

2.1.5 Рубезі контрударів та контратак нумеруються справа наліво в глибину оперативної побудови (бойового порядку) своїх військ.

2.1.6 Розмежувальні лінії визначаються не менш як трьома пунктами, один з яких має бути на лінії зіткнення військ (на передньому краї, державному кордоні). Пункти перелічуються від тилу до фронту, а під час виходу з бою і відходу — у бік відходу. Якщо пункт не входить у район, смугу дій тощо, то перед його назвою ставиться скорочена форма слова «виключно» (вик.). Спочатку зазначають лінію праворуч, потім — ліворуч, *наприклад*:

розмежувальна лінія 93 *омбр*: праворуч КОДНЯ, МЛИНОК (8644), (вик.) ВІШНЯ (8436), (вик.) КЛИН (7236); ліворуч СОВКИ, МАЛИН, БУЗОВА (6420).

Останній пункт розмежувальної лінії (у глибині оперативної побудови, або бойового порядку противника) визначається:

в обороні — на граничну досяжність своїх артилерійських засобів;

у контрнаступі (наступі) — на глибину отриманого бойового завдання.

У тилу своїх військ пункти визначаються на глибину оперативної побудови (бойового порядку).

2.1.7 Береги річок, каналів, озер, заток, морських проток, схили гір (висот), узлісся, околиці населених пунктів зазначаються по сторонах світу, *наприклад*:

західний берег р. ДНІПРО; північний берег оз. МАЛЕ.

Береги річок допускається зазначати залежно від напрямку течії (правий, лівий), *наприклад*:

лівий берег р. ДНПРО.

2.1.8 Напрями контрударів, контрнаступу, наступу, головного удару зазначаються кількома пунктами на всю глибину бойового завдання або послідовно за завданнями, починаючи з переднього краю або рубежу введення в бій (рубежу переходу в атаку), *наприклад*:

1 мбр наступати у напрямку: вис. 120.2 (2448), ОХОТА (2456), вис. 131.7 (2488).

2.1.9 Маршрути руху зазначаються назвами населених пунктів (місцевих предметів), починаючи з вихідного пункту. Далі послідовно зазначаються проміжні пункти. Закінчуються маршрути руху назвою пункту на передній межі району зосередження або на рубежі введення в бій (переходу в атаку), *наприклад*:

маршрут руху — ДИМЕРЦІ, МУЗИЧНЕ (8456), КОТОВСЬКЕ (2020), ПЕТРУШКИ (2428).

2.1.10 Кількість з'єднань, військових частин (кораблів) підрозділів друкуються (пишуться) словами, *наприклад*:

три мбр, чотири бойових кораблі.

У таблицях співвідношення сил і засобів, а також у розрахунках зазначена кількісна характеристика відображається числами, *наприклад*:

рбр — 2, літаків Су-27–20, танків Т-64–10.

Нумерація ешелонів бойового і похідного порядків, позицій, смуг, рубежів оборони зазначається словами, *наприклад*: перший ешелон, друга позиція.

2.1.11 У разі використання топографічних карт іноземного видання назви населених пунктів та місцевих предметів друкуються (пишуться) українськими літерами.

2.2 Особливості оформлення графічних оперативних документів

2.2.1 Оперативна обстановка наноситься тонкими лініями, із використанням умовних знаків, не забуваючи топографічної основи карти (схеми) та написів на ній. Умовні знаки наносяться

лініями шести основних кольорів: червоний, чорний, синій, коричневий, зелений, жовтий.

2.2.2 Синім кольором наносяться:

положення, завдання і дії військових частин (підрозділів) Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, пункти управління органів охорони державного кордону та морської охорони Державної прикордонної служби України;

розмежувальні лінії;

межі операційних зон (районів);

межі районів введення правового режиму воєнного (надзвичайного) стану; тилові межі та пункти управління;

зони ураження зенітних ракетних військ;

положення, завдання і дії Військово-Морських Сил, Повітряних Сил, авіації Сухопутних військ, ракетних військ і артилерії, зенітних ракетних військ, берегових ракетно-артилерійських військових частин, командні пункти з'єднань та військових частин зенітних ракетних військ, ракетних військ та артилерії;

положення, завдання та дії радіотехнічних та спеціальних військ (інженерних, хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту, зв'язку, радіоелектронної боротьби, топографічних, гідрометеорологічних, військових частин та підрозділів матеріально-технічного забезпечення (трубопровідних, аеродромно-технічного забезпечення; інженерно-ракетного забезпечення; ракетно-технічного забезпечення; інженерно-радіоелектронного забезпечення; артилерійсько-технічного забезпечення; танко-технічного забезпечення; автотехнічного забезпечення; метрологічного забезпечення тощо) та їх пункти управління;

удари своїх військ ракетами у звичайному спорядженні; вогонь артилерії, рубежі досяжності ракет;

цивільні дорожні організації (дорожньо-будівельні, дорожні ремонтно-будівельні, містобудівельні, дорожньо-експлуатаційні);

заходи безпеки застосування військ (сил) позначаються пунктирною лінією поверх умовних знаків.

2.2.3 Чорним кольором наносяться:

усі реквізити, формуляри, заголовки, таблиці та їх зміст за свої війська (сили);

усі пояснювальні підписи, формуляри, таблиці, що стосуються противника.

2.2.4 *Червоним* кольором наносяться: положення, завдання і дії військ (сил) противника;

ділянки місцевості (район), заражені противником хімічною зброєю і біологічними засобами;

зони пожеж і напрямки їх розповсюдження.

2.2.5 *Коричневим* кольором наносяться: положення, завдання і дії військ нейтральних країн;

маршрути висування своїх військ (сил) і проходи в гірських хребтах; сектори огляду та зони виявлення;

стаціонарні лінії зв'язку телекомунікаційних мереж загального користування (спеціального призначення);

зона виявлення засобів радіолокаційної розвідки

2.2.6 *Зеленим* кольором наносяться загородження, руйнування своїх військ та положення, завдання і дії військ дружніх країн.

2.2.7 *Жовтим* кольором підтушовуються:

знак району, у якому противником було застосовано хімічну зброю; об'єкт, який містить небезпечну хімічну речовину.

2.2.8 Для покращення візуалізації зон ураження зенітних ракетних комплексів за дальністю стрільби відповідні зони доцільно підтушовувати:

для зенітних ракетних комплексів середньої дальності — синім кольором; для зенітних ракетних комплексів малої дальності — блакитним кольором.

Для покращення візуалізації зон виявлення засобів радіолокаційної розвідки військових частин зенітних ракетних військ за висотами відповідні зони доцільно підтушовувати:

для висоти $H=1000$ м зеленим кольором; для висоти $H=4000$ м фіолетовим кольором;

для висоти $H=12000$ м помаранчевим кольором;

2.2.9 Умовні знаки для відображення положення, завдань та дій військ (сил), вогневих засобів, бойової та іншої техніки наносяться на карту (схему) відповідно до дійсного їх розташування на місцевості та орієнтуються за напрямком дій військ або ведення вогню. При цьому визначальною точкою положення об'єкта на місцевості є центр умовного позначення.

2.2.10 Пункти управління наносяться на карту так, щоб вертикальна лінія флагштоку спиралася нижньою частиною в точку його розміщення на місцевості.

2.2.11 Фактичне положення і дії військ, об'єктів наносяться суцільною лінією. Імовірні та сплановані дії позначаються переривистими (штриховими) лініями.

2.2.12 Знищення цілі (об'єкта) позначається двома суцільними лініями, які перекреслюють умовний знак. Виведення з ладу, пошкодження, подавлення, нейтралізація позначаються однією суцільною лінією та однією переривистою лінією, які перекреслюють умовний знак. Ціль (об'єкт), яку плановано необхідно знищити (вивести з ладу, пошкодити, подавити), перекреслюється переривистими лініями. Знищення, подавлення цілі (об'єкта) засобами своїх військ позначається синім кольором, засобами противника — червоним.

2.2.13 Графічні документи дозволяється оформлювати у чорно-білому (некольоровому) варіанті. Для позначення розмежувальних ліній, рубежів використовуються:

одинарна чорна лінія — свої війська (сили);

подвійна чорна лінія — для позначення противника, або одна чорна лінія по краях якої мати позначку літер «ПТН».

2.2.14 Положення військ (сил) станом на різний час позначається суцільною лінією із додаванням паралельних до неї пунктирних, штрихових, штрих пунктирних ліній, спеціальних позначок та (або) виділенням (підтушовуванням) суцільної лінії різними кольорами. Позначення доцільно включати до формалізованої таблиці «УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ» (18 реквізит), *наприклад*:

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Знак	Зміст знака
	Положення військ (сил) станом на 06.00 23.03.2019
	Положення військ (сил) станом на 09.00 23.03.2019
	Положення військ (сил) станом на 12.00 23.03.2019
	Положення військ (сил) станом на 18.00 23.03.2019

На одну карту (схему) наноситься, як правило, не більше чотирьох положень.

2.2.15 Джерело отримання відповідної інформації, час та дата її одержання зазначаються літерами чорного кольору. Використовуються такі скорочення: від вищого командування — ВК; агентурне джерело — АДж; спостереження — С; зізнання полоненого — П; документи противника — ДП; військова розвідка — ВР; гідроакустична розвідка — ГАР; наземна розвідка — НЗР; повітряна розвідка — ПВР; космічна розвідка — КСР; оптико-електронна розвідка — ОЕР; радіорозвідка — РР; радіолокаційна розвідка — РЛР; радіотехнічна розвідка — РТР; радіоелектронна розвідка — РЕР; артилерійська розвідка — АР; гідрометеорологічна розвідка — ГМР; інженерна розвідка — ІР; хімічна, біологічна, радіологічна та ядерна розвідка — ХБРЯр; бактеріологічна (біологічна) розвідка — БР; морська розвідка — КР; агентурна розвідка — АгР; свідчення місцевих жителів — МЖ; донесення (інформація) партизан — Пртз; донесення розвідувальної групи спеціального призначення — РГСПІ; повітряне фотографування — ПвФ; наземне фотографування — НазФ.

У разі одержання інформації від кількох джерел зазначається скорочена назва кожного із них, відокремлюючи їх один від одного комами. Час зазначається за даними першого джерела.

Якщо спостереження триває протягом певного періоду часу, на карту наноситься час початку та кінця спостереження. Між ними ставиться тире, *наприклад*:

ПВР

11.10–14.20 08.10.2020

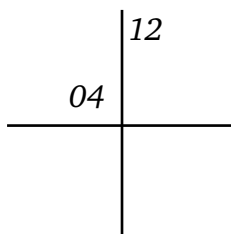
Інформація, яка потребує перевірки, позначається знаком питання синього кольору.

2.2.16 Дозволено використовувати додаткові, не передбачені керівними документами, умовні знаки. Для цього застосовується формалізована таблиця «УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ» (18 реквізит). Накреслення умовного знака розташовується у графі із заголовком «Знак». Пояснення пишеться (друкується) у тому ж рядку таблиці у графі праворуч.

2.2.17 Копії графічних документів можуть бути оформлені на прозорому (калька, плівка) або непрозорому (папір, картон) матеріалі. При цьому, крім оперативної обстановки, на них необхідно наносити:

на прозорому матеріалі — не менше трьох пунктів (для подальшого суміщення із картою), які розташовані по кутах внутрішньої

рамки аркуша карти або в місцях перетинання координатної сітки. Пункти позначаються перехресними лініями чорного кольору довжиною два-три сантиметри та відповідним пояснювальним написом, *наприклад*:

на непрозорому матеріалі — координатну сітку із цифрами (оцифруванням).

Наносити координатну сітку від руки заборонено.

Крім того, потрібно зазначити масштаб, номенклатуру та рік видання карти, з якої знято інформацію, *наприклад*:

МАСШТАБ 1: 100 000

Номенклатура карти: N-37-56, N-37-57, N-37-68, N-37-69

Карта видання 2003 року.

Якщо графічний документ виготовлено у довільному масштабі без координатної сітки, робиться пояснювальний напис «Поза масштабом» та стрілкою наноситься напрямок на відповідну сторону світу (північ — південь). Пояснювальний підпис розташовується зліва над нижнім краєм графічного документа, *наприклад*:

ПОЗА МАСШТАБОМ

2.2.18 З метою зосередження уваги на окремих місцевих предметах, елементах рельєфу місцевості, оперативної обстановки дозволяється здійснювати підняття карти: підняття топографічної основи карти та виділення (підтушовування) окремих елементів замислу (плану).

2.2.19 Топографічна основа карти можливо підіймається кольоровими олівцями або фломастерами шляхом розфарбовування (підтушовування),

потовщення ліній, збільшення умовного знака, підкреслення або збільшення підпису назви.

Підіймаються елементи місцевості, які визначають її структуру і форму, місцеві предмети, які мають важливе значення для вирішення оперативних завдань:

блакитним — гідрографія та болота. Річки, канали, озера підіймаються потовщенням ліній, підтушовуванням синього кольору. Мости, переправи, броди тощо підіймаються збільшенням умовного знака лініями чорного кольору. Ці елементи місцевості та інші позамасштабні умовні знаки (орієнтири) окреслюються колом чорного кольору. Болота заштриховуються горизонтальними паралельними лініями синього кольору;

світло-зеленим — рослинність. Ліси, сади та суцільні чагарники підіймаються обведенням узлісся зеленою лінією та розфарбовуванням зеленим кольором;

світло-коричневим — рельєф місцевості. Гори, їх вершини, кургани підіймаються розфарбовуванням, потовщенням деяких горизонталей та підтушовуванням у бік пониження;

темно-коричневим — дорожня мережа (крім залізниць). Автомобільні дороги підіймаються шляхом проведення поруч з умовним знаком (знизу і праворуч від нього) потовщеної лінії темно-коричневого кольору;

чорним — залізниці та лінія державного кордону. Залізничні напрямки підіймаються шляхом проведення поруч з умовним знаком (знизу і праворуч від нього) спеціальної лінії, *наприклад*:

Лінія державного кордону підіймається поверх умовного знака проведенням чорної штрихпунктирної лінії із вертикальним підсіченням штрихів, *наприклад*:

Назви населених пунктів підіймаються підкресленням або збільшеним написом великими літерами.

2.3 Особливості оформлення таблиць

2.3.1 Таблиця — цифрова та текстова інформація, згрупована у певному порядку в горизонтальні рядки та вертикальні граfi (стовпчики), розділені горизонтальними та вертикальними лініями.

2.3.2 Таблиця складається з чотирьох елементів: нумераційний заголовок; тематичний заголовок; головна частина; хвостова частина (табл. 1).

2.3.3 Нумераційний заголовок призначений для зв'язку таблиці з текстом документа і складається із слова «таблиця» та номера таблиці. Якщо в документі використовується тільки одна таблиця, то вона не нумерується і слово «Таблиця» не пишеться. Нумераційний заголовок друкується в один рядок із вирівнюванням по правому полю тексту документа без крапки в кінці. Номер таблиці друкується арабськими цифрами.

Нумераційний заголовок розташовується над тематичним заголовком.

У разі коли таблиця розташовується на кількох аркушах нумераційний заголовок змінює свою форму, *наприклад*:

Продовження таблиці 1

На аркуші, на якому таблиця закінчується, нумераційний заголовок змінює свою форму, *наприклад*:

Закінчення таблиці 1

У тексті документа під час посилання на певну таблицю пишеться (друкується) скорочене слово «таблиця» та номер таблиці, *наприклад*:

показники наведені у табл. 1.

Під час розробки електронних формалізованих документів, де відсутній поділ на сторінки, розрив таблиці відбувається тільки у випадку друку і може відбуватися без застосування даних умов.

2.3.4 Тематичний заголовок призначений для надання стислої інформації про зміст таблиці, складається із тексту та пишеться (друкується) у два — чотири рядки по центру таблиці. У першому рядку тексту доцільно зазначати не більше двох–трьох слів. Слова першого рядка тексту пишуться (друкуються) великими літерами, нежирним шрифтом, *наприклад*:

ПЕРЕЛІК

скорочень, які використовуються у Замислі оборонної операції ОУВ

Тематичний заголовок розташовується під нумераційним заголовком через один міжрядковий інтервал.

2.3.5 Головна частина таблиці призначена для класифікації (розподілу) інформації, яка наводиться у хвостовій частині. Голов-

на частина складається із заголовків та підзаголовків, які можуть розташовуватися у декілька ярусів.

Головна частина має бути максимально лаконічною. Скорочення слів у головній частині не допускається, за винятком загальноживаних або встановлених у тексті документа.

Заголовок кожної графі викладається іменником у називному відмінку однини. Заголовки починаються з великої літери у верхньому ярусі та з малої — у нижньому (якщо вони граматично поєднані), *наприклад*:

Показники своїх	Склад військ (сил) противника

В односторонній головній частині та за відсутності граматичного зв'язку заголовки пишуться з великої літери, *наприклад*:

Сили та засоби	Противник		Свої війська		Співвідношення	
	Кількість	Якість	Кількість	Якість	Кількість	Якість

Див. стор. 37

Нумерація граф використовується у випадках, коли таблиця розташовується на кількох аркушах, *наприклад*:

Сили та засоби	Противник		Свої війська		Співвідношення	
	Кількість	Якість	Кількість	Якість	Кількість	Якість
1	2	3	4	5	6	7

На наступних аркушах таблиця продовжується без текстових заголовків, тільки з номерами граф, *наприклад*:

1	2	3	4	5	6	7

Заголовок нумераційної графі пишеться за формою: № з/п.

Не рекомендовано розташовувати у головній частині боковика два заголовки розділені косою лінією.

Таблиця 1

РОЗРАХУНОК
маршу окремої механізованої бригади

№ з/п	Найменування військових частин, підрозділів	Кількість машин у колоні, од.	Глибина колони, км	Дистанція між колонами, км	Час проходження						Час зосередження у районі
					вихідного рубежу		рубежу регулювання № 1		рубежу регулювання № 2		
					головою	хвостом	головою	хвостом	головою	хвостом	
1	465	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	465	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	СВЦ, омбр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	46	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Нумераційний заголовок

Тематичний заголовок

Головна частина (заголовки граф)

Хвостова частина

Прографа

Боковик

Нумераційна графа

2.3.6 Хвостова частина призначена для розподілу основної інформації між графами й рядками та складається із нумераційної графи, боковика та прографки.

Нумераційна графа використовується тільки у тих випадках, коли потрібні посилання на відповідний рядок таблиці у тексті документа. Дозволяється заміна нумераційної графи цифрами з крапкою, безпосередньо приєднаних до тексту боковика, *наприклад*:

Підрозділи	Віддалення вихідного рубежу, км	Маршрут висування	Час висування	Швидкість руху, км/год	Пункт і час входження у похідний порядок
1. 12 омбр					
2. 23 отбр					
3. 32 ортбр					
4. 43 оабр					

Заголовки у боковикі пишуться з великої літери, підзаголовки (граматично пов'язані) — з малої.

Цифри або слова у клітинках прографки розташовуються посередині висоти та ширини граф. У графах не допускається наявність пустих місць. Якщо відомостей немає, пишуться (друкуються) слова «немає відом». В іншому випадку ставиться тире. Забороняється залишати клітинки таблиці незаповненими.

Недоцільно використовувати таблиці, якщо переваги з текстовим способом викладення інформації несуттєві. Це стосується таблиць зі складними заголовками граф або якщо у таблиці є тільки один рядок даних.

3. ОФОРМЛЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ

3.1 Зміни та доповнення до оперативних документів

3.1.1 Зміни та доповнення до оперативних документів вносяться з дотриманням установлених правил та за відповідними способами. Зміни та доповнення залежать від форми документа (текстуальний, графічний) та обсягу змін і доповнень, які планується внести.

3.1.2 Внесення змін і доповнень здійснюється шляхом: розроблення нової редакції розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів тексту оперативного документа (абзаців, речень); заміни слів або доповнення словами, цифрами, реченнями та їх виключення;

доповнення оперативних документів розділами, підрозділами, пунктами та підпунктами;

доповнення пунктів та підпунктів словами, цифрами, реченнями, абзацами.

3.1.3 Зміни і доповнення в оперативних документах вносяться так:

у текстуальних планувальних документах — закреслюються слова (словосполучення, речення тощо) горизонтальною лінією чорного кольору та пишуться нові дані чорним кольором над закресленими. Якщо зміни і доповнення значно перевищують закреслений текст, то вони пишуться на зворотному боці аркуша з відміткою на полях тексту (*наприклад*: «див. на звороті»);

у графічних планувальних документах — закреслюються умовні знаки навхрест лініями чорного кольору та наносяться нові умовні знаки в іншому місці. Зміни і доповнення у текстових написах (скороченнях) вносяться так само, як у текстових планувальних документах.

Крім того, зміни і доповнення завіряються малою печаткою (ск) спеціального діловодства; запис на зворотному боці графічного планувального документа робиться чорним кольором (*наприклад*: «Виправленому: 1/72 омбр на 1/28 омбр — вірити», «Закреслене слово РЯСЬКЕ — не читати», «Дописаному 1/93 омбр — вірити»); на зворотному боці графічного планувального документа після останнього запису додатково зазначається загальна кількість внесених змін і доповнень та підстава, *наприклад*: «Внесено шість змін та одне доповнення».

Усі зроблені записи на зворотному боці графічного планувального документа візує керівник структурного підрозділу, який роз-

робив документ (начальник штабу військової частини), та завіряє печаткою відповідного органу військового управління (військової частини). При цьому зазначається: назва посади службової особи, її військове звання, ім'я, прізвище і дата. Ім'я службових осіб пишеться (друкується) з великої літери, прізвище великими літерами.

3.1.4 Виправлення помилок, допущених у ході розроблення оперативних документів, здійснюється згідно з порядком внесення змін і доповнень, який наведено у пункті 3.1.3.

3.1.5 Повного переопрацювання потребують документи, до основного змісту яких вноситься понад 40% змін і доповнень.

3.1.6 Усі зміни та доповнення, внесені до текстових оперативних документів, відображаються в Аркуші обліку внесених змін. При цьому робиться відповідний запис, який включає: порядковий номер запису, дату внесення змін; назву документа, до якого внесено зміни; підставу для внесення змін (доповнень), їх зміст; посаду, військове звання, підпис, ім'я та прізвище особи, що внесла зміни. Аркуш обліку внесених змін оформлюється у вигляді таблиці, *наприклад*:

№ з/п	Дата внесення змін	Документ, до якого внесено зміни	Підстава для внесення змін (доповнень), їх зміст	Посада, військове звання, підпис, ім'я та прізвище особи, що внесла зміни
1	20.11.2020	Текстуальна частина, розділ 1, с. 12. Додаток 2, с. 2, 4, 5	Внесено 8 (вісім) змін та 2 (два) доповнення. Підстава — директива ГШ ЗСУ від 21.08.2019 № 25т	Начальник управління поточних операцій — заступник начальника штабу оперативного командування «Захід» полковник Ігор ГОРБАЧ

Аркуш обліку внесених змін розроблюється тільки для текстових планувальних документів (замисел (план) операції (бойових дій)).

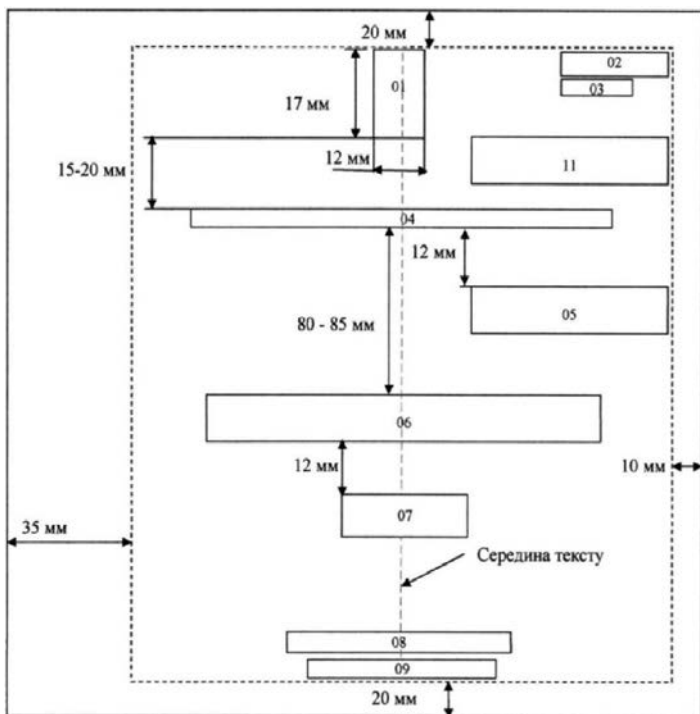
На зворотному боці кожного аркуша, до якого було внесено зміни і доповнення, блок підпису не оформлюється. Загальна кількість усіх змін і доповнень зазначається один раз в Аркуші обліку внесених змін. Для позначення змін і доповнень, які були внесені упродовж певного періоду часу, можна використовувати спеціальні позначення (порядковий номер запису, зробленого в Аркуші обліку внесених змін). Зразок оформлення аркуша обліку внесених змін наведено у пункті 3.1.6.

4. ЗРАЗКИ ТИПОВИХ ФОРМ ОПЕРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

4.1 Зразки типових форм текстових планувальних документів

4.1.1 Зразки оформлення титульних аркушів текстових планувальних документів

а) Взаємне розміщення реквізитів на титульному аркуші текстового планувального документа

Позначення: 01 — малий Державний Герб України; 02 — гриф обмеження доступу до документа; 03 — номер примірника; 04 — назва органу військового управління, яким поставлено завдання щодо розроблення документа; 05 — гриф затвердження документа; 06 — заголовок документа; 07 — відмітка про спеціальний код; 08 — назва органу військового управління (структурного підрозділу), який розробив документ; 09 — місце та рік розроблення документа; 11 — додатки до документа.

б) Зразок оформлення титульного аркуша Замислу оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»

	Гриф обмеження доступу Прим. № _____
КОМАНДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	
ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ командувача об'єднаних сил Збройних Сил України № _____	
ЗАМИСЕЛ оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"	
Оперативне командування "Захід" Київ – 2019	

Примітки:

1. Текст, друкують на принтерах ПЕОМ прямим шрифтом — *Times New Roman*;
2. Розмір шрифту для всіх реквізитів (крім другого, третього та п'ятого) — 14;
3. Розмір шрифту для грифу обмеження доступу, напису номера примірника та грифу затвердження документа — 12.

в) Зразок оформлення титульного аркуша Плану оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»

	Гриф обмеження доступу Прим. № _____			
КОМАНДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ СІЛ ЗБРОЙНИХ СІЛ УКРАЇНИ				
ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ командувача військ оперативного командування "Захід" № _____				
ПЛАН оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"				
<table border="1"><tr><td>ПлОООУВ</td></tr><tr><td>XX.X.XX</td></tr><tr><td>20 року.</td></tr></table>		ПлОООУВ	XX.X.XX	20 року.
ПлОООУВ				
XX.X.XX				
20 року.				
Оперативне командування "Захід" Київ – 2019				

г) Зразок оформлення титульного аркуша додатку до Плану оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»

	Гриф обмеження доступу Прим. №
	Додаток 1 до плану оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"
КОМАНДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ СІЛ ЗБРОЙНИХ СІЛ УКРАЇНИ	
БОЙОВІПІ та чисельний склад	
Оперативне командування "Захід" Київ – 2019	

4.1.2 Зразок оформлення аркуша змісту текстового планувального документа (Замислу оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»)

ЗМІСТ		
Розділ 1.	Основні висновки із оцінювання обстановки.....	3
Розділ 2.	8
Розділ 3.	9
	3.1.)	9
	3.2.	10
	3.3.	12
	3.4.	15
	3.5.	18
	3.6.	20
	3.7.	21
Розділ 4.	23
Розділ 5.	25

Примітка: У разі потреби можуть бути внесені й інші розділи стосовно плану операції.

4.1.3 Зразок оформлення переліку додатків текстового планувального документа

ДОДАТКИ

до Плану оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"

1. _____ № _____, прим. № ____, на ___ арк.,
гриф обмеження доступу.
2. _____, № _____, прим. № ____, на ___ арк.,
гриф обмеження доступу.
3.
4.
5.
6.
7. ...

4.1.4 Зразок оформлення підпису текстового планувального документа

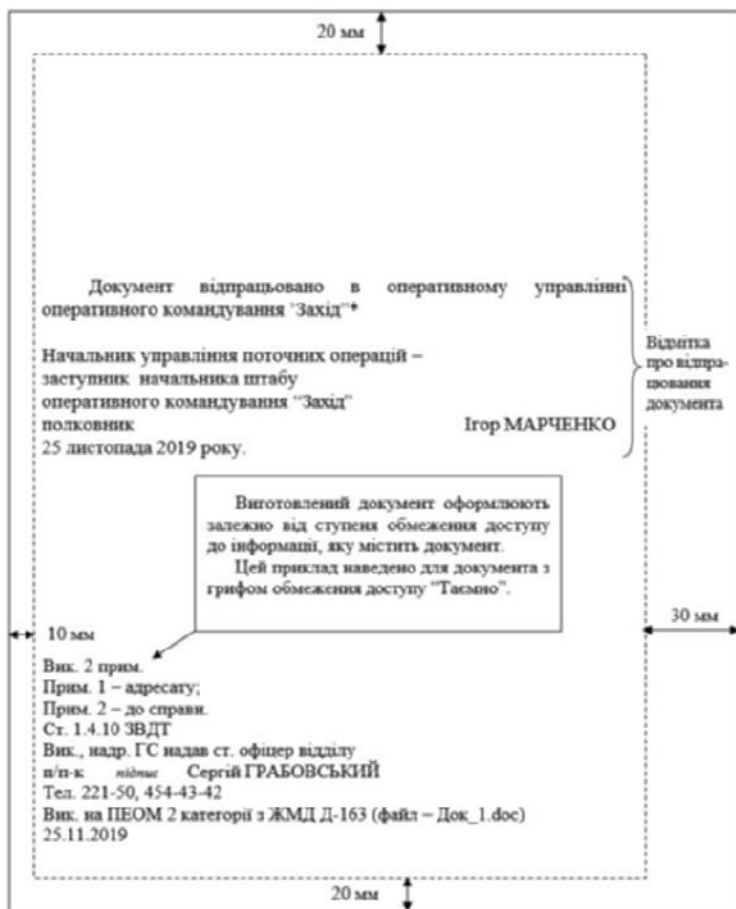
4.1.5 Зразок оформлення аркуша обліку внесення змін до текстового планувального документа

АРКУШ				
обліку внесення змін до Плану оборонної операції ОУВ				
№ з/п	Дата внесення змін	Документ, до якого внесено зміни	Підстава для внесення змін (договори), їх зміст	Посада, військове звання, підпис, ім'я та прізвище особи, що внесла зміни
1	20.11.2019	Текстуальна частина, розділ 1, с. 12. Додаток 2, с. 2, 4, 5	Внесено 8 (вісім) змін та 2 (два) доповнення. Підстава – директива КОС ЗС України від 21.08.20 № 25т	Начальник управління поточною операцій – заступник начальника штабу ОУВ полковник Олександр МАРЧЕНКО

4.1.6 Зразок оформлення аркуша ознайомлення з Планом оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід»

АРКУШ ознайомлення з Планом оборонної операції ОУВ "Захід"		
№ з/п	Дата ознайомлення	Посада, військове звання, підпис, ім'я та прізвище
1	08.01.2019	Начальник управління поточних операцій – заступник начальника штабу ОК "Захід" полковник Олександр МАРЧЕНКО

4.1.7 Зразок оформлення зворотного боку останнього аркуша планувального документа

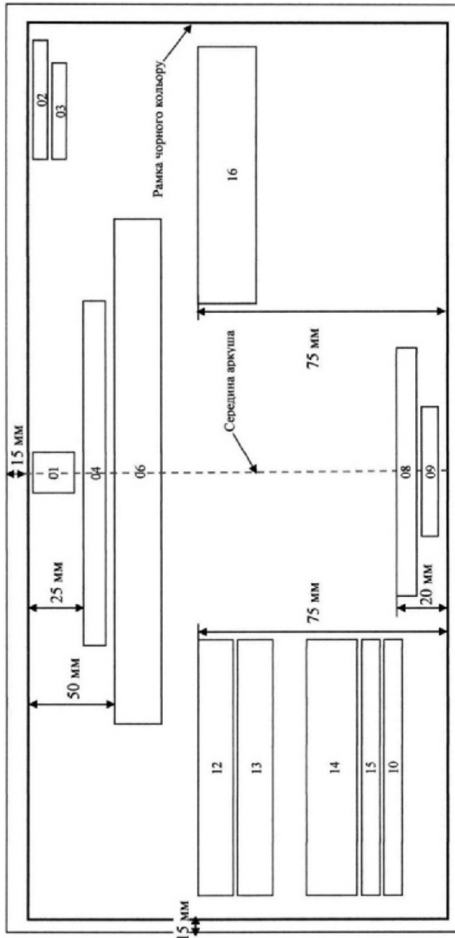

Примітка: * — даний реквізит наноситься на зворотному боці текстувальної частини плану операції (бойових дій).

4.2 Зразки типових форм графічних планувальних документів

4.2.1 Зразок оформлення облікового аркуша графічного планувального документа

а) Взаємне розміщення реквізитів на обліковому аркуші

Позначення: 01 — малий Державний Герб України; 02 — гриф обмеження доступу до документа; 03 — номер примірника; 04 — назва органу військового управління, яким поставлено завдання щодо розроблення документа; 06 — заголовок документа; 08 — назва органу військового управління (структурного підрозділу), який розробив

документ; 09 — місце та рік розроблення документа; 10 — обліковий номер; 12 — масштаб; 13 — показник обсягу документа; 14 — військове звання, ім'я та прізвище виконавця документа і кресляра; 15 — загальна кількість розроблених примірників та дата завершення розроблення документа; 16 — номенклатура карти.

б) Зразок оформлення облікового аркуша оперативної частини Плану оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»

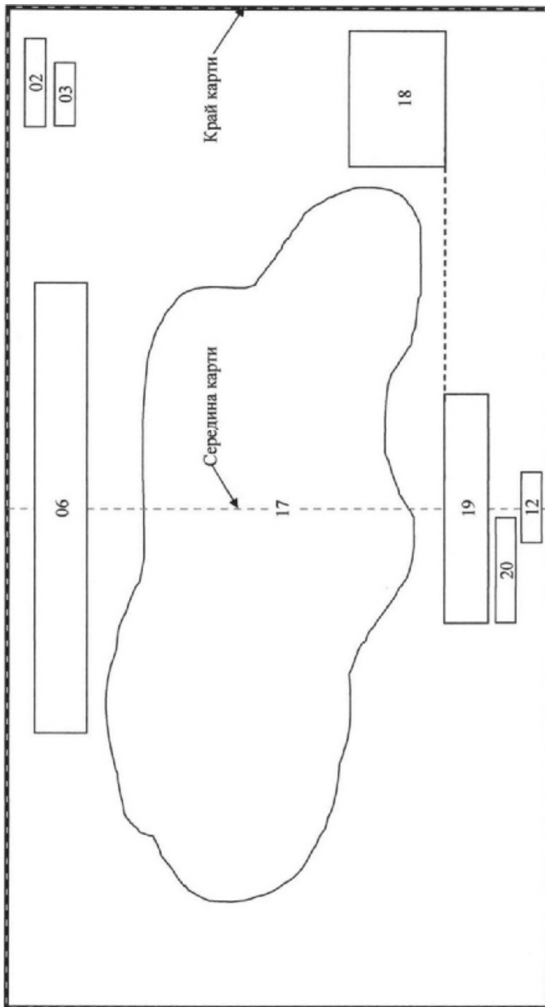
		Гриф обмеження доступу Прим. № 1
КОМАНДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ СІЛ ЗБРОЙНИХ СІЛ УКРАЇНИ		
ПЛАН		
оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"		
Масштаб карти 1:1 000 000	Номенклатура карти: <u>14-00-59, 14-00-69,</u>	
Кількість аркушів: 9	<u>14-00-79, 14-01-50, 14-01-60,</u>	
Виконав: п-к Олександр ГОНЕНКО	<u>14-01-70, 14-01-51, 14-01-61,</u>	
Креслив: п/п-к Руслан БАСІС	<u>14-01-71</u>	
в одному примірнику 25.11.2019		
№ _____		
Оперативне командування "Захід"		
Рівне – 2019		

Примітки:

1. Текст, друкують на принтерах ПЕОМ прямим шрифтом — *Arial*;
2. Розмір шрифту для заголовка (назви) графічного документа — 28, для тексту — 14, для грифу обмеження доступу, напису Прим. № та додаток — 12.

4.2.2 Зразок оформлення лицьової сторони карти (схеми)

а) Взаємне розміщення реквізитів на лицьовому боці карти (схеми)

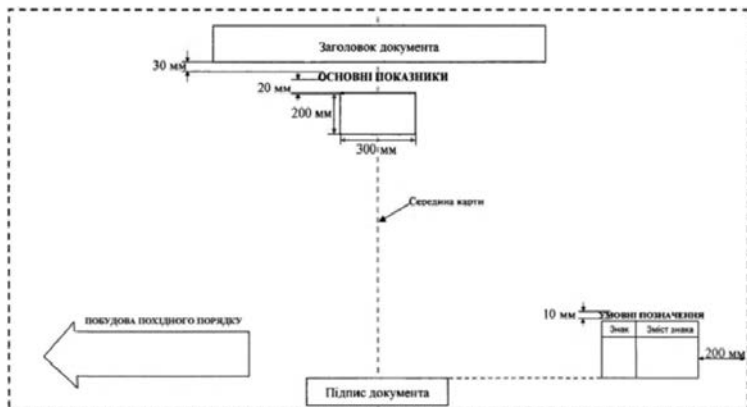

Позначення: 02 — гриф обмеження доступу; 03 — номер примірника; 06 — заголовок документа; 12 — масштаб; 17 — оперативна обстановка; 18 — умовні позначення; 19 — підпис документа; 20 — дата підпису.

б) Зразок оформлення лицьового боку графічної частини Плану оборонної операції оперативного угруповання військ «Захід.»

в) Взаємне розміщення таблиць на карті (схемі)

Примітки: таблиця Умовні позначення завжди розміщується в нижньому правому або лівому куті карти (схеми) та має рекомендований розмір 300 x 200 мм;

побудова похідного порядку та таблиці маршу розміщуються на вільному від оперативної обстановки місці.

4.2.3 Розміри шрифтів для написання реквізитів на лицьовому боці карти (схеми)

а) Визначення розміру букв для обов'язкових реквізитів графічного документа.

При написанні реквізитів на лицьовому боці карти (схеми) дозволяється використовувати комп'ютерну техніку або писати їх від руки.

У разі використанні комп'ютерної техніки реквізити набираються напівжирним шрифтом Arial та роздруковуються разом з оперативною (тактичною) обстановкою на плоттері (принтері)

При написанні реквізитів від руки розмір букв характеризується висотою та шириною букви, товщиною її елементів. Для визначення висоти букв реквізитів графічних документів використовується показник h (аш). Він є висотою букв першого рядка заголовка документа (замисел, план тощо) і залежить від кількості аркушів n (ен), які використані під час підготовки карти (схеми) та наведені у табл. 2.

Таблиця 2

**ПОРЯДОК
визначення висоти букв для реквізитів графічних документів**

Назва	Кількість аркушів (n) у склейці карти, шт.				
	до 6	від 6 до 10	від 11 до 20	від 21 до 30	понад 30
Показник h , мм	15	30	40	50	60
Розмір шрифту Arial	60	120	160	200	240
Рівень показника* h	1	2	3	4	5

Позначення: * — рівень показника h у разі необхідності може бути зменшений.

Приклад:

кількість аркушів у склейці 16 ($n=16$), $h=40$ мм при написанні реквізитів від руки або 160 розмір шрифту Arial при використанні комп'ютерної техніки;

кількість аркушів у склейці 24 ($n=24$), $h=50$ мм при написанні реквізитів від руки або 200 розмір шрифту Arial при використанні комп'ютерної техніки.

Висота решти букв (розмір шрифту) у реквізитах розраховується у частках від h згідно з підпунктами в, г, д, е, з.

Ширина букв складає $3/4$ її висоти, а товщина елементів букв — $1/7$ її висоти. Ширина букв Д, Ж, М, Ш, Щ, Ф, Ю дорівнює висоті букви. Відстань між буквами дорівнює товщині елемента букви ($1/7$ висоти букви).

Приклад:

Висота букви — 40 мм тоді:

ширина букви — $3/4 \times 40 = 30$ мм, товщина її елементів $1/7 \times 40 = 6$ мм.

Примітка. Дозволяється округляти товщину елементів букв до найближчого розміру плакатного пера.

б) Визначення висоти букв у пояснювальних підписах документа

Висота букв для написання пояснювальних підписів (формулярів) визначається відповідно до масштабу карти. Рекомендовані значення висоти букв наведені у табл. 3.

Таблиця 3

**РЕКОМЕНДОВАНА ВИСОТА БУКВ
для написання пояснювальних надписів***

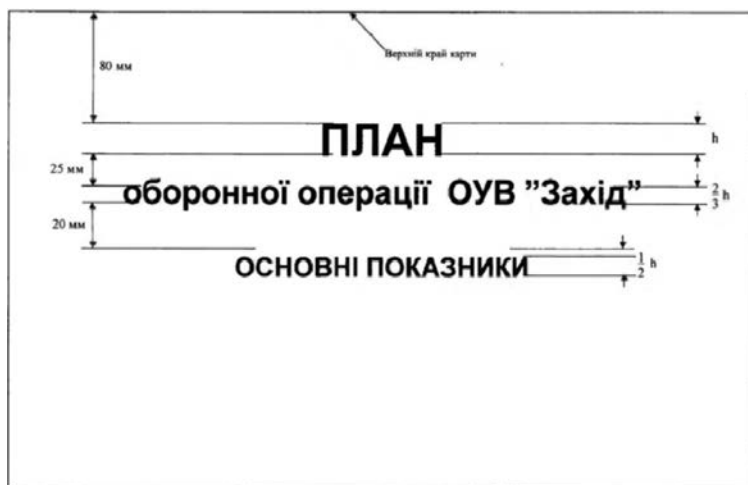
Вид пояснювального підпису	Масштаб карти			
	1:100 000	1:200 000	1:500 000	1:1 000 000
Назва держави	–	25	30	25
Види Збройних Сил	–	20	20	20
ОК	18	18	18	14
ПвК	12	12	12	10
омбр, бр ТА	7	7	7	7
омп, зрп, помп	5	5	5	5
мб, адн, зрдн	4	4	4	4
мр, мін батр	3	3	–	–

Позначення: * — у таблиці наведено значення висоти малих букв. Великі букви та цифри пишуться на 1–2 мм більшими.

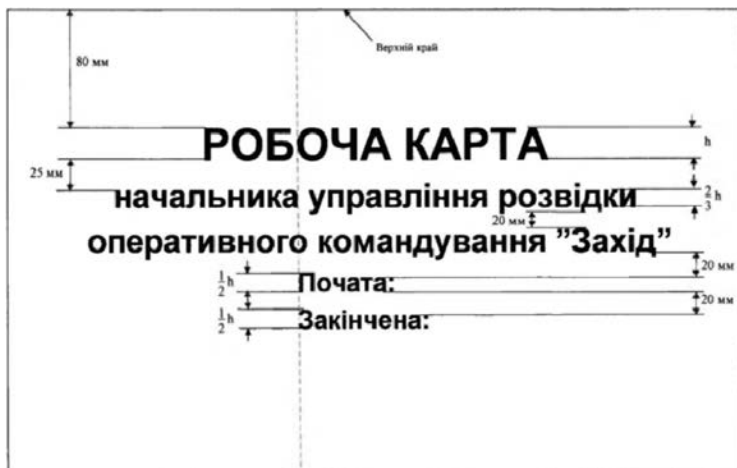
в) Зразок нанесення грифу обмеження доступу та номера примірника на карті (схемі)

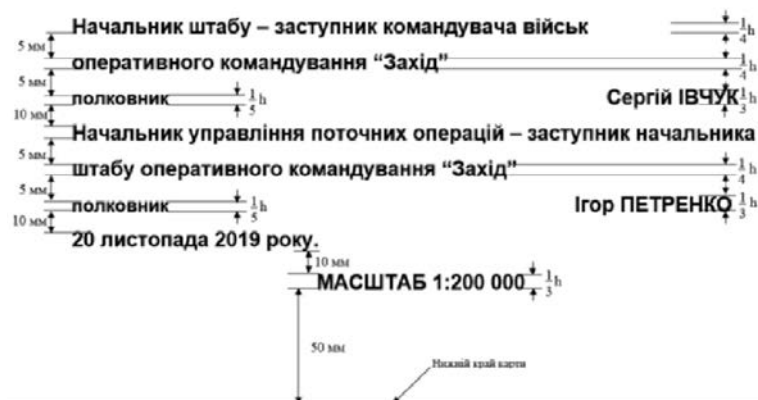
г) Зразок нанесення заголовка документа (назви) графічного планувального документа

д) Зразок нанесення заголовка документа (назви) графічного особистого документа службової особи

е) Зразок нанесення підпису документа, дати підпису та масштабу на карті плану (замислу)

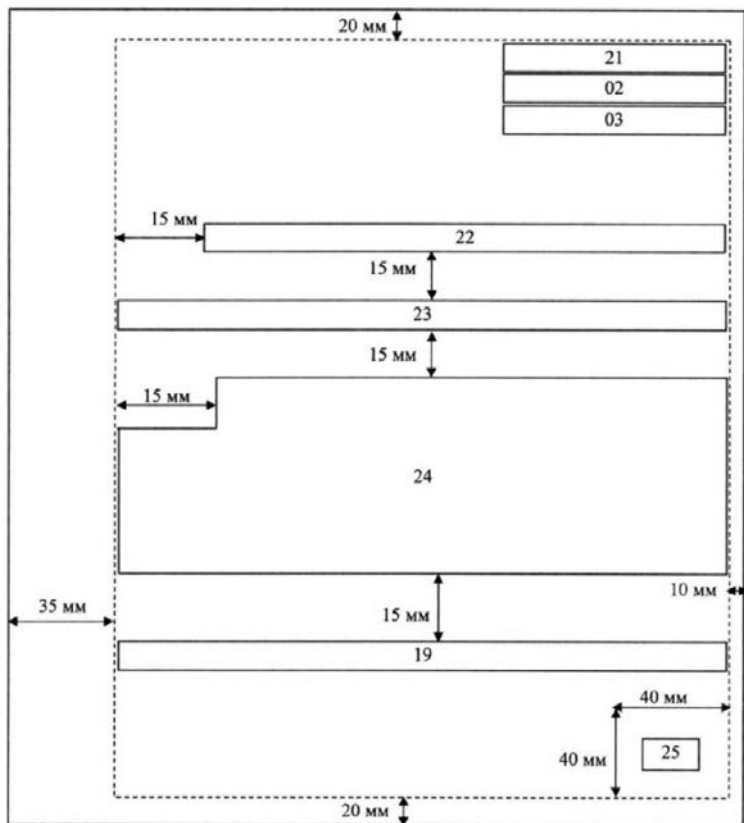
з) Зразок нанесення підпису документа та масштабу на робочу карту

4.3 Зразки типових форм директивних документів

4.3.1 Зразки оформлення лицьового боку директивного документа

а) Взаємне розміщення реквізитів на лицьовому боці першого аркуша директивного документа

Позначення: 21 — категорія терміновості; 02 — гриф обмеження доступу до документа; 03 — номер примірника; 22 — адресат; 23 — заголовок до тексту документа; 24 — текст документа; 19 — підпис документа; 25 — місце для печатки.

б) Зразок оформлення оперативної директиви Генерального штабу Збройних Сил України

Граф обмеження доступу
Прим. №

**КОМАНДУВАЧУ ВІЙСЬК ОПЕРАТИВНОГО КОМАНДУВАННЯ
"ЗАХІД"**

ОПЕРАТИВНА ДИРЕКТИВА Командування об'єднаних сил Збройних Сил України № 12г. ОКП – 12 км сх. МІЛА (2488). 15.00 12.11.2019. Карта 500 000, видання 2003 року.

1. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ІЗ ОЦІНЮВАННЯ ПРОТИВНИКА
- 2.
3. ЗАВДАННЯ ОК
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Командувач об'єднаних сил Збройних Сил України
генерал-полковник Андрій ПЕТРЕНКО

Начальник об'єданого штабу – заступник командувача
об'єднаних сил Збройних Сил України
генерал-лейтенант Віктор КУЧЕРЕНКО

Примітка: кожна структурна одиниця директивного документа (крім абзацу) відокремлюється від попередньої пропуском рядка

З метою уточнення завдань військам (силам), визначених в оперативних директивах (бойових наказах), до військ (сил) доводяться завдання бойовими розпорядженнями, варіанти оформлення яких наведені у зразках.

ж) Зразок оформлення лицьового боку бойового розпорядження оперативного командування для уточнення бойового завдання військовій частині

Гриф обмеження доступу
Повн. №

КОМАНДИРУ 24 омбр

БОЙОВЕ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ОК "Захід" № 15г. ОКП – 2 км сх.
ПЕТРІВЦІ (2382). 15.00 14.11.2019. Карта 200 000, видання 2005 року.

1. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ІЗ ОЦІНЮВАННЯ ПРОТИВНИКА
Без змін.

2.
Без змін.

3. БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ 24 омбр

4.
Без змін.

5.

6.
Без змін.

7.

Командувач військ оперативного командування "Захід"
генерал-лейтенант Денис ГЛАДЧЕНКО

Начальник штабу – заступник командувача військ
оперативного командування "Захід"
полковник Ігор ЦОБЕНКО

з) Зразок оформлення лицьового боку наказу про затвердження Замислу оборонної операції оперативного угруповання

Гриф обмеження доступу
Прим № _____

**КОМАНДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

НАКАЗ

м. Київ № _____

Про затвердження Замислу оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"

Відповідно до вимог наказу командувача об'єднаних сил Збройних Сил України від _____ № _____

НАКАЗУЮ:

- Затвердити Замисел оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"
- Командувачу військами оперативного командування "Захід" до _____ 20__ року надати витяг із Замислу оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід" до Командування об'єднаних сил Збройних Сил України (через Центр планування застосування Командування об'єднаних сил Збройних Сил України); до _____ 20__ року організувати розроблення та затвердити замисли бойових (спеціальних дій) бригад (полків, окремих військових частин); до _____ 20__ року розробити План оборонної операції; до _____ 20__ року доповісти (через Центр планування застосування Командування об'єднаних сил Збройних Сил України) про завершення планування оборонної операції та готовність до виконання завдань.
- Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

КОМАНДУВАЧ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

(військове звання)

(підпис)

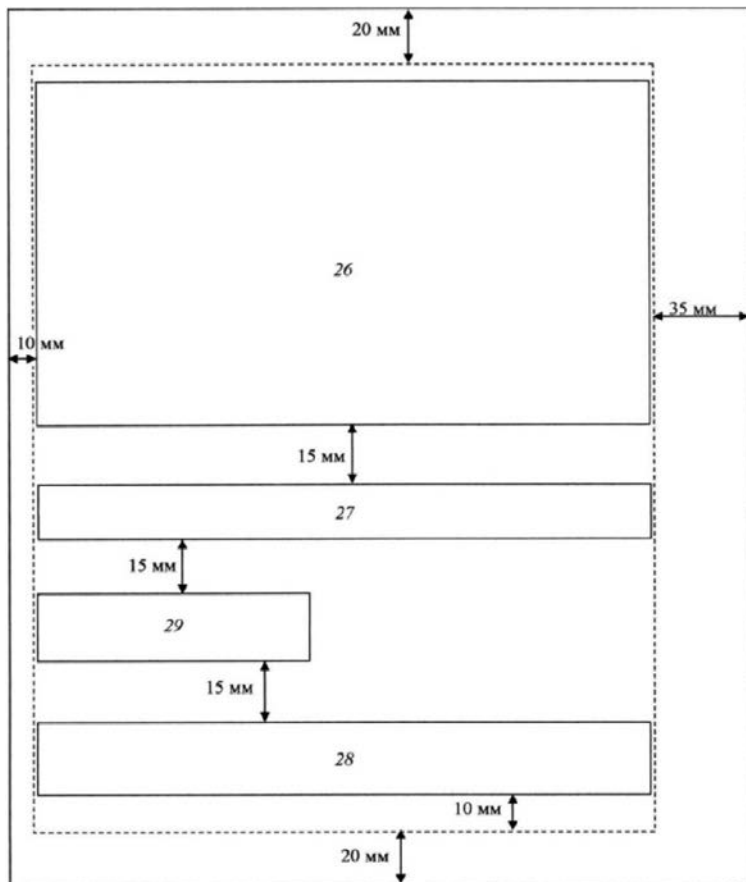
(ім'я та прізвище)

і) Зразок оформлення лицьової сторони Наказу про затвердження Плану оборонної операції оперативного командування

		Гриф обмеження доступу Прим № _____
ОПЕРАТИВНЕ КОМАНДУВАННЯ "ЗАХІД"		
НАКАЗ		
_____	м. Київ	№ _____
Про затвердження Плану оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"		
Відповідно до вимог наказу командувача об'єднаних сил Збройних Сил України від 23 лютого 2019 року № _____.		
НАКАЗУЮ:		
1. Затвердити План оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід"		
2. Вести План оборонної операції оперативного угруповання військ "Захід" з _____ 20__ року в дію. <i>(час)</i> <i>(дата)</i>		
3. Цей пункт розробляють у разі потреби. У ньому викладаються вимоги (ропорядження, вказівки) щодо уточнення оперативних (бойових) завдань, порядку організації управління, взаємодії та основних завдань забезпечення військ, які вже доведені до підпорядкованих штабів і військ відповідними директивними документами.		
4. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилання.		
Командувач військ оперативного командування "Захід"		
_____	_____	
(військове звання)	(підпис)	(ІМ'Я та прізвище)

4.3.2 Зразки оформлення зворотного боку останнього аркуша директивного документа

а) Взаємне розміщення реквізитів на зворотному боці останнього аркуша директивного документа

Позначення: 26 — розрахунок розсилки; 27 — ознайомлення з документом; 28 — виготовлення документа; 29 — дані про відправлення.

б) Зразок оформлення зворотного боку останнього аркуша оперативної директиви

Дозволяю:

1. Зняти ксерокопію оперативної директиви _____ від _____ № _____ у кількості 4 (чотирьох) примірників.
2. Розіслати оперативну директиву _____ від _____ № _____ згідно з розрахунком розсилки.

РОЗРАХУНОК РОЗСИЛКИ
оперативної директиви _____

№ п/п	Адреса	Найменування управління або службової особи, якій надсилають документ	Номери примірників	Кількість примірників	Примітки
1	м. Рівне	Командування ОК "Захід"	1, 2	2	
2	...		3	1	
3	...		4	1	
4	м. Київ	Командування об'єднаних сил Збройних Сил України	5	1	

Командувач _____
генерал-лейтенант Ігор МАРЧЕНКО
25 листопада 2019 року.

Дозволяю ознайомити з оперативною директивою оперативного командування "Захід" від _____ № _____ зазначених службових осіб:

№ п/п	Посада	Військове звання, ім'я та прізвище	Час і дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення
1				
2				

Начальник управління поточних операцій – заступник начальника штабу оперативного командування "Захід"
полковник Віктор КУЧЕРЕНКО
25 листопада 2019 року.

Вик. 2 прим.
Прим. 1 – адресату;
Прим. 2 – до справи.
Ст. 1.4.10 ЗВДТ
Вик., надр., ГС надав офіцер відділу
м-р *підпис* Олександр ЯЦЕНКО
Тел. 221-50, 454-43-42
Вик. на ПЕОМ 2 категорії з ЖМД Д-163 (файл – Док_1.doc)
25.11.2019

в) Зразок оформлення зворотного боку останнього аркуша оперативної директиви оперативного командування для передачі по каналах зв'язку Збройних Сил України

Дозволю:

1. Зняти ксерокопію оперативної директиви оперативного командування "Захід" від _____ № _____ у кількості 2 (двох) примірників.
2. Розіслати оперативну директиву Оперативного командування "Захід" від _____ № _____ згідно з розрахунком розсилки.

РОЗРАХУНОК РОЗСИЛКИ
оперативної директиви Оперативного командування "Захід"

№ п/п	Адреса	Найменування управління або службової особи, яким надсилають документ	Номери примірників	Кількість примірників	Примітки
1	м. Рівне	Командування ОК	1	1	
2	...	ОКП Командування об'єднаних сил Збройних Сил України	2	1	
3	м. Київ	Генеральний штаб Збройних Сил України	3	1	

Начальник управління поточних операцій – заступник начальника штабу оперативного командування "Захід"
полковник Олександр КИРИЛЕНКО
20 листопада 2019 року

Дозволю ознайомити з оперативною директивою оперативного командування "Захід" від _____ № _____ зазначених службових осіб:

№ п/п	Посада	Військове звання, ім'я та прізвище	Час і дата ознайомлення	Підпис про ознайомлення
1.				

Начальник управління поточних операцій – заступник начальника штабу оперативного командування "Захід"
полковник Олександр КИРИЛЕНКО
20 листопада 2019 року

Передати по системі "ЗСУ 001"
Заступник начальника управління поточних операцій ОК
полковник Віктор ШПАК
20 листопада 2019 року

Ім'я файла _____
Контрольна сума файла _____
Реєстраційний номер файла _____
Дата та час прийняття файла _____
Військове звання, прізвище оператора АРМ _____

Вик. 2 прим.
Прим. 1 – адресату;
Прим. 2 – до справи.
Ст. 1.4.10 ЗВДТ
Вик., надр., ГС надав ст. офіцер відділу
п/п-к підпис Андрій КОМАРОВ
Тел. 221-50, 454-43-42
Вик. на ПЕОМ 2 категорії з ЖМД Д-163 (файл – Док_1.doc)
20.11.2019

4.4 Розроблення і уточнення форм оперативних документів

Розроблення форм оперативних документів, які не наведені у Порядку, покладаються на штаби видів Збройних Сил України, структурні підрозділи Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та штаби оперативних командувань.

Під час розроблення типових форм оперативних документів необхідно дотримуватися таких правил:

розробляються тільки ті форми оперативних документів, які необхідні для управління військами;

форми оперативних документів мають бути простими, наочними і зрозумілими для роботи, узгоджуватися між собою.

4.4.1 Уточнення форми оперативних документів

Уточнювати форми оперативних документів можна у разі потреби під час проведення заходів завчасного оперативного планування, за результатами оперативної (бойової) підготовки штабів і військ, за досвідом участі органів військового управління, військових частин і підрозділів Збройних Сил України у міжнародних миротворчих та антитерористичних операціях, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Уточнення вносяться на підставі змін та доповнень, які вводяться у дію відповідними директивами Генерального штабу Збройних Сил України.

5. ВІЙСЬКОВІ УМОВНІ ЗНАКИ

5.1 Загальні положення

5.1.1 У цьому Тимчасовому порядку встановлено стандартизований, структурований перелік графічних умовних знаків для відображення інформації в документах та програмних продуктах, які використовуються органами військового управління, військами (силами). Зазначений метод побудови знаків надає можливість користувачам створювати знаки з використанням стандартизованих модульних блоків.

5.1.2 Цей Тимчасовий порядок застосовується для електронних (автоматизованих) систем та нанесення графічних знаків від руки як кольорових, так і монохромних. Вони повинні використовуватися під час нанесення обстановки на картах, схемах.

5.1.3 У цьому Тимчасовому порядку наведено модульні блоки для стандартизації складання умовних знаків. Блоками є обрамлення, умовні позначення, ампліфікатори та модифікатори, що наносяться з використанням кольору, графіки та алфавітно-цифровим способом. У цьому Тимчасовому порядку умовних знаків встановлено деталізовані стандарти та обов'язкові вимоги для побудови умовних знаків із відповідним ступенем гнучкості для потреб окремих користувачів.

Набір умовних знаків призначено для графічного відображення підрозділів, озброєння, інфраструктури та інших елементів, а також їх діяльності в операціях (бойових діях). Ці знаки містять складові елементи для створення міжвидових умовних знаків за сферами застосування: сухопутного, повітряного, морського, космічного, відображення стабілізаційної діяльності для підтримання цивільного населення. Додатково Тимчасовий порядок містить перелік стандартизованих знаків і знаків управління військовими частинами (підрозділами).

5.1.4 Кожен графічний набір знаків для сухопутних, повітряних, морських, космічних сил і засобів, діяльності та управління військами (силами), наведено нижче у відповідних підрозділах. На рисунку 1 показано структуру міжвидових умовних знаків.

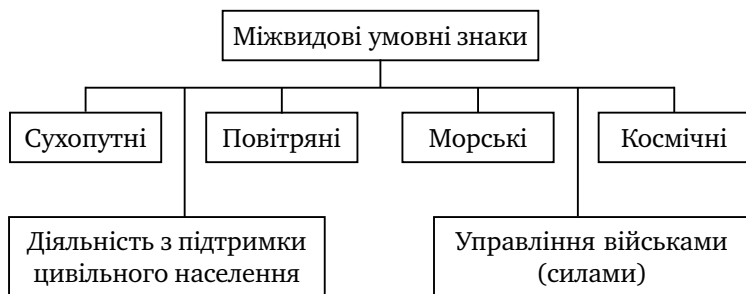

Рисунок 1. Структура міжвидових умовних знаків

Основним призначенням міжвидових умовних знаків є графічне передавання інформації про об'єкт, що відображається. Під військовими об'єктами слід розуміти фізичні об'єкти (бойові позиції військ (підрозділів), озброєння та військова техніка, пункти управління, полігони, вузли зв'язку, радіотехнічні системи, бази, склади, об'єкти життєзабезпечення (інфраструктура) військ (підрозділів) та нефізичні об'єкти (планування, заходи контролю, очікувані місця з тимчасово визначеними характеристиками). Крім того, знаки також використовуються для відображення діяльності, спрямованої на підтримання цивільного населення.

У Тимчасовому порядку зосереджено знаки для використання в сучасних мультихроматичних електронних системах. Водночас усі знаки можуть застосовуватися у монохроматичних системах та для нанесення обстановки від руки. Потреба у зменшенні заха- рачення екранів зайвою інформацією висуває вимоги до варіантів знаків, що передбачають можливість зменшення їх розмірів та обсягу іншої інформації про знаки.

Під час проектування та розроблення знаків, складання композиції їх складових має бути враховано психологічні чинники, такі як здатність легко розпізнати знаки, їх розбірливість у різних умовах освітлення на різноманітній картографічній основі, у різних розмірах та типах електронного екрана при різних ступенях фізичної та інтелектуальної втоми.

5.2 Деталізовані вимоги до побудови умовних знаків

5.2.1 Умовні знаки будуються на основі піктограм, що відображають озброєння та військову техніку, інфраструктуру та діяльність в усіх сферах. Вони складаються з обрамлення, кольорового

заповнення, позначки, модифікатора та ампліфікатора. Ці елементи розташовані в середині та навколо віртуального восьмикутника. Місце розташування елементів умовного знака наведено в наступних розділах.

5.2.2 Компоненти умовних знаків, побудованих за допомогою позначок (пiктограм), надають стандартизовану інформацію про ідентифікацію, бойові показники, стан та завдання об'єктів.

5.2.3 Обрамлення служить основою, до якої додаються інші складові знака. За деякими винятками обрамлення служить обмеженням розміру знака. Обрамлення є частиною знака і визначає стандартизовану тотожність, розмір, стан та підпорядкованість об'єкта, який відображається. У табл. 4 наведено форми обрамлень. З метою більш кращої стандартизованої ідентифікації об'єктів обрамлення може бути білим або чорним залежно від фону екрана, або кольоровим відповідно до кольорів, визначених у табл. 6.

5.2.4 Стандартизована ідентифікація зображень є особливістю об'єктів у межах конкретного типу або класу. Стандартизована ідентифікація відображає взаємозв'язок між глядачем та оперативним об'єктом, що спостерігається.

Категоріями ідентифікації є дружні, очікувано дружні, ворожі, підозрілі, нейтральні, невідомі, невизначені об'єкти.

Дружні, очікувано дружні об'єкти щодо сухопутних операцій позначаються знаками кола або прямокутника, противник або підозрілі об'єкти — знаками у вигляді ромба, нейтральні об'єкти — квадратом, невідомі об'єкти та ті, стосовно яких очікується прийняття рішення щодо їх ідентифікації — чотирилисником.

Знаки для повітряного, космічного простору та підводних (підземних) об'єктів позначаються відповідним чином, але з «відкритим» обрамленням (табл. 4).

5.2.5 Просторовий вимір «Простір» визначає сферу, в якій об'єкт виконує своє завдання за призначенням у рамках оперативного простору. Об'єкт може виконувати завдання над поверхнею (у повітрі або в космосі), на поверхні (на суші або на морі), під поверхнею землі (під водою або землею). Сухопутний простір включає об'єкти на поверхні землі або близько до поверхні (*наприклад*, міни та підземні шахти). Водночас надводний простір охоплює лише об'єкти, що знаходяться на поверхні моря. До підводного простору входять об'єкти, які виконують завдання нижче поверхні моря (*наприклад*, підводні човни, морські міни тощо).

Таблиця 4

Стандартизована та просторова ідентифікація

Ідентифікація	Підрозділи/об'єкти						Діяльність
	Повітряні	Космічні	Сухопутні	Надводні	Підводні	Озброєння та техніка	
Друзіні							
Очікувано друзіні							
Ворожі							
Підозрілі							
Нейтральні							
Невідомі							
Невизначені							

Як наведено в табл. 4 замкнуте обрамлення знака означає, що об'єкти знаходяться на поверхні. Обрамлення, відкрите знизу, означає об'єкти в повітряному та космічному просторі. Обрамлення, відкрите зверху, означає, що об'єкти перебувають під водою.

Пунктирна лінія біло-чорного кольору (чередування чорних та білих крапок) обрамлення знака означає невизначену ідентифікацію об'єкта або об'єкт очікувано дружній, дружній, підозрілий або якщо рішення щодо його визначення очікується. На рисунку 2 наведено приклад пунктирної лінії на різному фоні.

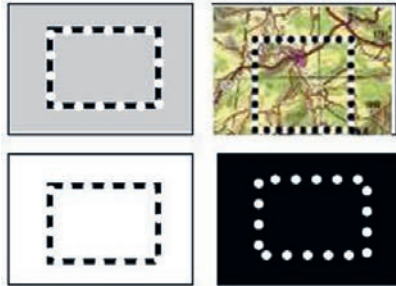

Рисунок 2. Приклад пунктирної лінії на різному фоні

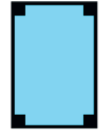
5.2.6 Параметр «стан» містить інформацію по те, чи знаходиться об'єкт на місці його ідентифікації (стан «існує» або «підтверджено») або буде знаходитися у визначеному місці (стан «планується» або «очікується»), або умовно допускається, що об'єкт має знаходитися у цій позиції (стан «імовірний»). При цьому обрамлення знака під час зазначення визначеного місцезнаходження буде позначатися суцільною лінією та в разі імовірного стану об'єкта, очікуваного, планового (табл. 5) — пунктирною лінією. Крім цього, стан не може бути відображений у разі, якщо знак не має обрамлення або відображається у вигляді точки.

5.2.7 Колір

Дуже важливо забезпечити оптимальний контраст між знаками та фоном екрана (карти) з метою їх максимального розпізнавання. Це може бути досягнуто завдяки використанню максимально контрастних кольорів обрамлення, позначки, заливки та модифікаторів залежно від фону, на який вони наносяться. Стандарти кольорів у RGB форматі для червоного, зеленого, блакитного кольорів наведено в табл. 6, виходячи з оперативних вимог, конфігурації обладнання, фону моніторів та умов перегляду (наприклад при слабкому освітленні). Усі компоненти символу, за виключенням обрамлення, повинні бути одного кольору (у тому числі чорний, білий або один

Таблиця 5

Існуючий стан або стан, що планується

Існуюча або підтверджена позиція	Сухопутні	Повітряні	Космічні	Обростення, техніка та Надводні	Підводні	Інфраструктура	Діяльність
Позиція, що планується, очікувана, імовірна							

із визначених у таблиці). Застосування кольору має перевірятися в контексті його ефективності під час використання в оперативній роботі. Для нанесення оперативної обстановки мають використовуватися єдині кольори. Водночас дозволяється для підвищення візуалізації окремих елементів обстановки використовувати більш контрастні кольори.

Заливкою вважається внутрішня область знака. Заливка надає додаткову інформацію про ідентифікацію об'єкта, якщо знак має обрамлення. Якщо кольори не використовуються, то заливка прозора. У необрамлених знаків колір, крім тексту підсилювача, є єдиним засобом ідентифікації об'єкта.

У табл. 6 визначено кольори за умовчанням, які мають бути використані для стандартизованої ідентифікації знаків, що відображаються електронним способом або нанесені від руки.

Таблиця 6

Стандарти кольорів умовних знаків

	Нанесення від руки	Генерація комп'ютером	
		Позначка (значення RGB)	Заливка (значення RGB)
Дружні, очікувано дружні	Синій	(0, 255, 255)	(128, 224, 255)
Невідомі або належність з'ясується	Жовтий	(255, 255, 0)	(255, 255, 128)
Нейтральні	Зелений	(0, 255, 0)	(170, 255, 170)
Ворожі, підозрілі, двоякі	Червоний	(255, 0, 0)	(255, 128, 128)
Обрамлення, лінії, райони, тексти, позначки та рамки	Чорний	(0, 0, 0)	(0, 0, 0)
Дивись примітку	Білий	(255, 255, 255)	(6% Сірий) (239, 239, 239)

5.2.8 Позначка

Позначкою є внутрішня частина символу, на якій зображено абстрактний образотворчий або буквено-цифровий знак, обладнан-

ня, установки, діяльність або дії. У стандарті наведено різноманітні позначки, які мають бути з обрамленням або без, а також ті, де обрамлення не є обов'язковим.

5.2.9 Модифікатор

Модифікатором є абстрактне, графічне або буквено-цифрове зображення з позначкою. Модифікатор дає додаткову інформацію про позначку (тобто знак, обладнання, установку або діяльність), що відображається.

Модифікатори відповідають обмежувальному восьмикутнику і розміщуються вище або нижче позначки. У цьому стандарті визначено різні типи модифікаторів із зазначенням їх розташування у відношенні до позначки знака.

5.2.10 Ампліфікатор

Ампліфікатор призначений для відображення додаткової інформації про знак і наноситься за його обрамленням. Доступні поля для його нанесення наведено на рисунку 3.

Ампліфікатори застосовуються не для всіх умовних знаків. Водночас у разі використання будь-якого ампліфікатора його нанесення має здійснюватися відповідно до визначеного стандарту щодо умовного знака. Рекомендується з метою уникнення перевантаження оперативного документа або дисплея зайвою інформацією використовувати лише визначені ампліфікатори.

Рисунок 3. Стандартні поля для нанесення ампліфікатора.

5.2.11 Додаткові ампліфікатори

Позиція, напрямки та часові показники можуть визначатися додатковими ампліфікаторами, які наведені на рисунку 4. Знак штабу органу військового управління має наноситися на відстані одного віртуального восьмикутника від нижньої частини знака. Довжина лінії, що вказує на напрямок переміщення, має відповідати висоті восьмикутника. Позначка головного підрозділу розпочинається від центру знака до точки напрямку руху. Товщина лінії має відповідати лініям обрамлення.

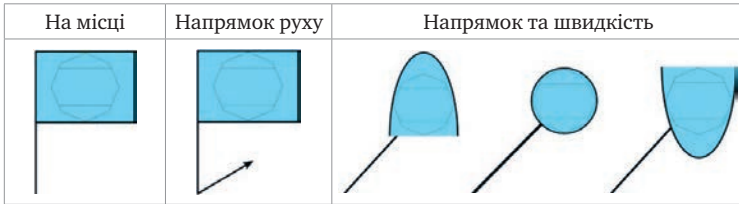

Рисунок 4. Додаткові ампліфікатори

5.2.12 Розміщення позначок і модифікаторів для знаків з метою позначення підрозділів.

Метою визначення місця розміщення модифікатора, ампліфікатора та позначки є стандартизація розташування графічної та текстової інформації про об'єкт та забезпечення можливості розміщення додаткової інформації про стан, ідентифікацію, позицію тощо. На рисунку 5 показано композицію розташування складових знака, його модифікаторів, ампліфікаторів і обрамлення.

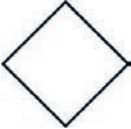

Обрамлення	Заливка	Позначка
		
		
	20	
	С	І
Графічний	Текстовий	Графічний
		Текстовий
	Модифікатор	

Рисунок 5. Складові знака

Восьмикутник служить умовним просторовим ескізом для розміщення позначок та модифікаторів усередині обрамлення умовного знака. Він поділяється на три сектори для розміщення позначки, модифікатора та ампліфікатора, які обмежують розмір доступного місця для їх нанесення. На рисунку 6 наведено приклад розташування секторів для кожного типу умовного знака.

Дружній	Ворожий
	
Нейтральний	Невідомий
	

Рисунок 6. Розташування елементів знака та модифікаторів

У цілому знак не має бути занадто великим, проте достатнім для нанесення його всередині основного сектора восьмикутника. Водночас існують винятки з правил. У деяких випадках позначка може займати весь внутрішній простір знака, перевищувати розмір восьмикутника та торкатися обрамлення умовного знака. Це стосується лише для сухопутних умовних знаків. Приклад наведено на рисунку 7.

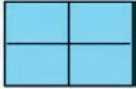

Дружній	Ворожий	Нейтральний	Невідомий
			
Медичний підрозділ	Медичний підрозділ	Медичний підрозділ	Медичний підрозділ

Рисунок 7. Приклад позначки, що займає весь внутрішній сектор знака

5.3 Знаки заходів управління військами (силами)

Заходами управління військами (силами) вважаються дії щодо розподілу відповідальності, координації вогню і маневру та управління операцією (боем), або бойовими діями військ (сил). Вони можуть включати межі розподілу зон відповідальності, райони спеціального призначення та інші позначення щодо маркування географії операцій (бойових дій), обстановки та інших даних, необхідних для планування та ведення операцій (бойових дій).

Знаки управління військами (силами) відображають оперативну інформацію, яка не може бути надана у вигляді піктограм. Вони можуть містити точки, лінії, райони та тактичні завдання. Також вони можуть комбінуватися з іншими знаками, символами та модифікаторами для відображення необхідної оперативної інформації.

Для монохромних дисплеїв умовні знаки можуть бути білими або чорними залежно від фону екрана. Для кольорових систем умовні знаки можуть бути чорними та блакитними (свої, дружні), червоними (ворожі), зеленими (нейтральні) або жовтими (райони хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного зараження). Елементи побудови умовного знака заходів управління військами (силами) показано на рисунку 8.

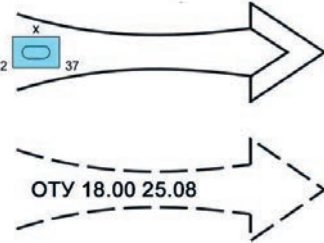
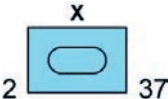
	
Умовний знак управління військами (силами)	
	
	ОТУ 18.00 25.08
Знак	Ампліфікатор

Рисунок 8. Елементи побудови умовного знака заходів управління військами (силами)

5.4 Технічна специфікація умовних знаків

5.4.1 У цьому розділі визначено додаткові технічні вимоги до композиції умовних знаків, які мають сприяти ефективному нанесенню знаків, що побудовані за допомогою символів, та знаків управління військами (силами).

5.4.2 Відповідні розміри кожного умовного знака та компоненти умовного знака мають складатися в рамках визначеної специфікації. Кожен із цих розмірів повинен витримуватися згідн з пропорціями (табл. 7). Див. стор. 81

5.4.3 Розмір знака має визначатися відносно умовного восьмикутника, розміщеного всередині обрамлення умовного знака. Відносно величини «L» визначається довжина та висота восьмикутника. Висота та довжина можуть змінюватися від $1,0L$ до $1,5L$ залежно від форми обрамлення. Мінімальний розмір точки — $0,15L$. У цілому, позначка не має бути більшою, ніж внутрішнє обрамлення знака. Винятком є позначки, що займають увесь внутрішній сектор умовного знака та в будь-якому випадку мають торкатися внутрішнього обрамлення знака. Розміри умовних знаків з неповним обрамленням (повітряні та підводні) мають відповідати розмірам знаків з повним обрамленням (наземні, надводні).

Значення L відповідно до масштабів карти:

1: 50 000 — $L = 13$ мм; 1: 100 000 — $L = 9$ мм;

1: 200 000 — $L = 7$ мм; 1: 500 000 — $L = 6$ мм.

5.4.4 Розташування складних позначок

Деякі позначки підрозділів є складними та можуть займати весь умовний знак. Іноді їх складові можуть накладатися одна на одну. Це вимагає у деяких випадках зменшення їх розмірів. При цьому необхідно забезпечити можливість їх візуального розпізнавання.

5.4.4.1 Співвідношення секцій умовного знака

На рисунку 9 наведено співвідношення секцій умовного восьмикутника для забезпечення максимальної візуалізації.

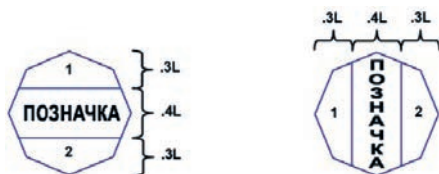
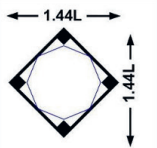
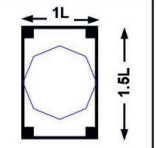
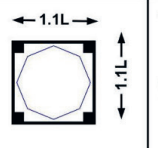
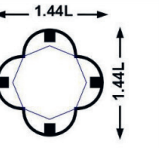
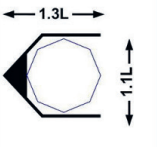
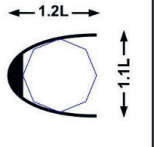
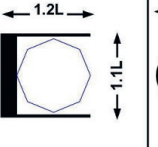
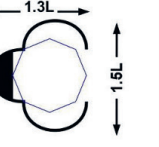
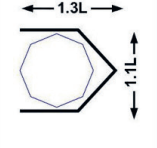
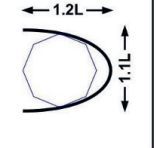
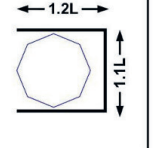
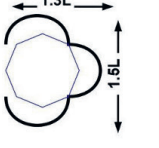
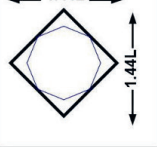
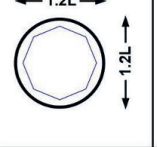
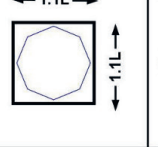
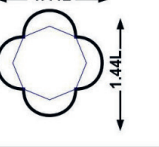
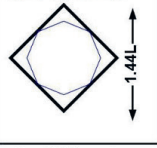
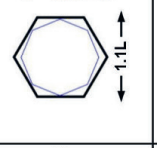
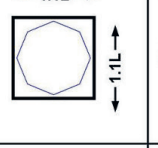
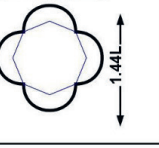
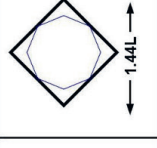
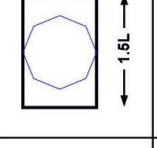
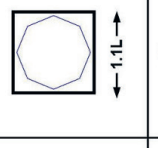
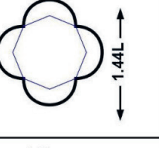
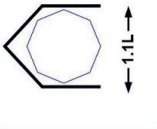
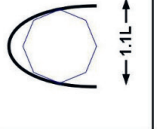
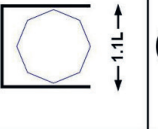
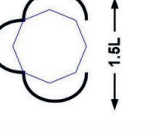

Рисунок 9. Співвідношення розмірів секцій умовного восьмикутника

Таблиця 7

Співвідношення розмірів умовних знаків

5.4.4.2 Додавання тимчасових функцій до стандартних умовних знаків Метод формування умовних знаків, що побудовані за допомогою символів, запроваджує логічно структурований підхід до складання знака. Окремі графічні функції або атрибути відібрано для зображення кожного окремого типу об'єкта в оперативному середовищі з відповідними ознаками, притаманними конкретному знаку. *Наприклад*, коли позначається вертолітний підрозділ, його позначкою є графічні «пропелери». Підхід, який запроваджений у цьому стандарті, на відміну від жорстко визначеної стилізованої піктограми знака, дозволяє в разі потреби тимчасово змінювати позначку для максимальної її візуалізації на екрані монітора. При цьому необхідно дотримуватися таких правил:

- зазначені зміни не мають змінювати стандартну ідентифікацію умовного знака, розмір об'єкта або його стан;
- під час внесення тимчасових змін необхідно користуватися кольором знака, визначеним у табл. 6.

Якщо необхідно використати відмінності стандартизованих категорій ідентифікації, наприклад використання додаткових кольорів (у тому числі кольорів обрамлення), то зазначені зміни не повинні стосуватися інших стандартизованих ідентифікацій. Також необхідно враховувати технічні можливості для здатності відобразити внесені тимчасові зміни відповідними системами, наприклад здатність відобразити на екрані додаткові кольори для відокремлення різних груп противників в оперативній обстановці. Застосування різноманітних відтінків кольорів, підтушування для позначення груп противника та рівнів загроз не є найкращими варіантами.

5.4.4.3 Товщина ліній

Оскільки обрамлення знака визначає стандартну тотожність і розмір об'єкта, дуже важливо, щоб ширина лінії була достатньою для забезпечення чіткості зображення при нормальній відстані до перегляду знака. Оптимальна ширина лінії обрамлення може відрізнятися залежно від типу, розміру та бути заповненою або незаповненою, відображатися в кольорі або чорно-білою лінією. У зв'язку із зазначеним необхідно перевіряти оптимальну візуалізацію та обирати товщину лінії обрамлення знака у залежності від середи застосування.

5.4.5 Ампліфікатори рівня підрозділів, командувань (ешелону)

Ешелони є різними рівнями командувань. Порівняно з полком вищим рівнем ешелону є дивізія, нижчим — батальйон. У табл. 8 наведено ампліфікатори ешелонів.

Таблиця 8

**Ампліфікатори, які визначають рівень
військового організму і відображаються у полі 2**

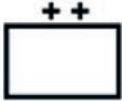
Ешелон	Позначка
1	2
Розрахунок/екіпаж	∅
Відділення	•
Секція	••
Взвод	•••
Рота/батарея	I
Батальйон/дивізіон	II
Полк	III
Бригада	X
Дивізія	XX
Корпус, ОТУ, МК, КМП	XXX
ОК, ОУВ, ПвК, Армія	XXXX
Види та роди ЗС України, група армій	XXXXX
Збройні Сили України	XXXXXX

5.4.6 Командування як ешелон (поле 2)

Існує також окремий ешелон, відомий як командування. Командуванням є підрозділ або підрозділи, або організація, яку очолює одна особа. Воно не може бути віднесено до одного з визначених ешелонів і позначається позначками «++» відповідно до рівнів ешелону (табл. 9)

Таблиця 9

Командування як ешелон

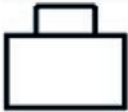
Назва	Позначка	Розташування	Примітка
Командування	++		

5.4.7 Ампліфікатори тактичних сил (поле 3)

Тактичними силами вважається тимчасово сформоване під одним командуванням угруповання військ (сил) для виконання одного окремого завдання, або напівпостійне формування підрозділів під одним командуванням, яке сформовано для виконання тривалого специфічного завдання (табл. 10).

Таблиця 10

Тактичні сили

Назва	Позначка	Розташування	Примітка
Тактичні сили			

5.4.8 Ампліфікатори, що відображають «посилений», «послаблений» або «посилений та послаблений».

Ці режими використовуються на дивізіонному та нижчому рівнях. Режим «посилений + » вказує на спроможності підрозділу були посилені іншим підрозділом. Режим «послаблений — » вказує на те, що зазначений підрозділ спрямовує частину власних спроможностей на посилення іншого підрозділу. У деяких випадках підрозділ може бути посилений окремим типом спроможностей. Водночас для спрямування частини власних спроможностей іншому підрозділу застосовується позначка «±» (табл. 11).

Таблиця 11

Ампліфікатори посилення та послаблення

Назва	Позначка	Розташування	Примітка
Посилений	+		
Послаблений	-		
Посилений та послаблений	±		

5.5 Умовні знаки сухопутних підрозділів

5.5.1 У цьому розділі встановлено окремий стандарт для розробки знаків сухопутних підрозділів, окремих осіб та організацій.

Умовний знак складається з обрамлення, кольору (заливки), модифікаторів та ампліфікаторів (рисунки 10).

Рисунок 10. Композиція знака сухопутних підрозділів

Кроки складання знаків наведено в табл. 12. Див. стор. 86

5.5.2 Поля сухопутних позначок, модифікаторів та ампліфікаторів Метою встановлення полів позначок, модифікаторів та ампліфікаторів є стандартизація розміщення інформації та графічних описів підрозділів, окремих осіб, організацій та надання додаткової інформації про їх спроможності, стан та розташування. На рисунку 11 показано розташування інформації в полях позначок, модифікаторів та ампліфікаторів. У табл. 13 надано опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків підрозділів.

Таблиця 12

Кроки складання знаків сухопутних підрозділів

	Крок	Приклад
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації	
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків		
Стан	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="417 1125 598 1266">Дружній</div> <div data-bbox="417 942 598 1125">Ворожий</div> <div data-bbox="417 773 598 942">Нейтральний</div> <div data-bbox="417 605 598 773">Невідомий</div> <div data-bbox="417 437 598 605">Очікувано дружній</div> <div data-bbox="417 269 598 437">Підозрілий</div> <div data-bbox="417 111 598 269">Невизначений</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="495 1125 573 1240"></div> <div data-bbox="495 942 573 1056"></div> <div data-bbox="495 773 573 887"></div> <div data-bbox="495 605 573 719"></div> <div data-bbox="495 437 573 551"></div> <div data-bbox="495 269 573 384"></div> <div data-bbox="495 111 573 225"></div> </div>
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою	
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1	
Крок 4	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфікатори для візуалізації.	
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розмішувати тільки один модифікатор		

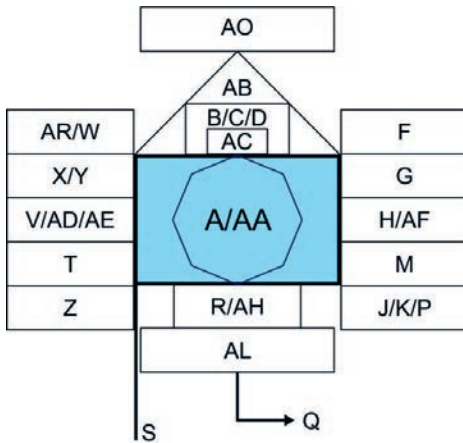

Рисунок 11. Розташування ампліфікаторів для знаків частин (підрозділів) Сухопутних військ та цивільних організацій

Таблиця 13

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків підрозділів

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
B	Ешелон	Графічний ампліфікатор у знаку частини (підрозділу), що позначає рівень управління	Графічний
C	Кількість	Текстовий ампліфікатор у знаку ОБТ, що позначає наявну кількість	Текстовий
D	Показчик зведеного (об'єднаного) підрозділу (в/ч)	Графічний ампліфікатор, що визначає підрозділ (в/ч), який тимчасово сформований під одним командуванням для виконання окремого завдання	Графічний
F	Посилення або послаблення	Текстовий ампліфікатор у знаку частини (підрозділу), що показує, (+) для посилення, (-) для послаблення, (+) для посилення та послаблення	Графічний
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий

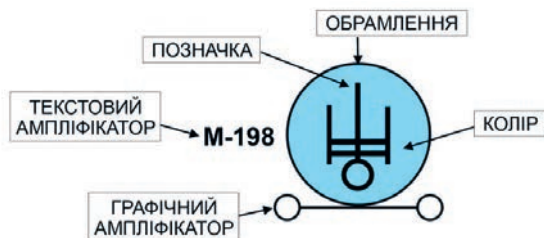
Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ; зміст коментарю — специфіка виконання	Текстовий
J	Рівень оцінювання	<p>Ступінь достовірності інформації, яка позначається знаком. Достовірність джерела:</p> <p>A. Повністю достовірне B. Зазвичай достовірне C. У цілому достовірне D. Зазвичай недостовірне E. Недостовірне F. Достовірність неможливо визначити</p> <p>Достовірність інформації:</p> <p>1. Підтверджена іншими джерелами 2. Імовірно правда 3. Можливо правда 4. Сумнівно 5. Неправдоподібно 6. Достовірність не може бути визначено</p>	Текстовий
K	Бойова ефективність	<p>Ефективність підрозділу або озброєння, що відображається</p> <p>1. Повністю у справному стані 2. Значною мірою у справному стані 3. Мінімально справне 4. Не справне</p>	Текстовий
M	Вище формування	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), що відображає номер або назву вищого рівня управління (корпус відображається римськими цифрами)	Текстовий
P	Розпізнавання «свій-чужий» (IFF) (відібрані варіанти розпізнавання (SIF))	Текстовий ампліфікатор, що позначає один або більше типів розпізнавання та кодів.	Текстовий
Q	Стрілка напрямку руху (індикатор місцезнаходження)	Стрілкою, позначається напрямок руху знака або нямір руху. Без стрілки використовується для позначення місцезнаходження за винятком органів управління	Графічний
R	Індикатор мобільності	Графічний ампліфікатор для ОВТ та установ, що відображає мобільність об'єкта	Графічний
S	Позначка штабу (індикатор місцезнаходження)	Визначає знак як орган управління (штаб) або використовується для позначення місцезнаходження	Графічний
T	Унікальне позначення (цифрове позначення)	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), установ та ОВТ, що позначає конкретний знак або цифрове позначення	Текстовий
V	Тип	Текстовий ампліфікатор для ОВТ, що позначає типи ОВТ	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
W	Дата, час	Буквено-цифрове позначення групи дати та часу у форматі (DDHHMMSSZMONYY) або «O/O». Група складається з шести цифр із суфіксом часової зони та стандартного трилітерного позначення місяця року, за яким слідує чотири цифри для позначення року. Перша пара цифр — день, друга — години, третя пара — хвилини. В автоматизованих системах для відображення секунд можуть додаватися дві цифри після хвилин перед суфіксом часової зони	Текстовий
X	Висота (глибина)	Висота в метрах (футах) зразка ОБТ або структури над поверхнею землі	Текстовий
Y	Розташування	Широта, довгота, координати	Текстовий
Z	Швидкість	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів) та ОБТ, що відображає швидкість у морських милях за годину або кілометрах за годину	Текстовий
AA	Умовне найменування органу військового управління	Текстовий модифікатор для частин (підрозділів); індикатор знаходиться в середині структури на місці головного знака. Зазначаються найменування таких командувань, як SHAPE, PACOM, та об'єднанні, багатонаціональні або коаліційні командування, такі як CJTF, JTF, MJTF	Текстовий
AB	Індикатор хибності	Показує, що це макет або хибний підрозділ для введення в оману	Графічний
AC	Установа	Графічний ампліфікатор для частин (підрозділів), ОБТ та установ. Показує, що даний знак є установою (військовою базою)	Текстовий
AD	Тип платформи	Електронний розвідувальний код (ELNOT) або комунікаційний розвідувальний код (CENOT)	Текстовий
AE	Час розгортання ОБТ	Час розгортання ОБТ в хвилинах	Текстовий
AF	Загальний ідентифікатор	<i>Наприклад:</i> «Ігла» для комплексу ППО, «Гвоздика» для гаубиці 2С3 або «Оплот» для танка Т-84.	Текстовий
AH	Елемент штабу	Показує тип або елемент штабу, <i>наприклад:</i> ТОС, MAIN	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Графічний. Повинен включати лише один колір. <i>Наприклад:</i> зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, що ставиться зверху знака. Може позначати: 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння	A: ВВС–СС, де А = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = засоби озброєння
AR	Спеціальна позначка	Вказує оперативний час (NRT)	Текстовий

5.6 Умовні знаки зразків озброєння та військової техніки Сухопутних військ

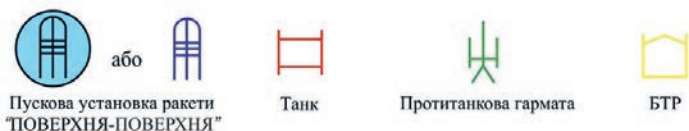
Умовний знак зразка ОВТ Сухопутних військ складається з обрамлення, кольору (залівки), модифікаторів та ампліфікаторів (рисунки 12). Більшість позначок займають увесь простір сектора і зазвичай розміщуються в основному секторі. Мобільність засобу (підрозділу) відображається за межами знака ампліфікатором.

Рисунки 12. Композиція знака зразка ОВТ Сухопутних військ

Кроки складання знаків зразка ОВТ наведені в табл. Таблиця 14. Див. стор. 92. Залежно від того, якій стороні належить зразок, обирається форма обрамлення та колір заповнення його поля. Ображення та модифікатор знака накреслюється чорним кольором. Ображення рекомендується використовувати лише в тих випадках, якщо документ (карта, схема) монохромні або немає можливості виділити належність зразка кольором.

Без ображення можливе нанесення умовних знаків ОВТ певним кольором: синім — своїх військ і союзників; червоним — противника і його союзників; зеленим — нейтральних країн; жовтим — якщо належність не встановлена (рисуюнок 13).

Рисуюнок 13. Використання кольорів при нанесенні знаків зразка ОВТ Сухопутних військ

На монохромних графічних документах також можливе позначення зразків ОВТ залежно від їх належності різним ступенем жирності ліній (жирні, напівжирні, тонкі, висвітлені тощо).

Позначка озброєння має розташовуватися усередині визначеного восьмикутника (рисуюнок 14) і не може виходити за межі його ображення. Водночас, модифікатори деяких типів ОВТ, як виняток можуть розміщуватись в основному (ПОЗНАЧКА) секторі восьмикутника.

Необхідні буквено-цифрові пояснення для зразка ОВТ (табл. 15) наносяться у визначених для цього полях ампліфікаторів, розташованих навколо знака (рисуюнок 14). Проте, завжди наносяться тільки дійсно необхідні для досить повної інформації про позначку відомості. Як правило, вказується тип техніки, підрозділ і частина, до яких вона належить.

На точне розташування зразка ОВТ на місцевості вказує геометричний центр знака.

Таблиця 14

Кроки складання знака зразка ОВГ Сухопутних військ

Крок	Крок	Приклад					
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації						
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків							
Стан	Дружній	Недружній	Очікувано дружній	Підозрілий	Невизначений		
Обрамлення							
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою						
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1 та ампліфікатори для візуалізації.	На цей час модифікатори для сектора 2 не розроблені					
Крок 4	Оберіть та доповніть графічний модифікатор для позначення мобільності.						
Примітка. дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор							

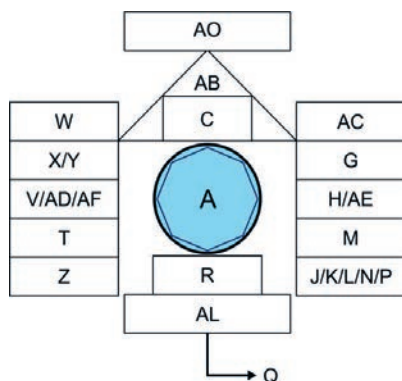

Рисунок 14. Поля позначок, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків зразка ОВТ Сухопутних військ

Таблиця 15

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків зразка ОВТ Сухопутних військ

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
C	Кількість	Наявна кількість	Текстовий
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфікатор зразка, озброєння, обладнання, який містить особливості застосування	Текстовий
J	Рівень оцінки	<p>Ступінь достовірності інформації, яка позначається знаком. Достовірність джерела:</p> <p>A. Повністю достовірне B. Зазвичай достовірне C. У цілому достовірне D. Зазвичай недостовірне E. Недостовірне F. Достовірність неможливо визначити</p> <p>Достовірність інформації:</p> <p>1. Підтверджена іншими джерелами 2. Імовірно правда 3. Можливо правда 4. Сумнівне 5. Неправдоподібно 6. Достовірність не може бути визначено</p>	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
K	Бойова ефективність	Ефективність підрозділу або озброєння, що відображається 1. Повністю у справному стані 2. Значною мірою у справному стані 3. Мінімально справне 4. Не справне	Текстовий
L	Позначення обладнання	Визначає (ідентифікує) електронний сигнал «!» , який фіксується, для ворожого обладнання.	Текстовий
M	Вище формування	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), що відображає номер або назву вищого рівня управління (корпус відображається римськими цифрами)	Текстовий
N	Ворог	Текстовий ампліфікатор для озброєння; аббревіатура «ENY» означає символ ворога	або графічний
P	Розпізнавання «свій-чужий» (IFF) (відібрані варіанти розпізнавання (SIF))	IFF/SIF режими розпізнавання та коди	Текстовий
Q	Напрямок руху (індикатор місцезнаходження)	Зі стрілкою показує напрямок або намір руху зразка. Без стрілки використовується для позначення місцезнаходження	Графічний
R	Позначка мобільності	Піктографічний показчик типу мобільності знака	Графічний
T	Унікальне позначення	Буквено-цифровий показчик, який визначає унікальність конкретної моделі озброєння (номер)	Текстовий
V	Тип озброєння	Визначає унікальне найменування озброєння (наприклад, БМП-2)	Текстовий
W	Група, дата, час	Буквено-цифрова група, яка відображає дату та час у форматі (DDHHMMSSZMONYY) або «O/O». Група складається із шестизначного цифрового коду (перша пара цифр — день, друга — години, третя пара — хвилини), суфіксу часової зони, стандартної трилітерної аббревіатури місяця, останньої пари цифр для позначення року. В автоматизованих системах для відображення секунд можуть після хвилин перед суфіксом часової зони додаватися дві цифри	Текстовий
X	Висота (глибина)	Висота в метрах (футах) зразка ОБТ або структури над поверхнею землі	Текстовий
Y	Розташування	Широта, довгота; координати	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
Z	Швидкість	Відображає швидкість у милях або кілометрах за годину	Текстовий
AB	Індикатор хибності	Показує, що це макет або хибний об'єкт для введення в оману	Графічний
AC	Країна	Назва країни: Трилітерний код, що показує належність до певного географічного утворення. У стабілізаційних діях цей показчик може використовуватися для фракцій або груп	Текстовий
AD	Тип платформи	Електронний розвідувальний код (ELNOT) або комунікаційний розвідувальний код (CENOT)	Текстовий
AE	Час розгортання озброєння	Час розгортання озброєння в хвилинах	Текстовий
AF	Загальний ідентифікатор	<i>Наприклад:</i> «Ігла» для комплексу ППО, «Гвоздика» для гаубиці 2С3 або «Оплот» для танка Т-84.	Текстовий
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Графічний. Повинен включати лише один колір. <i>Наприклад:</i> зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, який розташований безпосередньо над символом. Може позначатися 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння.	A: ВВС–СС, де А = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = зазоби озброєння

Щоб зазначити спосіб забезпечення мобільності того чи іншого зразка ОВТ, якщо це не впливає з основної позначки знака, знизу до неї (поле R) приєднуються графічні ампліфікатори мобільності (рисунки 15), які мають такий же колір, що і позначка.

Якщо основна позначка з обрамленням, то ампліфікатор приєднується до обрамлення і має чорний колір.

Для позначення самохідних зразків ОВТ, якщо транспортний засіб є невід'ємною частиною системи, а не лише використовується для її перевезення, додаткові ампліфікатори приєднуються не до обрамлення, а до основного модифікатора знака знизу (рисунки 16).

Назва	Позначка	Розташування	Невідомий	Дружній	Нейтральний	Ворожий
Колісний (обмеженої прохідності)						
Колісний (позашляховик)						
Гусеничний						
Комбінований (колісний та гусеничний)						
На буксирній тязі						
Залізничний						
Лижний						
Санний						
Вьючний						
Понтонний						
Амфібійний						

Рисунок 15. Позначки ампліфікаторів мобільності

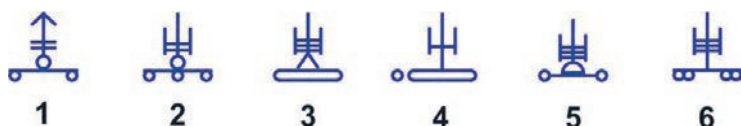

Рисунок 16. Приклади умовних тактичних знаків для позначення самохідних зразків ОВТ

1 — міномет калібру до 107 мм на шасі автомобіля підвищеної прохідності; 2 — гаубиця калібру понад 120 мм на автомобілі-всюдиході (багатовісному шасі); 3 — протитанкова гармата калібру понад 160 мм на гусеничному шасі; 4 — польова гармата калібру до 120 мм на напівгусеничному шасі; 5 — зенітна гармата калібру понад 120 мм на причепі, який може буксирувати будь-який тягач (сама по собі гармата буксируватися не може); 6 — польова гармата великого калібру на залізничній платформі.

Під час розробки знака для позначення класу озброєння відповідно до його характеристик можуть додаватися горизонтальні або вертикальні лінії. Якщо озброєння не має жодних ліній, це його загальне позначення. Однією лінією (табл. 16) позначається легке озброєння, двома — озброєння середнього класу, трьома — важке озброєння. На рисунку 17 наведений приклад знака зразка ОВТ.

Таблиця 16

Класифікація систем озброєння за розмірами та радіусом дії

Системи	Загальний	Легкий	Середній	Важкий
Ствольна артилерія	Калібр, мм ¹	До 120	Від 120 до 160	Понад 160, але не більше 210
Міномети	Калібр, мм	До 60	Від 60 до 107	Понад 107
Напівпричепи	Вантажопідйомність, т	До 12	Від 12 до 40	Понад 40
Транспортні вертольоти ²	Вага, т	До 1,8	Від 1,8 до 4,5	Понад 4,5
	Радіус, км	До 386	Від 386 до 515	Понад 515
Плавзасоби	Вантажопідйомність, т	До 300	Від 300 до 1700	Понад 1700

- 1 Надважкі артилерійські гармати калібру понад 210-мм не мають модифікатора.
- 2 Допоміжний вертоліт є багатоцільовим вертольотом. Військові транспортні вертольоти можуть виконувати такі функції, як штурмовик, повітряний штурм, військова логістика, медична евакуація, управління та контроль і військові перевезення. Певне дублювання термінології є неминучим з транспортним вертольотом.

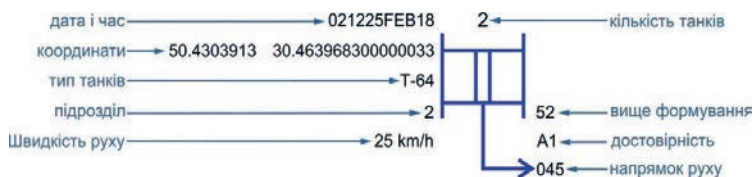

Рисунок 17. Приклад нанесення знака зразка ОВТ

Синій колір і модифікатор знака позначають середній танк своїх військ. Цифра 2 — кількість танків в групі. Група «дата-час» означає, що танки знаходились в даному місці 02 лютого 2019 року о 12 год. 25 хв. (час Київський).

Група цифр нижче відображає географічні координати в системі GPS. Нижче вказаний тип танків в групі — Т-64. Цифра 2 біля нижнього лівого краю знака означає, що танки належать другій роті, цифри біля правого нижнього краю знака вказують, що це танки 52 омбр. Синя стрілка, яка виходить з нижнього краю модифікатора вказує на те, що танки в русі, а група цифр 045 вказує, що загальний напрямок руху групи 45°, тобто на північний схід. А1 означає, що ці відомості достовірні та підтверджені кількома джерелами.

На рисунку 18 наведені позначки, що використовуються в полі А умовного знака зразка озброєння для відображення зразків стрілецької зброї, гранатометів та ПТРК.

Гвинтівка	Кулемет	Гранатомет		ПУ ПТРК
		протипіхотний	протитанковий	
↑ 1	↑ 5	↑ 9	↑ 13	↑ 17
↑ 2	↑ 6	↑ 10	↑ 14	↑ 18
↑ 3	↑ 7	↑ 11	↑ 15	↑ 19
↑ 4	↑ 8	↑ 12	↑ 16	↑ 20

Рисунок 18. Умовні позначки, що використовуються для відображення зразків стрілецької зброї, гранатометів і ПТРК

Гвинтівки: 1 — загальне позначення; 2 — з поодинокими пострілами; 3 — напівавтоматична; 4 — автоматична (автомат); кулемети: 5 — загальне позначення; 6 — легкий (ручний типу РПК-74); 7 — середній (типу ПКМ); 8 — важкий (станковий типу ДШК); гранатомети протипіхотні: 9 — загальне позначення; 10 — легкий (гвинтівочний або підствольний типу ГП-25); 11 — середній (одно- або багатозарядний типу 6Г-30 «Гном»); 12 — важкий (станковий типу АГС-17); гранатомети протитанкові: 13 — загальне позначення; 14 — легкий (типу «РПГ-22»); 15 — середній (типу РПГ-7); 16 — важкий (типу СПГ-9); ПУ

ПТРК: 17 — загальне позначення; 18 — легкого (типу ПТРК «Стugna»); 19 — середнього (типу «Javelin»); 20 — важкого (типу «Корсар-П»).

Позначки рисунка 18.2–18.4 практично не використовуються навіть на картах великого масштабу, крім окремих випадків, якщо необхідно вказати окремого військовослужбовця або розташування групи вогневих засобів в засідці тощо. Найчастіше ці знаки використовуються на різних схемах, планах, тощо для відображення розміщення озброєння дрібних підрозділів розрахунку (групи), відділення або взводу.

Для позначення основної маси танків, що класифікуються як «основний бойовий танк» (типу Т-64, «Леопард», М1 «Абрамс», Т-72 і Т-90) використовується знак середнього танка (рисунки 19).

Танки	Броньовані машини				
	бойові		ремонтно-евакуаційні	медичні	постачання
 1 2 3 4 5	 6 7 8 9 10 11		 12 13 14 15 16 17	 18 19	 20

Рисунок 19. Умовні позначки, що використовуються для відображення зразків танків та броньованих машин

Танки: 1 — загальне позначення; 2 — легкий танк; 3 — середній (основний бойовий) танк; 4 — важкий танк; 5 — легкий плаваючий танк (ПТ-76); бойові броньовані машини: 6 — гусенична (БМП, МТЛБ-В), 7 — командування і управління (командно-штабна машина); 8 — колісна; 9 — БТР; 10 — амфібійний БТР; 11 — броньований автомобіль; БРЕМ: 12 — загальне позначення; 13 — на базі легкого танка; 14 — на базі середнього танка; 15 — на базі важкого танка; 16 — на базі БМП (БРЕМ-2); 17 — на базі броньованого автомобіля; медичні: 18 — санітарний евакуаційний броньований автомобіль; 19 — санітарний БТР; 20 — БТР підрозділу логістичного забезпечення.

На рисунку 20 наведені позначки, що використовуються в полі А умовного знака зразка озброєння для відображення зразків артилерійських систем та мінометів. Бойові машини РСЗВ показуються знаками, що відрізняються від звичайних артилерійських систем.

Міномети	Гаубиці	Польові гармати	Протитанкові гармати	Безвідкатні гармати	Одноствольні пускові установки	РСЗВ
 1 2 3 4	 5 6 7 8	 9 10 11 12	 13 14 15 16	 17 18 19 20	 21 22 23 24	 25 26 27 28

Рисунок 20. Умовні позначки, що використовуються для відображення зразків артилерійських систем та мінометів

Міномети: 1 — загальне позначення; 2 — калібру до 60 мм; 3 — калібру понад 60 мм, але менше 107 мм; 4 — понад 107мм; гаубиці: 5 — загальне позначення; 6 — калібру до 120 мм; 7 — калібру понад 120 мм але менше 160 мм; 8 — від 160 мм до 210 мм; польові гармати: 9 — загальне позначення; 10 — калібру до 120 мм; 11 — калібру понад 120 мм але менше 160 мм; 12 — від 160 мм до 210 мм; протитанкові гармати: 13 — загальне позначення; 14 — калібру до 120 мм; 15 — калібру понад 120 мм але менше 160 мм; 16 — від 160 мм до 210 мм; безвідкатні гармати: 17 — загальне позначення; 18 — калібру до 120 мм; 19 — калібру понад 120 мм але менше 160 мм; 20 — від 160 мм до 210 мм; одноствольна ПУ: 21 — загальне позначення; 22 — легких реактивних снарядів; 23— реактивних снарядів середніх калібрів (наприклад, одноствольна установка для пуску снарядів системи «Град» — «Партизан»); 24 — реактивних снарядів великих калібрів; реактивні системи залпового вогню (РСЗВ): 25 — загальне позначення; 26 — малого калібру; 27 — середнього калібру (наприклад, БМ-21 «Град»); 28 — великого калібру (наприклад, типу «Ураган» і «Смерч»).

Зазвичай, засоби тяги буксированих гармат польової артилерії не відображаються знаками або доповненнями до знаків.

На рисунку 21 наведені позначки, що використовуються для засобів ППО. Знаки ПУ зенітно-ракетних комплексів (ЗРК) на кольорових схемах можуть бути як з обрамленням, так і без нього. Як правило, ПУ будь-яких ракет показуються з обрамленням. Знак без обрамлення може вказувати, що дана ПУ, яка знаходиться в даному місці, ракет при собі не має. Кількість ракет, що є в наявності в даному місці для певного ЗРК вказується цифрами праворуч від знака.

Рисунок 21. Умовні тактичні знаки комплексів ППО.

Зенітні гармати: 1 — загальне позначення; 2 — малого калібру (ЗУ 23–2, «Шилка»); 3 — середнього калібру; 4 — великого калібру; ЗРК: 5 — загальне позначення; 6 — ближньої дії («Стріла-10», ПЗРК «Ігла»); 7 — середньої дальності («ОСА-АКМ»); 8 — великої дальності; 9 — зенітний ракетно-гарматний комплекс ближньої дії («Тунгуска»)

Знаки ПУ ракет класу «поверхня-поверхня» (рисунок 22), як зазначалося вище, вказують на ПУ, а не на ракету як таку. Так само і кількість ракет, яка є в цьому місці для цієї ПУ, вказується цифрою праворуч від знака.

Рисунок 22. Умовні тактичні знаки пускових установок ракет класу «поверхня–поверхня».

1 — загальне позначення; 2 — малої дальності (тактичних ракет); 3 — середньої дальності (оперативно-тактичних ракет); 4 — великої дальності (стратегічних ракет).

Автомобільна техніка Сухопутних військ використовується для перевезення особового складу, вантажів, евакуації поранених, надання невідкладної медичної допомоги тощо (рисунок 23). Для позначення, що вантажний автомобіль з напівприцепом або евакуатор належать до певного класу (легкий, середній, важкий), необхідно додавати лінії всередині модифікатора знака (рисунок 23.6, 23.8).

Рисунок 23. Умовні тактичні знаки автомобільної техніки допоміжного призначення (постачання, підвезення, транспортування)

Автомобілі: 1 — загальне позначення (вантажний або легковий); 2 — підвищеної прохідності; 3 — всюдихід; 4 — плаваючий підвищеної прохідності; вантажівки з напівприцепом; 5 — загальне позначення; 6 — легкий; евакуатор: 7 — загальне позначення; 8 — важкий; 9 — медичної евакуації; 10 — медичний; 11 — невідкладної медичної допомоги; 12 — заправник ПММ; 13 — для перевезення води; 14 — автобус; 15 — бронемашина підвищеної прохідності.

Для позначення залізничних засобів транспортування використовуються знаки наведені на рисунку 24.

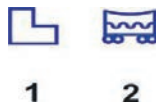

Рисунок 24. Залізничні засоби транспортування
1 — локомотив; 2 — дрезина

Через те, що технічні засоби розвідки, як правило, є оснащенням відповідних розвідувальних комплексів і підрозділів (органів) та окремо не використовуються, всі технічні засоби розвідки представлені трьома знаками (рисунок 25). В основному секторі модифікатора використовуються позначки: РЛС, розвідувальних датчиків

(сенсорів), що встановлюються на території противника і викривають переміщення його об'єктів (в першу чергу ПУ ракет, артилерійських систем, танків тощо) та БПЛА. Конкретний тип розвідувального обладнання вказується в текстовому ампліфікаторі ліворуч від знака. Для зазначення, що БПЛА саме розвідувальний, в секторі 1 може використовуватись текстовий ампліфікатор R (рисунк 25.3).

Рисунок 25. Умовні тактичні знаки технічних засобів розвідки

1 — сенсор (а — загальне позначення, б — встановлений на місцевості, що працює); 2 — радіолокаційна станція; 3 — БПЛА; 4 — пускова установка БПЛА

Позначення зразків ОВТ ХБРЯ (за термінологією НАТО — CBRN) захисту, що включає різноманітні машини, призначені для ліквідації наслідків руйнування потенційно небезпечних об'єктів або застосування противником зброї масового ураження, здійснюється позначкою (рисунк 26.1) в основному полі знака, яка може використовуватись разом із графічними позначками броньованих машин і автомобілів, наведеними на рисунках 19, 23. Конкретний тип ОВТ вказується буквено-цифровими абревіатурами ліворуч від знака.

Для позначення засобів ХБРЯ захисту, що використовуються для аерозольного маскування (створення димових завіс), починаючи з найпростіших димових шашок і закінчуючи спеціальними автомобілями, разом із позначкою засобу знак доповнюється ампліфікатором ТДА-М (рисунк 26.3).

Рисунок 26. Умовні тактичні знаки ОВТ ХБРЯ захисту

1 — позначка основного сектору знака; 2 — вогнемет; 3 — машина димопуску.

Умовні тактичні знаки спеціального озброєння (лазерної та несмертельної зброї наведені на рисунку 27.

Рисунок 27. Умовні тактичні знаки спеціального озброєння.

1 — лазер; не смертельна зброя; 2 — загальне позначення; 3 — електрична; 4 — водяна гармата.

5.7 Умовні знаки зразків озброєння та військової техніки авіації Сухопутних військ та Повітряних Сил Збройних Сил України

Для відображення обстановки у близькій до реального часу необхідно забезпечити такі особливості відображення знаків:

побудова векторів має допомагати розділяти рух своїх та ворожих (нейтральних) повітряних засобів;

тип літака, номер, завдання, належність, відстань тощо, якщо можливо, мають позначатись відповідними ампліфікаторами, але без захарашування обстановки;

об'єкти можуть накладатися один на одного, проте мають бути легко ідентифіковані;

цивільні засоби необхідно відображати, якщо вони можуть заважати військовим засобам у виконанні поставлених завдань, а саме: заходи з координації вогню, управління повітряним простором в районі дій, інфраструктура (аеродромів) тощо.

Для створення умовних знаків зразків ОВТ авіації Сухопутних військ та ПС доцільно користуватися визначеними стандартними методами і правилами та різноманітними модифікаторами, позначками, ампліфікаторами (рисунок 28), що відповідають вимогам до повітряних знаків, уникаючи використання умовних знаків, яких в ньому немає.

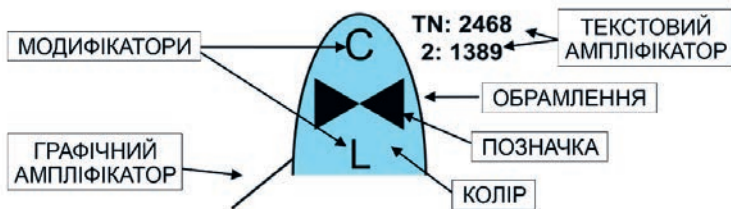

Рисунок 28. Композиція умовного знака зразка ОВТ повітряних сил та армійської авіації

Покроковий порядок складання знаків в цілому відповідає складанню знака ОВТ Сухопутних військ і наведений в табл. 17.

Порівняно з ампліфікаторами для сухопутних знаків поля ампліфікаторів повітряних знаків мають менше місця для відображення необхідної інформації (рисунки 29). Зазвичай, щоб не захарашувати обстановку, ярлики ампліфікаторів не показуються. У певній ситуації користувач АСУВ може відкрити ярлики ампліфікаторів для отримання необхідної інформації, а потім знову їх закрити.

Таблиця 17

Кроки складання знаків зразків ОВТ повітряних сил

Крок		Приклад					
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації						
Стандартна приналежність зразка ОВТ та обрамлення знаків							
Стан	Друж-ний	Ворож-ий	Ней-траль-ний	Невідо-мий	Очіку-вано друж-ний	Підоз-рілий	Неви-знач-ний
Обрам-лення							
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою						
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1						
Крок 4	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфікатори для візуалізації.						
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор							

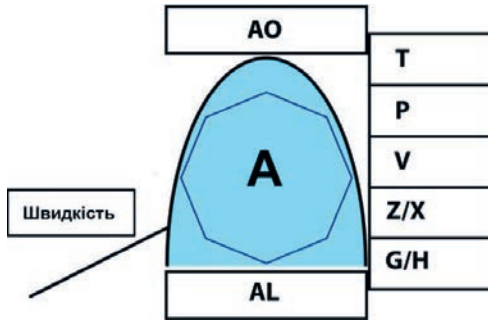

Рисунок 29. Поля ампліфікаторів для умовних знаків повітряних засобів

У табл. 18 наведений перелік полів ампліфікаторів для умовних знаків повітряних сил та засобів.

Таблиця 18

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для повітряних сил та засобів

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфікатор зразка, озброєння, обладнання, який містить особливості застосування	Текстовий
P	Розпізнавання «свій-чужий» (IFF) (відібрані варіанти розпізнавання (SIF))	IFF/SIF режими розпізнавання та коди	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
T	Унікальне позначення (цифрове позначення)	Текстовий ампліфікатор (буквено-цифровий покажчик) для підрозділів, озброєння та обладнання, який визначає конкретний знак або цифрове позначення.	Текстовий
V	Тип озброєння	Визначає унікальне найменування озброєння	Текстовий
X	Висота	Висота в метрах (футах) зразка ОВТ або структури над поверхнею землі	Текстовий
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, який розташований безпосередньо над символом. Може позначатися 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння.	A: ВВС–СС, де A = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = за соби озброєння
Z	Швидкість	Текстовий ампліфікатор, що відображає швидкість у кілометрах за годину	Текстовий
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Повинен включати лише один колір. <i>Наприклад:</i> зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, який розташований безпосередньо над символом. Може позначатися 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння.	A: ВВС–СС, де A = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = за соби озброєння

Позначка, що розташована в основному секторі знака (рисунк 30), зазвичай відображає основну функцію зразка ОВТ, який позначається умовним знаком, проте в деяких випадках може відображати додаткову інформацію. Позначками без внутрішнього забарвлення відображаються цивільні повітряні засоби. Аббревіатура MIL в основному секторі позначки показує, що повітряний засіб — військовий, CIV — цивільний. Також тип або завдання повітряного засобу може відображатися написом в основному секторі поля A умовного знака.

Модифікатори відображають додаткову інформацію про знак. Сектор 1 модифікатора, що розташовується у верхній частині знака (рисунки 28), відображає тип або завдання зразка (табл. 19, рисунок 31).

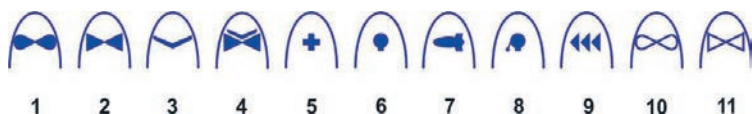

Рисунок 30. Позначки, що використовуються в основному секторі позначки повітряного умовного знака

Військові повітряні засоби: 1 — із нерухомим крилом (літаки); 2 — із рухомим крилом (вертольоти тощо); 3 — безпілотний літальний апарат (БПЛА); 4 — БПЛА вертикального зльоту; 5 — медичної евакуації; 6 — повітряна куля; 7 — дирижабль; 8 — прив'язана повітряна куля; 9 — повітряна пастка, макет; цивільні повітряні засоби: 10 — із нерухомим крилом (літаки); 11 — із рухомим крилом (вертольоти тощо)

Таблиця 19

Позначки основного сектору та модифікатори, що відображаються у секторі 1, умовного знака

Модифікатор	Назва
1	2
Тип зразка ОВТ	
A	Ударний
B	Бомбардувальний
C	Транспортний
F	Винищувальний
R	Розвідувальний
J	Радіоелектронної боротьби
U	Багатоцільовий
K	Заправник
V	Вертикального і короткого зльоту та посадки
PX	Пасажирський
UL	Надлегкий
Завдання (район завдання)	

Модифікатор	Назва
1	2
ACP	Повітряний командний пункт
EA	Електронного нападу
SEAD	Придушення протиповітряної оборони противника
ASUW	Спостереження за наземною/надводною обстановкою
AEW	Раннього повітряного попередження
ASW	Протичовновий
I	Перехоплення
E	Супроводження
P	Патрулювання
	Санітарний (медичної евакуації)
T	Навчальний
MM	Універсальний
COM	Зв'язку
SOF	Сил спеціальних операцій
CSAR	Пошуково-рятувальний (бойовий)
SAR	Пошуково-рятувальний
IC	Інтенсивної терапії
PH	Фотографування (розвідувальне)
PR	Відпочинку персоналу
ASW	Протичовновий
ESM	Заходи електронної підтримки (спостереження)
MCM	Протимінний
SUW	Наземного (надводного) спостереження
GOV	Урядовий
VIP	Транспортування ВІП-персон
H	Викрадений літак

Рисунок 31. Використання модифікаторів у секції 1 позначки для відображення типу та завдання вертольотів армійської авіації

Модифікатор в секції 2, що розташовується в нижній частині знака (рисунок 28) відображає вантажні, транспортні можливості засобу та можливості дозавправлення (табл. 20).

Таблиця 20

Опис модифікаторів сектора 2

Модифікатор	Найменування
Вантажні/транспортні спроможності	
H	Важкий
M	Середній
L	Легкий
Можливості радіуса дії	
CR	Близького радіуса дії
SR	Короткого радіуса дії
MR	Середнього радіуса дії
LR	Дальнього радіуса дії
Можливості дозавправлення	
B	Тільки стріла
D	Тільки рукав
B/D	Стріла та рукав

Для позначення певного типу повітряного засобу також можна використовувати позначки, наведені на рисунку 32. Ударний (бойовий) вертоліт (наприклад, Мі-24 (рисунок 32.1) спеціально оснащений і призначений для нанесення вогневого ураження противнику з повітря і, як правило, не може використовуватися для інших цілей. Проте, так може позначатися і будь-який захищений бронєю вертоліт.

Багатоцільові вертольоти (рисунок 32.2–32.4) виконують найрізноманітніші завдання: доставка особового складу, евакуація поранених, перекидання вертолітних десантів, доставка боєприпасів

та інших матеріальних засобів на поле бою, вогнева підтримка наземних підрозділів тощо.

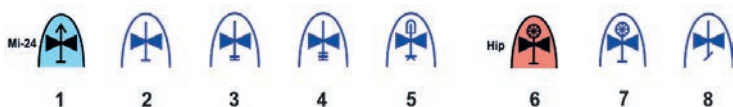

Рисунок 32. Умовні тактичні знаки вертольотів авіації Сухопутних військ.

1 — ударний (бойовий) Мі-24 «Hind» («Лань»); багатоцільові: 2 — легкий; 3 — середній; 4 — важкий; 5 — вогневої підтримки (можливість знищення танків); 6 — транспортний Мі-8 (за класифікацією НАТО — «Нір» Стегно»); 7 — розвідувальний.

Транспортні вертольоти (рисунок 32.6) використовуються виключно для перевезення вантажів, озброєння, іноді особового складу. Вертоліт, оснащений розвідувальною апаратурою, — розвідувальний, призначений для виконання спеціальних завдань або оснащений відповідною апаратурою — спеціальний.

Конкретний тип вертольота зазначається буквено-цифровим написом ліворуч від знака. Також необхідно пам'ятати, що в країнах НАТО російські позначення вертольотів не використовуються, всім літакам і вертольотам радянського і російського виробництва відповідають власні назви, які і вказуються біля знака.

5.8 Знаки для відображення оперативної обстановки в морському середовищі

5.8.1 Умовні знаки надводних об'єктів

Підрозділи, озброєння та морські об'єкти для ведення надводних операцій (дій), умовно розподілені на військові та невійськові (цивільні) об'єкти (кораблі, катери та обладнання). До військових надводних об'єктів (підрозділів) належать:

- бойові надводні одиниці (кораблі, катери та обладнання);
- амфібійні надводні одиниці (кораблі, катери та обладнання);
- одиниці з мінної боротьби;
- тактичні організаційні одиниці;
- військові небойові кораблі та кораблі обслуговування.

Надводні знаки складаються з обрамлення, кольору (залівки), функціональної позначки (пиктограми або літер), модифікатора та ампліфікатора (рисунок 33).

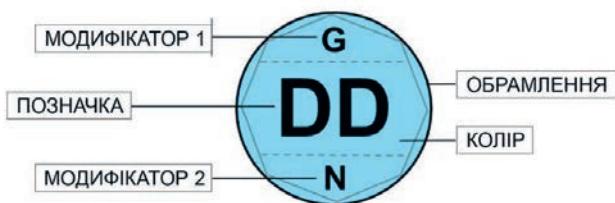

Рисунок 33. Композиція знака надводних об'єктів

У табл. 21 наведено порядок нанесення надводних знаків.

Таблиця 21

Кроки складання знаків надводних об'єктів

		Крок							Приклад
Крок 1		Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації							
Стандартна приналежність зразка ОВТ та обрамлення знаків									
Стан	Дружній	Ворожий	Нейтральний	Невідомий	Очікувано дружній	Підозрілий	Невизначений		
Обрамлення									
Крок 2		Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою							
Крок 3		Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1							
Крок 4		Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфатори для візуалізації.							
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор									

На рисунку 34 показано розташування полів позначок, модифікаторів та ампліфікаторів навколо знака надводного об'єкта.

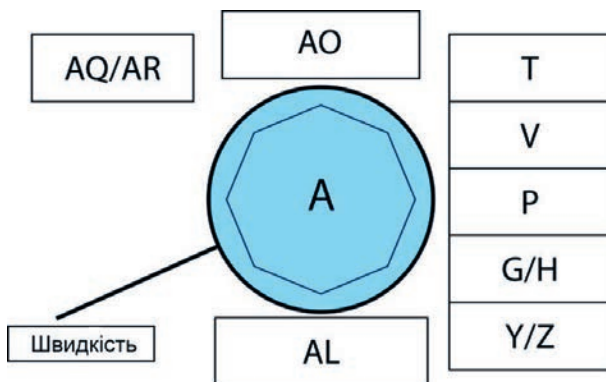

Рисунок 34. Розташування ампліфікаторів знаків надводних об'єктів

Таблиця 22

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів знаків надводних об'єктів

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ; зміст коментаря — специфіка виконання	Текстовий
P	Розпізнавання «свій-чужий» (IFF) (відібрані варіанти розпізнавання (SIF))	IFF/SIF режими розпізнавання та коди	Текстовий
T	Унікальне позначення (цифрове позначення)	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ, що позначає конкретний знак або цифрове позначення	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
V	Тип	Текстовий ампліфікатор для ОВТ, що позначає типи ОВТ	Текстовий
Y	Розташування	Широта, довгота; координати	Текстовий
Z	Швидкість	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів) та ОВТ, що відображає швидкість	Текстовий
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боєздатності або можливості озброєння (об'єкта).	Повинен включати лише один колір. Наприклад: зелений — повністю боєздатний; жовтий — боєздатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, який розташований безпосередньо над символом. Може позначатися 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння.	A: ВВС–СС, де A = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = засоби озброєння
AQ	Частина (підрозділ), що охороняються	Під час оборони від балістичних ракет деякі шляхи відображаються, як такі що охороняються визначеними підрозділами	Позначається двома великими літерами. Наприклад: BG
AR	Спеціальний покажчик	Вказує оперативний час (NRT)	Текстовий

5.8.2 Умовні знаки підводних об'єктів

Знаки підрозділів складаються з обрамлення (в цьому випадку підводного знака), кольору (залівки), позначки (піктограм або букв) та ампліфікаторів (рисунк 35). Водночас у районі застосування мін стан об'єкта «операційний (нейтралізований)» відображається іншою позначкою поряд зі знаком.

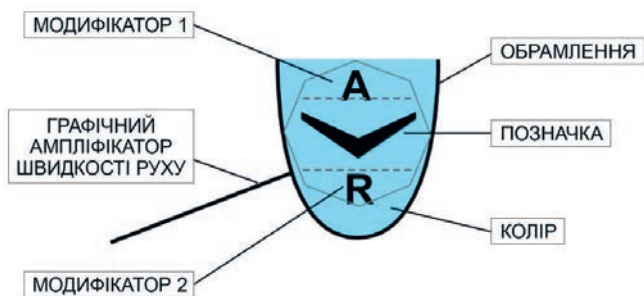

Рисунок 35. Композиція знака підводних об'єктів

Процес складання знаків сил та засобів, що діють у підводному просторі, наведено у табл. 23. У разі опанування методики нанесення знака, відображеного у таблиці, користувач може самостійно скласти умовний знак у логічній послідовності.

Таблиця 23

Кроки складання знаків підводних об'єктів

	Крок		Приклад					
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації							
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків								
Стан	Друж-ний	Воро-жий	Ней-траль-ний	Невідомий	Очіку-вано друж-ний	Підоз-рілий	Неви-значе-ний	
Обрам-лення								
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою							

	Крок	Приклад
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1	
Крок 4	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфікатор для візуалізації.	
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор		

На рисунку 36 показано розташування полів позначок, модифікаторів та ампліфікаторів навколо знака підводного об'єкта.

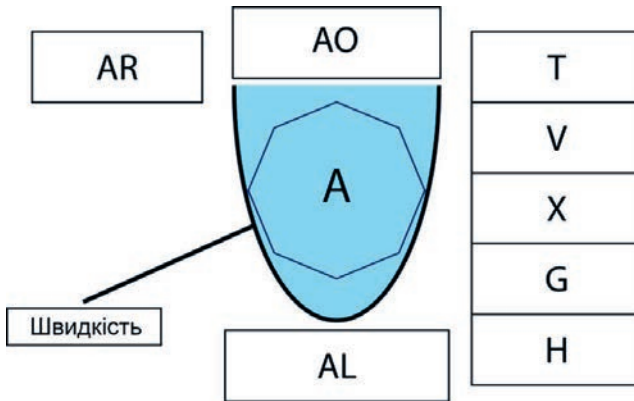

Рисунок 36. Розташування ампліфікаторів знаків підводних об'єктів

Таблиця 24

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків підводних об'єктів

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ; зміст коментаря — специфіка виконання	Текстовий
T	Унікальне позначення (цифрове позначення)	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ, що позначає конкретний знак або цифрове позначення	Текстовий
V	Тип	Текстовий ампліфікатор для ОВТ, що позначає типи ОВТ	Текстовий
X	Глибина	Текстовий ампліфікатор для ОВТ, що відображає глибина підводних об'єктів	Одиниці виміру (фути та метри) повинні позначатися великими літерами. <i>Наприклад:</i> 150 FT
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Повинен включати лише один колір. <i>Наприклад:</i> зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, що ставиться зверху знака. Може позначати: 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння	A: ВВС-СС, де A = віддалення / розміщення ВВВ = бойовий статус СС = засоби озброєння
AR	Спеціальна позначка	Вказує оперативний час (NRT)	Текстовий

Умовні знаки, що позначають об'єкти, розгорнуті в космосі на навколоремній орбіті

Космічні знаки складаються з обрамлення, кольору (залівки), функціональної позначки та модифікатора (рисунки 38).

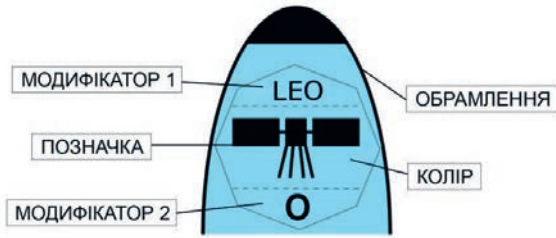

Рисунок 37. Композиція космічних знаків

У табл. 25 наведено порядок складання космічного знака. У разі опанування методики нанесення знака, відображеного у таблиці, користувач може самостійно скласти умовний знак у логічній послідовності.

Таблиця 25

Кроки складання космічних знаків

Крок		Приклад						
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації							
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків								
Стан	Друж-ний	Воро-жий	Ней-траль-ний	Невідомий	Очіку-вано друж-ний	Підоз-рілий	Неви-значен-ний	
Обрам-лення								
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою							
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1							

	Крок	Приклад
Крок 4	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфатори для візуалізації.	
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор		

На рисунку 38 показано розташування полів позначок, модифікаторів та ампліфаторів навколо космічного знака.

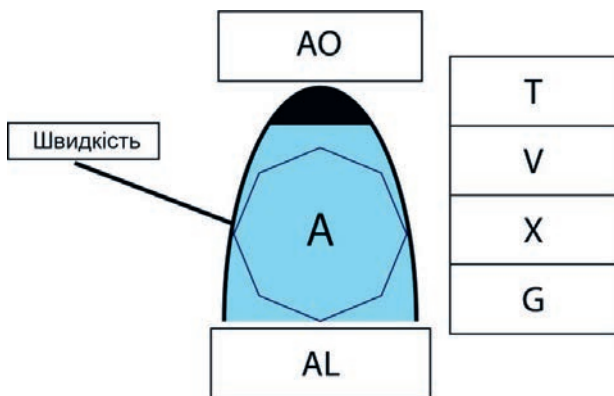

Рисунок 38. Розташування ампліфаторів для космічних знаків

Таблиця 26

Опис позначень, модифікаторів та ампліфаторів для космічних знаків

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
G	Штабний коментар	Вільний текст для відображення необхідної для командира інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Текстовий ампліфатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ; зміст коментаря — специфіка виконання	Текстовий
T	Унікальне позначення (цифрове позначення)	Текстовий ампліфатор для частин (підрозділів), ОВТ та установ, що позначає конкретний знак або цифрове позначення	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
V	Тип	Текстовий ампліфікатор для ОВТ, що позначає типи ОВТ	Текстовий
X	Висота	Висота в метрах (футах) зразка ОВТ або структури над поверхнею землі	Одиниці виміру повинні позначатися великими літерами. Наприклад: 1500MSL FL150
Z	Швидкість	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів) та ОВТ, що відображає швидкість	Текстовий
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Повинен включати лише один колір. <i>Наприклад:</i> зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.
AO	Умови взаємодії	Графічний ампліфікатор, який розташований безпосередньо над символом. Може позначатися 1) розміщення/віддалення; 2) бойовий статус; 3) тип озброєння.	A: BVC-CC, де A = віддалення / розміщення BVB = бойовий статус CC = засоби озброєння

Знаки діяльності з підтримки цивільного населення

Знаки діяльності з підтримки цивільного населення складаються з обрамлення, кольору (заливки), функціональної позначки (піктограми або букв), модифікаторів та ампліфікаторів (рисунку 39).

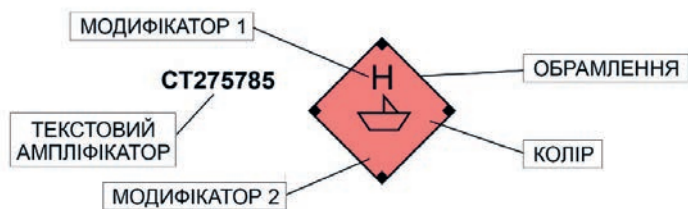

Рисунок 39. Композиція знака діяльності з підтримки цивільного населення

У табл. 27 наведено порядок складання умовного знака діяльності з підтримки цивільного населення. У разі опанування методики нанесення знака, відображеного у таблиці, користувач може самостійно скласти умовний знак у логічній послідовності.

Таблиця 27

Кроки складання знаків діяльності з підтримки цивільного населення

Крок		Приклад							
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації								
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків									
Стан	Дружній	Ворожий	Нейтральний	Невідомий	Очікувано дружній	Підозрілий	Невизначений		
Обрамлення									
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою								
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1								
Крок 4	Оберіть та доповніть ампліфікатори для візуалізації.	На цей час модифікатори для сектора 2 не розроблені							
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор									

На рисунку 40 показано розташування полів позначок, модифікаторів та ампліфікаторів навколо знака діяльності з підтримки цивільного населення.

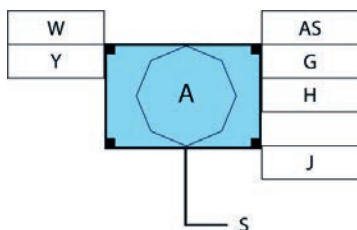

Рисунок 40. Розташування ампліфікаторів та модифікаторів для знаків діяльності з підтримки цивільного населення

Таблиця 28

**Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для
знаків діяльності з підтримки цивільного населення**

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний
G	Штабний коментар	Вільний текст. Може бути використаний оперативним складом для надання командувачу (командиру) необхідної інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Вільний текст.	Текстовий
J	Рівень оцінювання	<p>Ступінь достовірності інформації, яка позначається знаком. Достовірність джерела:</p> <p>A. Повністю достовірне B. Зазвичай достовірне C. У цілому достовірне D. Зазвичай недостовірне E. Недостовірне F. Достовірність неможливо визначити</p> <p>Достовірність інформації:</p> <p>1. Підтверджена іншими джерелами 2. Імовірно правда 3. Можливо правда 4. Сумнівне 5. Неправдоподібно 6. Достовірність не може бути визначено</p>	Текстовий
S	Позначка штабу (індикатор місцезнаходження)	Визначає знак як орган управління (штаб) або використовується для позначення місцезнаходження	Графічний
W	Дата, час	<p>Буквено-цифрове позначення групи дати та часу у форматі (DDHHMMSSZMONYY) або «O/O».</p> <p>Група складається з шести цифр із суфіксом часової зони та стандартного трилітєрного позначення місяця року, за яким слідує дві цифри для позначення року.</p> <p>В автоматизованих системах для відображення секунд можуть додаватися дві цифри</p>	Текстовий
Y	Розташування	Текстовий ампліфікатор для частин (підрозділів), ОБТ та установ, що відображає положення знака в градусах, хвилинах та секундах (або в MGRS, GARS чи іншому підходящому форматі)	3317.0921N 04412.6332E 38SM B2649083145

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
AS	Індикатор країни	Назва країни: Трилітерний код, що показує належність до певного географічного утворення. Під час стабілізаційних цей показник може використовуватися для фракцій або груп	Текстовий

Знаки об'єктів (установ) інфраструктури

Знаки об'єктів (установ) інфраструктури складаються з обрамлення, кольору (залівки), позначки, тексту або графічного модифікатора (рисунк 41).

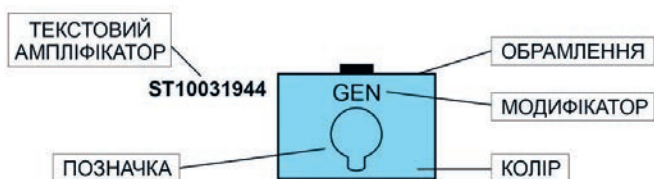

Рисунок 41. Композиція знака об'єкту (установи) інфраструктури

У табл. 29 наведено порядок складання умовного знака об'єкта (установи) інфраструктури. У разі опанування методики нанесення знака, відображеного у таблиці, користувач може самостійно скласти умовний знак у логічній послідовності.

Таблиця 29

Кроки складання знаків об'єктів (установ) інфраструктури

	Крок				Приклад			
Крок 1	Оберіть обрамлення відповідно до стандартної ідентифікації							
Стандартна ідентифікація та обрамлення знаків								
Стан	Друж-ний	Воро-жий	Ней-траль-ний	Невідомий	Очіку-вано друж-ний	Підоз-рілий	Неви-значений	
Обрам-лення								

	Крок	Приклад
Крок 2	Оберіть та доповніть основний сектор знака позначкою	
Крок 3	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 1	
Крок 4	Оберіть та доповніть модифікатор у секторі 2 та ампліфікатори для візуалізації.	
<i>Примітка.</i> дозволяється в одному секторі розміщувати тільки один модифікатор		

На рисунку 42 показано розташування позначок, модифікаторів у середині знака об'єкту (установи) інфраструктури та навколо нього.

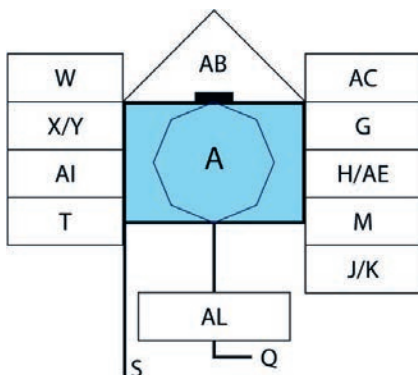

Рисунок 42. Розташування ампліфікаторів та модифікаторів для об'єктів (установ) інфраструктури

Таблиця 30

Опис позначень, модифікаторів та ампліфікаторів для знаків об'єктів (установ) інфраструктури

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
A	Позначка	Функціональна частина знака, яка відображає склад військового об'єкта або використовується як позначка та опція модифікатора	Текстовий або графічний

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
G	Штабний коментар	Вільний текст. Може бути використаний оперативним складом для надання командувачу (командиру) необхідної інформації	Текстовий
H	Додаткова інформація	Вільний текст. Для установ це поле використовується для пояснення специфіки установи, такої як випуск продукції, процедури або об'єм складу	Текстовий
J	Рівень оцінювання	<p>Ступінь достовірності інформації, яка позначається знаком. Достовірність джерела:</p> <p>A. Повністю достовірне B. Зазвичай достовірне C. У цілому достовірне D. Зазвичай недостовірне E. Недостовірне F. Достовірність неможливо визначити</p> <p>Достовірність інформації:</p> <p>1. Підтверджена іншими джерелами 2. Імовірно правда 3. Можливо правда 4. Сумнівно 5. Неправдоподібно 6. Достовірність не може бути визначено</p>	Текстовий
K	Ємкість установи	Ємкість даної установи	Текстовий
M	Вище формування	Номер або назва вищого органу	Текстовий
Q	Індикатор місцезнаходження	Використовується для відображення точного положення установи	Графічний
S	Позначка штабу (індикатор місцезнаходження)	Визначає знак як орган управління (штаб) або використовується для позначення місцезнаходження	Графічний
T	Унікальне позначення	Буквено-цифрове позначення, що визначає конкретну установу (назва)	Текстовий

Поле	Назва	Опис	Формат
1	2	3	4
W	Дата, час	Буквено-цифрове позначення групи дати та часу у форматі (DDHHMMSSZMONYY) або «O/O». Група складається з шести цифр із суфіксом часової зони та стандартного трилітерного позначення місяця року, за яким слідує чотири цифри для позначення року. Перша пара цифр — день, друга — години, третя пара — хвилини. В автоматизованих системах для відображення секунд можуть додаватися дві цифри після хвилин перед суфіксом часової зони	Текстовий
X	Висота (глибина)	Висота обладнання або будівель в футах.	Текстовий
Y	Розташування	Широта, довгота або координати	Текстовий
AB	Індикатор хибності	Відображає що це хибний об'єкт в інтересах введення в оману	Графічний
AC	Індикатор країни	Назва країни: Трилітерний код, що показує належність до певного географічного утворення. У стабілізаційних діях цей показчик може використовуватися для фракцій або груп	Текстовий
AI	Структура установи	Відображає компонентний тип установи: Розвиток Виробництво Служби Зберігання Комунальні послуги	
AL	Боездатність	Графічний ампліфікатор, який відображає рівень боездатності або можливості озброєння (об'єкта).	Повинен включати лише один колір. Наприклад: зелений — повністю боездатний; жовтий — боездатний з незначними вадами; червоний — у бою неефективний, має великі втрати або недоліки; чорний — потребує відновлення.

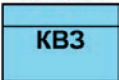

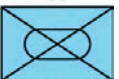
Примітка. Особа, яка наносить тактичні знаки на карту або схему може, орієнтуючись на вищеописані знаки, за необхідності створювати власні знаки і аббревіатури, які не наведені у зазначених розділах. У такому випадку необхідно пояснити значення створеного знака і аббревіатур в легенді карти або схеми. При цьому бажано, щоб таких знаків було не більше ніж 2–3.

6. ОПЕРАТИВНІ (ТАКТИЧНІ) УМОВНІ ЗНАКИ ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ (БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ

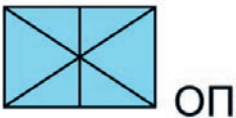

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.1. Умовні знаки пунктів управління Збройних Сил України та інших військових формувань і правоохоронних органів		
<p>XXXXXX</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">СО</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ОКП</div>	Основний командний пункт сил оборони	
<p>XXXXXX</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">ОС</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ОКП</div>	Основний командний пункт (передовий командний пункт) Об'єднаних сил	
<p>XXXXXX</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">ДШВ</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ОКП</div>	Основний командний пункт (передовий командний пункт) десантно-штурмових військ ЗС України	
<p>XXXXXX</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">ССО</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">ОКП</div>	Основний командний пункт (передовий командний пункт) Сил спеціальних операцій ЗС України	

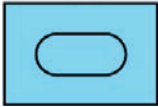

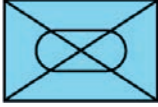

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) оперативного командування «Схід»</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) операційного командування Повітряних Сил ЗС України</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) повітряного командування «Центр»</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) оперативного угруповання військ (сил) «Таврія»</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) морського Командування Військово-Морських Сил ЗС України</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) оперативно-тактичного угруповання «Поділ»</p>	
	<p>Основний командний пункт (передовий командний пункт) корпусу резерву</p>	
	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Сухопутних військ ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Повітряних Сил ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Військово-Морських Сил ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Сил логістики ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	

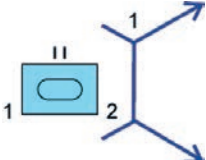

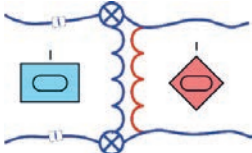
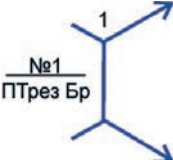

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p style="text-align: center;">XXXXX</p> 	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Сил підтримки ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
<p style="text-align: center;">XXXXX</p> 	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування військ зв'язку та кібернетичної безпеки ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
<p style="text-align: center;">XXXXX</p> 	<p>Стационарний незахищений пункт управління Командування Медичних сил ЗС України (реалізація функції генерування)</p>	
<p style="text-align: center;">XXXXX</p> 	<p>Пункт управління: Адміністрація ДССТ, ДПС, ДССЗЗІ; Міністерство юстиції; апарат НП; Головне управління НГ; Центральне управління СБ.</p>	
<p style="text-align: center;">XXXXX</p> <p>РУ</p>	<p>Пункт управління: РУ (регіональне управління) ДПС; ТрУ (територіальне управління) НГ; МрУ (міжрегіональне управління) з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції</p>	
<p style="text-align: center;">X</p> <p>72</p>	<p>Основний командний пункт 72 омбр</p>	

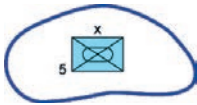
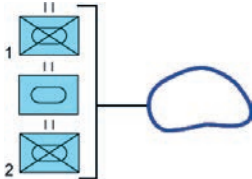
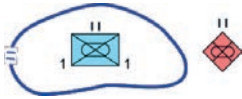
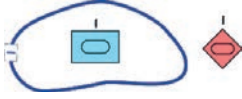

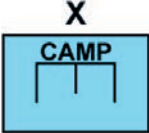
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Основний командний пункт 138 омпр	
	Основний командно-спостережний пункт 3 гпб 53 огпр	
	Командно-спостережний пункт 1 тр 3 тб 53 омбр	
	Командно-спостережний пункт 3 взв 1 тр 3 тб 53 омбр	
6.2. Умовні знаки які застосовуються у Сухопутних військах Збройних Сил України		
6.2.1. Умовні знаки, які застосовуються у загальновійськових частинах (підрозділах)		
	Механізована бригада	

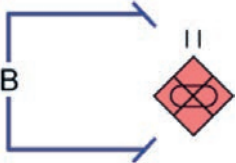

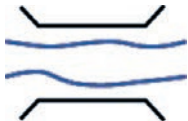

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p style="text-align: center;">X</p> 	Гірсько-піхотна бригада	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема бригада армійської авіації	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Друга вертолітна ескадрилья першої окремої бригади армійської авіації (бойова)	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Бригада Національної гвардії оперативного призначення	
	Загін морської охорони	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Прикордонний загін	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема бригада територіальної оборони	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Відділ прикордонної служби	
	Контрольно-перепускний пункт (Авт — автомобільний, Зал — залізничний, Пар — паромний, Річк — річковий, Мор — морський)	
	Мотопіхотний батальйон	
	Танковий батальйон	
	Гірсько-штурмовий батальйон	
	Механізований взвод	
	Механізований взвод на БТР	

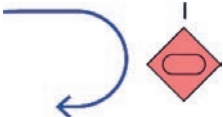

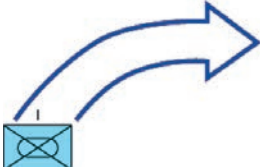

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Рота вогневої підтримки	
	Взвод снайперів	
	Взвод управління	
	Протитанкове відділення	
	Вихідний рубіж, вихідний рубіж для форсування, рубіж регулювання	
	Рубіж розгортання у батальйонні колони	
	Рубіж розгортання у ротні колони	
	Рубіж розгортання у взводні колони	
	Рубіж переходу в атаку (введення в бій, розгортання для контратаки)	

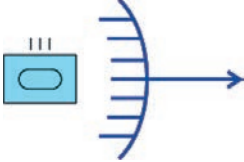
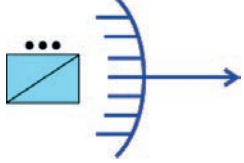

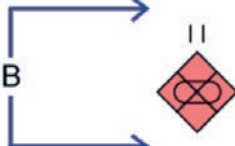
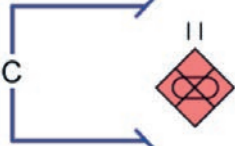
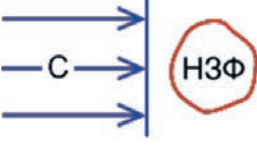
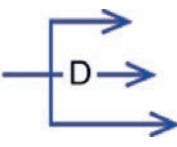
Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Рубіж оборони (позиція), зайнятий військами	
	Рубіж оборони (позиція), не зайнятий військами	
	Вогневий рубіж танкового батальйону із зазначенням номера рубежу (механізо- ваного підрозділу на БМП з відповідними знаками і під- писами)	
	Рубіж загороджувального вогню гранатометного взводу із зазначенням його номера	
	Рубіж, що займають підроз- діли у бою (лінія зіткнення сторін)	
	Рубіж розгортання ПТРез бригади із зазначенням на- прямку і номера рубежу	
	Рубіж дії бойових вертольо- тів визначеного підрозділу	

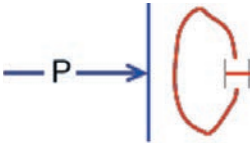
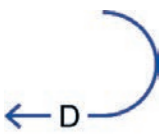
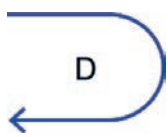
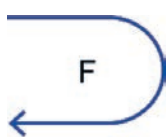

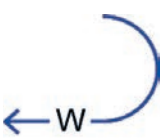
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Район зосередження, бригади (пунктирною лінією — район, що планується)</p>	
	<p>Район зосередження з визначенням конкретних підрозділів (зайнятий)</p>	
	<p>Батальйонний район оборони (БРО)</p>	
	<p>Ротний опорний пункт</p>	
	<p>Район базування в/ч авіації</p>	
	<p>Район базування військової частини, підрозділу авіації Сухопутних військ</p>	
	<p>Базовий табір бригади</p>	

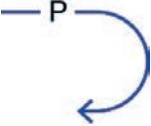

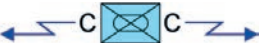

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Межа смуги вогню основного сектора обстрілу	
	Ділянка прориву	
	Ділянка висадки морського десанту (пункт висадки)	
	Ділянка форсування	
	Район десантування (висадки розвідгруп)	
	Район розвантаження	
	Зона приземлення (для евакуації розвідгруп)	

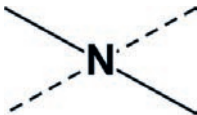
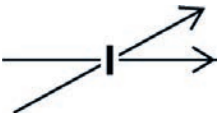
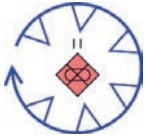
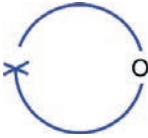
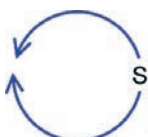

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Вихідний район десантування (район завантаження)	
	Аеродром	
	Район базування бригади армійської авіації	
	Посадочна площадка	
	Площадка підскоку	
	Майданчик посадочний	
	Майданчик підскоку, засідки	
	Район висадки тактичного повітряного десанту вертольотами із зазначенням бойового складу, часу і дати висадки	

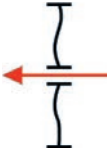

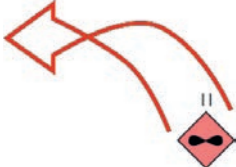

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Майданчик евакуації Евак № 1 — номер майданчика евакуації</p>	
	<p>Атакувати вогнем — вогневе ураження противника без зближення та захоплення його об'єктів</p>	
	<p>Підрозділи, які зупинені на рубежі (атака відбита)</p>	
	<p>Напрямок головного удару</p>	
	<p>Інший напрямок удару</p>	
	<p>Напрямок наступу з'єднання, частини, підрозділу, що планується</p>	
	<p>Хибний напрямок наступу</p>	

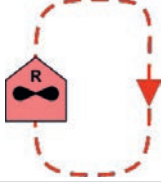

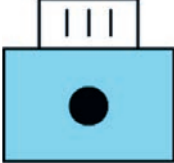

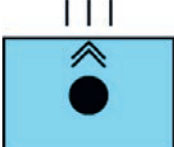
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Засідка — ведення раптового вогню з підготовлених позицій по противнику, який рухається або зупинився.</p>	
	<p>У розвідувальній засідці</p>	
	<p>Рубіж блокування противника (блокування)</p>	
	<p>Обхід маневр навколо перешкоди або позицій противника з метою збереження темпу просування</p>	
	<p>Втягування противника у вогневий район (мішок), обмеження руху противника у визначеній зоні</p>	
	<p>Прочісування</p>	
	<p>Дезорганізувати — порушення бойового порядку противника</p>	

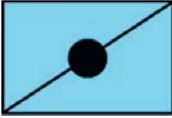

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Сковування противника	
	Вклинення	
	Затримати — затримання маневру противника у визначеному місці та у визначений час.	
	Демонструвати — ввести противника в оману демонстрацією сили без контакту з противником.	
	Хибні дії — хибні дії, які здійснюються для примушення противника до використання резервів або маневру ними, викриття системи вогню, перенесення вогню засобів вогневої підтримки.	
	Відхід — здійснення відходу без контакту з противником.	
	Відхід під натиском.	

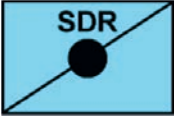

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Замінити підрозділи — здійснення заміни підрозділів.</p>	
	<p>Переслідувати — зайняття позицій на маршрутах відходу противника в ході переслідування</p>	
	<p>Захоплення — знищити противника у визначеному районі, захопити його</p>	
	<p>Прикрити-забезпечення безпеки головних сил затримкою, дезорганізацією бойового порядку, введенням в оману противника. Артилерійська підтримка здійснюється підрозділом що прикриваються.</p>	
	<p>Охороняти — захистити головні сили від раптового нападу противника, затримати просування противника. Підтримка вогнем здійснюється головними силами.</p>	
	<p>Спостерігати — спостереження, виявлення та передача інформації про противника головним силам. Відкривати вогонь дозволено тільки для самозахисту.</p>	
	<p>Просування та заміна — рух за першим ешелonom в готовності до його заміни</p>	

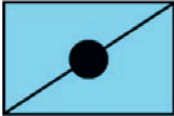

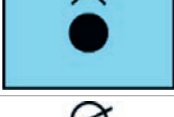

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Просування та підтримка підрозділів — рух за першим ешелonom та підтримка його дії</p>	
	<p>Знищення — нанесення втрат (пошкоджень), отримавши які ціль (об'єкт, підрозділ) повністю втрачає свою боєздатність.</p>	
	<p>Подавити — нанесення втрат (пошкоджень) та створення умов, за яких ціль (об'єкт, підрозділ) тимчасово втрачає боєздатність.</p>	
	<p>Запобігти — не допустити підходу противника на відстань, з якої він буде здатен ефективно застосовувати засоби ураження.</p>	
	<p>Ізолювання противника</p>	
	<p>Зайняти — зайняття визначеного району без вогневого контакту з противником</p>	
	<p>Закріпитися — захопити (зайняти) та утримувати позицію, яку противник може використати в ході ведення бою та запобігти її руйнуванню</p>	
	<p>Запобігти — запобігти захопленню визначеної ділянки місцевості (об'єкту) противником</p>	

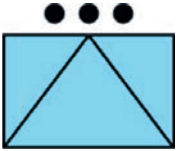
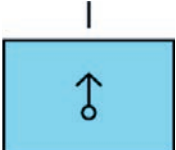
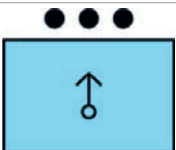
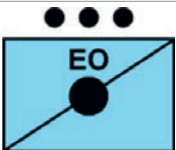
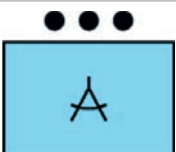
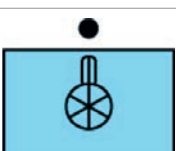
Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Взяти під контроль — встановлення контролю над визначеним районом з метою недопущення оволодіння ним противником.</p>	
	<p>Напрямок удару своєї авіації</p>	
	<p>Місце порушення державного кордону із зазначенням кількості порушників, часу та дати</p>	
	<p>Аеродромна зона (F- Тип ЛА; 20 — кількість ЛА)</p>	
	<p>Імовірний напрямок удару повітряного противника</p>	
	<p>Рубіж постановки завад (придушення ППО)</p>	
	<p>Рубіж пуску КР, ПРР</p>	
	<p>Зона чергування постановників завад</p>	

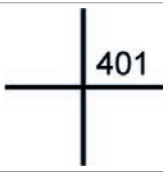

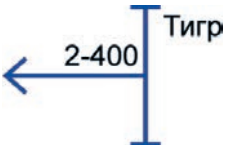
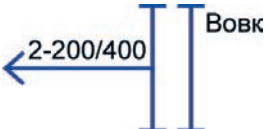

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Зона баражування літаків-розвідників (ДРЛВ, ДРЛВУ)</p>	
<p>6.2.2. Умовні знаки, які використовуються у частинах (підрозділах) ракетних військ і артилерії</p>		
<p style="text-align: center;">X</p> 	<p>Артилерійська бригада</p>	
	<p>Бригадна артилерійська група</p>	
<p style="text-align: center;">X</p> 	<p>Ракетна бригада</p>	
<p style="text-align: center;">X</p> 	<p>Реактивна артилерійська бригада</p>	
	<p>Реактивний артилерійський полк</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
<p style="text-align: center;">1</p> 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">Артилерійський полк</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Артилерійський дивізіон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Гаубичний самохідний артилерійський дивізіон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Реактивний артилерійський дивізіон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Протитанковий артилерійський дивізіон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Розвідувальний артилерійський дивізіон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p style="text-align: center;">Ракетний дивізіон</p>	

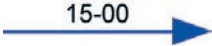

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
<p style="text-align: center;">1</p> 	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Гаубична самохідна артилерійська батарея</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
	<p>Артилерійська батарея</p>	
	<p>Реактивна артилерійська батарея</p>	
	<p>Стартова батарея</p>	
	<p>Протитанкова артилерійська батарея</p>	
	<p>Батарея звукової розвідки</p>	
	<p>Батарея радіолокаційної розвідки</p>	

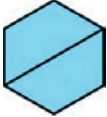
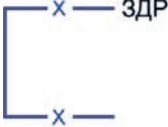
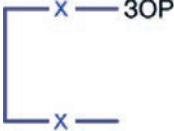

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Батарея артилерійської розвідки	
	Батарея безпілотних літальних апаратів	
	Метеорологічна батарея	
	Гаубичний самохідний артилерійський взвод	
	Артилерійський взвод	
	Реактивний артилерійський взвод	
	Розрахунок пускової установки	

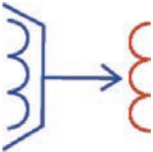
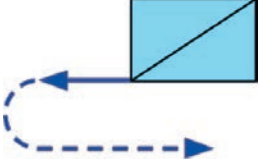
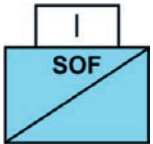
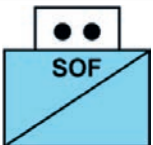
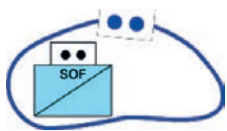

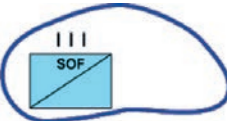
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Взвод управління дивізіону	
	Протитанковий артилерійський взвод	
	Мінометна батарея	
	Мінометний взвод	
	Взвод оптичної розвідки	
	Топогеодезичний взвод	
	Відділення транспортування і перевантаження	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Вогонь по одиночній цілі із зазначенням номера цілі</p>	
	<p>Зосереджений вогонь із зазначенням номера цілі</p>	
	<p>Одинарний нерухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування вогню</p>	
	<p>Глибокий нерухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування вогню</p>	
	<p>Рухомий загороджувальний вогонь із зазначенням найменування вогню. 2 — кількість рубежів, 400 — відстань між рубежами</p>	
	<p>Подвійний рухомий загороджувальний вогонь. 400 після знаку дробу — відстань між групами рубежів</p>	
	<p>Вогневий вал</p>	

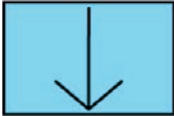
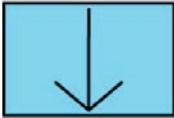

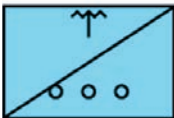

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка												
<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">Лиса Рись Лев</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">Послідовне зосередження вогню</p>	<p style="text-align: center;">3</p>												
	<p style="text-align: center;">Масований вогонь</p>													
<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr><td>14</td><td>13</td><td>12</td><td>11</td></tr> <tr><td>24</td><td>23</td><td>22</td><td>21</td></tr> <tr><td>34</td><td>33</td><td>32</td><td>31</td></tr> </table> <p style="margin-left: 20px;">Олово</p>	14	13	12	11	24	23	22	21	34	33	32	31	<p>Смуга ураження керованими снарядами дивізіону (Олово) із зазначенням смуг (зон) ураження батарей</p>	
14	13	12	11											
24	23	22	21											
34	33	32	31											
<p>00.00-02.00 25.02.19</p> 	<p>Район дистанційного мінування місцевості М — мінне поле; 00.00-02.00 25.02.19 — термін дії мінного поля. Позначки в центрі — характер мінного поля (протипіхотне, протитанкове)</p>													
	<p>Район розповсюдження агітаційного матеріалу</p>													
	<p>Район особливої уваги</p>													

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Основний напрямок стрільби (пуску)	
 1/1/55 абр	Вогнева позиція 1 гаубичної артилерійської батареї 1 гаубичного артилерійського дивізіону 55 артилерійської бригади	
 1/1/1 рбр	Стартова позиція 1 стартової батареї 1 ракетного дивізіону 1 ракетної бригади	
 1/1 рбр	Технічна позиція 1 ракетного дивізіону 1 ракетної бригади	
	Район вогневих позицій	
	Основний позиційний район	
Дтах 19 рбр 	Рубіж досяжності вогневих засобів 19 рбр	

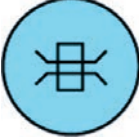
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Ракетний удар 1 сбатр 1 рдн 19 рбр по цілі № 1101 ра- кетною з касетною бойовою частиною за командою «Пуск»	
	Район зосередження № 1 протитанкового резерву № 1 бригади	
	Евакуація населення та на- дання медичної допомоги (табір розміщення)	
	Піші дозорні	
	Зона оглядової розвідки бригади	
	Зона детальної розвідки бригади	
	Район особливої уваги (РОУ)	

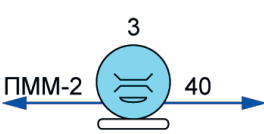

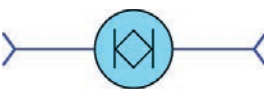
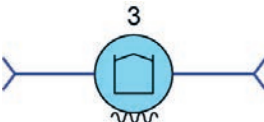
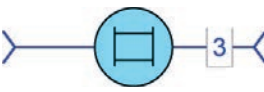

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Розвідка боєм	
	Підрозділ (група), який проводить пошук (наліт), із зазначенням належності	
	Розвідувальний загін СпП	
	Розвідувальний група СпП	
	Район базування РГ СпП	
	Район висадки розвідувальної групи із зазначенням складу, часу і дати висадки та способу висадки	
	Район розташування військової частини спеціального призначення	

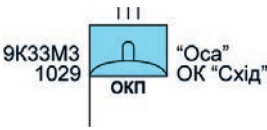
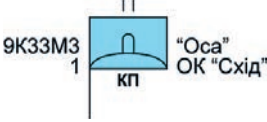
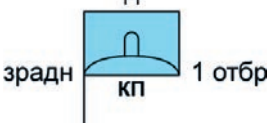

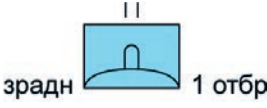
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Пункт збору військовополонених (EPW — enemy prisoner of war)</p>	
	<p>Район зосередження військовополонених</p>	
	<p>Пускова установка БПЛА (АПП)</p>	
	<p>Район розташування військової частини БПЛА</p>	
	<p>Район пуску БПЛА за маршрутом розвідки</p>	
	<p>Окремий центр збору, обробки, аналізу інформації технічних видів розвідки</p>	
<p>X</p> 	<p>Регіональний центр РЕР, Центр РЕР ВМС</p>	

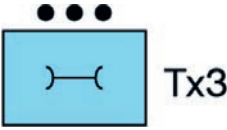
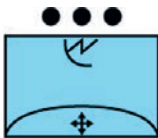
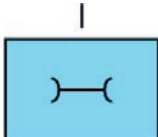
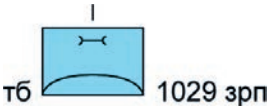
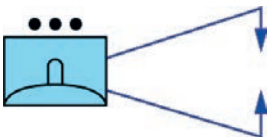
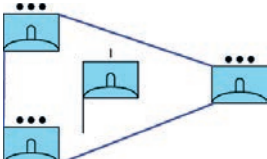
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
<p style="text-align: center;">1</p> 	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Полк радіо та радіотехнічної розвідки</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
	<p>Окремий центр РЕР</p>	
	<p>Маневрений центр РЕР</p>	
	<p>Рота РРТР</p>	
	<p>Взвод РРТР</p>	
<p>6.2.3. Пункти спостереження</p>		
	<p>Пункт спостереження (загальне позначення)</p>	
	<p>Розвідувальний пункт спостереження</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Передовий пункт спостереження	
	Пункт спостереження за хімічною та ядерною обстановкою	
	Автоматизований пункт спостереження (обладнаний сенсором або датчиком)	
	Пункт спостереження командира (начальника)	
6.2.4. Рубежі відкриття вогню		
	ПТРК	
	Танків	
	БМП	
	Стрілецької зброї	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Зона суцільного багатозарового протитанкового і стрілецького вогню	
6.2.5. Види переправ через водну перешкоду		
	Міст	
	Міст на мобільній базі	
	Понтонний міст	
	Складний міст	
	Каркасний (пустотілий) міст	
	Мостова переправа	

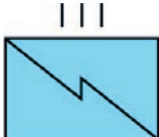
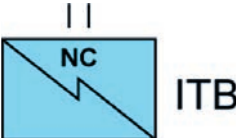
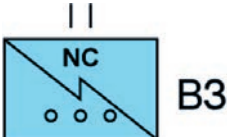
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	В брід	
	Паромна із зазначенням типу (ПММ — 2), кількості (3) і вантажопідйомності (40 т) поромів	
	На підручних засобах	
	Десантна із зазначенням типу техніки	
	Десантна із зазначенням типу і кількості ПДЗ	
	Танків під водою із зазначенням кількості трас	
	По льоду	
	Хибний міст	

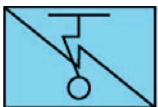

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.2.6. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) ППО Сухопутних військ Збройних Сил України		
	Основний командний пункт зенітного ракетного полку (озброєний ЗРК 9К33М3 «Оса»)	
	Командний пункт зенітного ракетного дивізіону (озброєний ЗРК 9К33М3 «Оса»)	
	Командний пункт зенітного ракетно-артилерійського дивізіону	зрадн ом (т, мп)бр
	Командний пункт батареї	
	Зенітний ракетний взвод	ПЗРК 9К38 «Ігла» ПЗРК 9К310 «Ігла-1»
	Зенітний ракетний взвод	ЗРК 9К35 «Стріла-10» ЗГРК 2К22 «Тунгуска» ЗСУ-23-4 «Шилка» ЗУ-23-2
	Зенітний ракетно-артилерійський дивізіон	зрадн ом (т, мп)бр

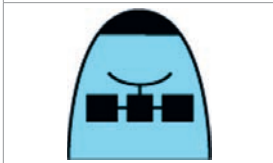

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Зенітний ракетний дивізіон (озброєний ЗРК 9К33М3 «Оса»)	
	Взвод забезпечення	
	Взвод (батарея) управління та радіолокаційної розвідки (начальника протиповітряної оборони)	зрадн ом (т, мп) бр
	Група регламенту та ремонту	зрадн ом (т, мп) бр
	Технічна батарея	
	Сектор відповідальності підрозділу ППО	
	Позиційний район підрозділу ППО (батареї, дивізіону, полку)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Кочуюча БМ (ЗСУ, підрозділ)	
	Зона розвідки повітряного противника	на висотах 100, 300, 1000 м

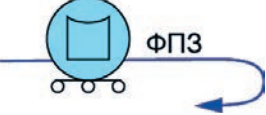

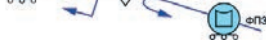
6.2.7. Умовні знаки, які використовуються у частинах (підрозділах) військ зв'язку

	Окрема бригада зв'язку	
	Окремий полк зв'язку	
	Інформаційно- телекомунікаційний вузол (NC- вузол зв'язку)	
	Польовий вузол зв'язку (NC-вузол зв'язку)	

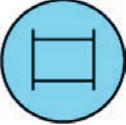

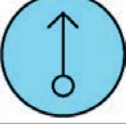

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 РЗ	Підрозділ із засобами радіозв'язку	
 РРЗ	Підрозділ із засобами радіорелейного зв'язку	
 СЗ	Підрозділ із засобами супутникового зв'язку	
 РЗ	Станція радіозв'язку (РЗ – радіозв'язку ТрЗ — транкінгового зв'язку РРЗ — радіорелейного зв'язку ТРЗ — тропосферного зв'язку СЗ — супутникового зв'язку)	
DP4400 ТрЗ	Станція транкінгового зв'язку DP4400	
	Лінія радіозв'язку	
	Лінія транкінгового зв'язку	
	Лінія радіорелейного зв'язку	
	Лінія тропосферного зв'язку	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Лінія супутникового зв'язку	
	Лінія проводового зв'язку	
	Вісь (рокада) зв'язку в опорній мережі зв'язку (ємність проводового, радіорелейного, тропосферного з'єднання зв'язку)	
	Військовий супутник зв'язку	
	Цивільний супутник зв'язку	
	Комп'ютерні системи (АСУ, ІС)	
	База ремонту і зберігання (зберігання і утилізації) засобів зв'язку.	
	Центральний вузол фельд'єгерсько-поштового зв'язку	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p>11</p> <p>15 ОК "Схід"</p>	<p>Вузол фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
<p>1</p> <p>22 ОК "Схід"</p>	<p>Станція фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
<p>1</p> <p>330</p>	<p>Обмінний пункт фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
<p>2</p> <p>22</p>	<p>Експедиція (відділення) фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
	<p>Пункт обміну на автомобільному маршруті фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
 <p>ФПЗ</p>	<p>Пункт обміну на залізничному маршруті фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
 <p>ФПЗ</p>	<p>Автомобіль фельд'єгерсько-поштового зв'язку</p>	
 <p>ФПЗ</p>	<p>Автомобіль фельд'єгерсько-поштового зв'язку броньований</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
 ФПЗ	Потяг (поштовий вагон)	
 ФПЗ	Катер фельд'єгерсько-поштового зв'язку	
 ФПЗ	Маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку (автомобільний за напрямком)	
 ФПЗ	Маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку (автомобільний за круговим маршрутом)	
 ФПЗ	Залізничний маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку	
 ФПЗ	Маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку авіаційний (вертоліт)	
 ФПЗ	Маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку авіаційний (літак)	
	Маршрут фельд'єгерсько-поштового зв'язку (автомобільний за віссю)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Пошта (поштове відділення)	
	Державне підприємство спеціального зв'язку	
	Головне управління урядового фельд'єгерського зв'язку	
КБЦ 	Центр дій у кіберпросторі	
КБР 	Загін кіберрозвідки	
КБЗ 	Загін кіберзахисту	
КБА 	Загін кібератак	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.2.8. Озброєння та військова техніка Збройних Сил України		
	Радіолокаційна станція	
	Датчик комплексу РСА	
	Танк	
	БМП	
	БТР	
	Автомобіль	
	Загальне позначення міно-метів	
	Малого калібру (до 60 мм)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Середнього калібру (до 107 мм)	
	Великого калібру (107 мм і більше)	
	Легкий (ручний) кулемет	
	Середній (ротний або стан- ковий) кулемет	
	Важкий (великокаліберний) кулемет	
	Гранатомет	
	Легкий гранатомет (підствольний)	
	Багатозарядний гранатомет	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Важкий (автоматичний) гранатомет	
	Протитанкова ракета легка	
	Протитанкова ракета середня	
	Протитанкова ракета важка	
	Пускова установка — легкий ПТРК	
	Пускова установка — середній ПТРК	
	Пускова установка — важкий ПТРК	
	Протитанкова гармата	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	ПТРК (на колісній базі)	
	ПТРК (на гусеничній базі)	
	122 мм гаубиця, що буксирується	
	152 мм гаубиця, що буксирується	
	122 мм самохідна гаубиця	
	152 мм самохідна гаубиця	
	120 мм самохідна гармата	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	152 мм самохідна гармата	
	203 мм самохідна гармата	
	Ракетна пускова установка малої дальності	
	Ракетна пускова установка середньої дальності	
	Ракетна пускова установка великої дальності	
	Пускова установка ТР	
	82 мм міномет, що буксирується	

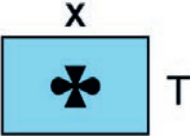
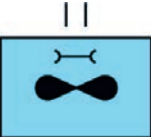

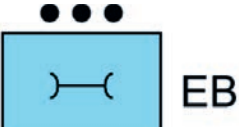

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Загальне позначення (ПЗРК)	ПЗРК 9К38 «Ігла» ПЗРК 9К310 «Ігла-1»
9К35 "Стріла-10" 1 2/зрядн/1 отбр	Бойова машина 9А34 (9А35)	ЗРК 9К35 «Стріла-10»
2К22 "Тунгуска" 1 2С6 3/зрядн/1 отбр	Зенітна самохідна установка 2С6	ЗГРК 2К22 «Тунгуска»
9К33М3 "Оса" 1 1/1/1029 зрп	Бойова машина 9А33БМ3	ЗРК 9К33М3 «Оса»
ЗСУ-23-4 "Шилка" 1 2А6 2/1/1029 зрп	Зенітна самохідна установка 2А6	ЗСУ-23-4 «Шилка»
ЗСУ-23-2 1 3/1/1029 зрп	Зенітна установка ЗУ-23-2	
ТЗМ 	Транспортно-заряджаюча машина	
П-19 	Радіолокаційна станція 1РЛ134Ш (П-19)	

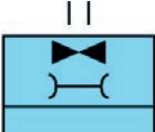
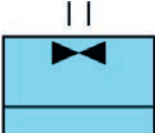

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Командно-штабна машина (без зазначення засобів зв'язку) на БМП	
	Командно-штабна машина (без зазначення засобів зв'язку) на ББМ	
1В110 КМУ	КМУ (1В110, 1В111)	
1В119 КМУ	КМУ (1В119, ЛБР — АRМ-М1114)	
ПРП-3 	ПРП — 3 (4)	
СНАР 	СНАР (АРК, АN/ТРQ)	
АЗК-7 	АЗК-7	
1Т12 	Топоприв'язник 1Т12	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.3. Умовні знаки, які використовуються в Повітряних Силах Збройних Сил України		
	Розмежувальні лінії між повітряними командуваннями	
6.3.1. Умовні знаки, які використовуються в авіації		
	Літак (загальне позначення)	
	Літак винищувач М — середній (типу МіГ-29) Н — важкий (типу Су-27, Су-30)	
	Літак штурмовик А — Штурмовик J — Радіоелектронної боротьби (РЕБ) R — Розвідувальний T — Тренувальний MM — Багатоцільовий U — Допоміжний (загального застосування)	
	Літак бомбардувальник М — середній (типу Су-24) Н — важкий (типу Ту-22)	
	Літак транспортний L — легкий (типу Ан-2) M — середній (типу Ан-26) H — важкий (типу Іл-76)	

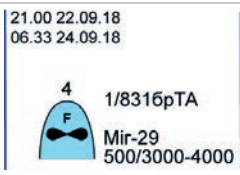
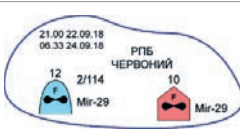
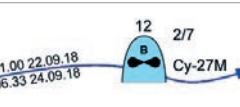
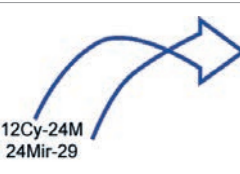
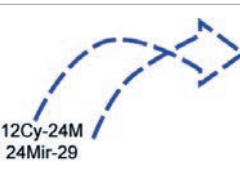
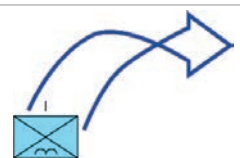
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Літак санітарний (медичної евакуації)	
	Літак протичовновий	
	Літак — повітряний пункт управління	
	Безпілотний літальний апарат L — легкий M — середній H — важкий	
	Військовий повітряний засіб із рухомих крилом (вертоліт)	
	Ударний повітряний засіб (вертоліт) A — Бойовий (ударний) C — Транспортний J — Радіоелектронної боротьби (РЕБ) R — Розвідувальний MM — Багатоцільовий U — Допоміжний (загально-го застосування)	
	Вертоліт — повітряний пункт управління	

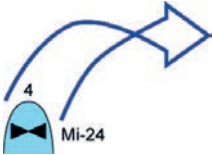
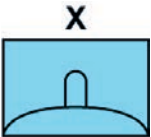
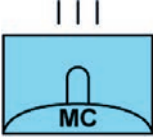
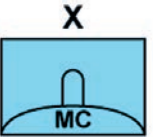
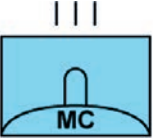
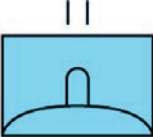

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Вертоліт санітарний (медичної евакуації)	
	Цивільне повітряне судно	
	Цивільний вертоліт	
X F/A/B/R	Бригада тактичної авіації F — винищувальна A — штурмова B — бомбардувальна R — розвідувальна	
II F/A/B/R	Авіаційна ескадрилья, F — винищувальна A — штурмова B — бомбардувальна R — розвідувальна	
I F/A/B/R	Авіаційна ланка, F — винищувальна A — штурмова B — бомбардувальна R — розвідувальна	
II B 1 7 брТА	Перша авіаційна ескадрилья (бомбардувальна) сьомої бригади тактичної авіації	
X C	Бригада транспортної авіації	

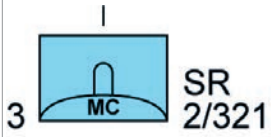

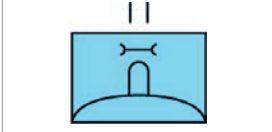

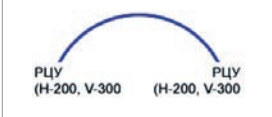
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Навчальна авіаційна бригада	
	Техніко-експлуатаційна частина (авіаційна)	
	Спеціальна інженерна служба	
	Група технічної розвідки	
	Евакуаційна група	
	Авіаційний склад ракетного озброєння та боєприпасів	
	Об'єднаний центр забезпечення авіаційними засобами ураження, озброєння та військової техніки. Арсенал авіаційних засобів ураження	

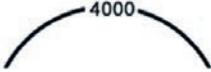

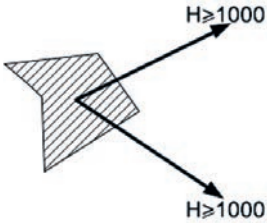
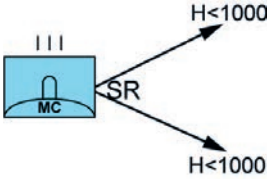

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Арсенал	
	Авіаційний склад ракетного озброєння та боеприпасів	
	Об'єднаний центр зберігання засобів ураження, озброєння та військової техніки	
	Об'єднаний центр матеріально-технічного забезпечення	
	База авіаційно-технічного забезпечення	
	Окремий інженерно-аеродромний батальйон	
	Батальйон аеродромно-технічного забезпечення	
<p data-bbox="135 1251 263 1282">29 Ав.К</p> 	Авіаційна комендатура оперативного аеродрому	

6. Оперативні (тактичні) умовні знаки

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Рубіж введення винищувачів до бою	
	Зона чергування у повітрі 4МіГ-29, 1ае, 831брТА, V=-500км/год, Н=3000-4000м у період з 21:00 22 вересня 2018 р до 06:33 24 вересня 2018 р	
	Район повітряного бою (Назва району –ЧЕРВОНИЙ)	
	Завдання повітряного удару	
	Напрямок дій авіації своїх військ (нанесений)	
	Напрямок дій авіації своїх військ (запланований)	
	Напрямок дій повітряного десанту своїх військ	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Напрямок атаки вертольотів своїх військ	
6.3.2. Умовні знаки, які використовуються в зенітних ракетних військах Повітряних Сил Збройних Сил України		
	Зенітна ракетна бригада (загальне позначення)	
	Зенітний ракетний полк, який озброєний багатоканальними ЗРК (MC) великої дальності (LR)	
	Зенітна ракетна бригада, яка озброєна багатоканальними ЗРК (MC) середньої дальності (MR)	
	Зенітний ракетний полк, який озброєний багатоканальними ЗРК (MC) малої дальності (SR)	
	Зенітний ракетний дивізіон, який озброєний ЗРК великої дальності (LR)	
	321 зенітний ракетний полк ПвК «Центр»	

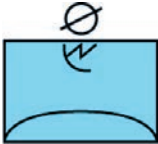
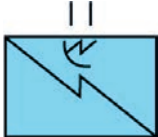

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>3 зенітна ракетна батарея 2 зенітного ракетного дивізіону 321 зенітної ракетної бригади (полку)</p>	
	<p>1 зенітний ракетний дивізіон 211 зенітної ракетної бригади (полку) ПвК «Центр»</p>	
	<p>Технічний дивізіон зенітної ракетної бригади (полку) (загальне позначення)</p>	
	<p>Технічна батарея зенітної ракетної бригади (полку), яка озброєна ЗРК малої дальності (SR)</p>	
	<p>Технічна батарея зенітної ракетної бригади (полку), яка озброєна ЗРК середньої дальності (MR)</p>	
	<p>Зона ураження ЗРК (зазначається, для якої висоти)</p>	
	<p>Зона ураження ЗРК взаємодіючої військової частини (підрозділу) (зазначається, для якої висоти, якого підрозділу/ військової частини)</p>	
	<p>Рубіж централізованого управління (РЦУ) військової частини зенітних ракетних військ для прогнозованих типів ЗПН противника, висоти та швидкості їх польоту</p>	

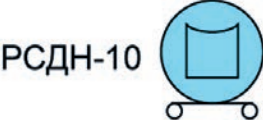

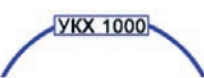
Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Зона виявлення засобів радіолокаційної розвідки військової частини зенітних ракетних військ (зазначається, для якої висоти)</p>	
	<p>Зона виявлення радіотехнічних підрозділів, які забезпечують військову частину зенітних ракетних військ бойовою та розвідувальною інформацією (зазначається, для якої висоти, якого підрозділу/військової частини)</p>	
	<p>Основний сектор стрільби на середніх та великих висотах</p>	
	<p>Відповідальний сектор стрільби зенітного ракетного підрозділу на малих та гранично-малих висотах</p>	
<p>NAME: ЗОЛОТИЙ WIDTH: 5000 M MIN ALT: 1000 M MAX ALT: 2000 M DTG START: 07.00 30.10.18 DTG END: 08.00 30.10.18</p> 	<p>Коридори прольоту своєї авіації через зону вогню військової частини ЗРВ Name — назва маршруту; Width — ширина маршруту; Min Alt — мінімальна висота; Max Alt — максимальна висота; DTG Start — дата вильоту; DTG End — дата повернення;</p>	
<p>5K56 1</p> <p>96 зрбр</p>	<p>Пункт бойового управління зрбр (зрп) на буксирній тязі</p>	

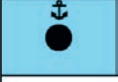
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
5K56C 1 96 зрбр	Пункт бойового управління зрбр (зрп) самохідний	
9C470 1 11 зрп	Пункт бойового управління ЗРК самохідний	
 MR	Пускова установка ЗРК на буксирній тязі середньої дальності (MR)	
 MR	Пускова установка ЗРК самохідна середньої дальності (MR)	
9A310 SR 1/2/11 зрп	Самохідна вогнева установка ЗРК на гусеничному бронетранспортері малої дальності (SR)	
9A39 SR 1/2/11 зрп	Самохідна пуско-зарядна установка ЗРК на гусеничному бронетранспортері малої дальності (SR)	
TM тех. бат 1 зрп	Транспортна машина ЗРК	
	Радіолокатор виявлення на буксирній тязі	

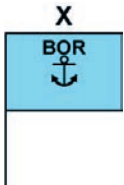
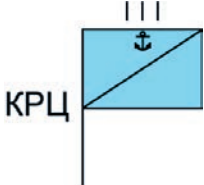
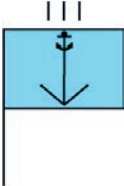

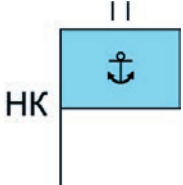
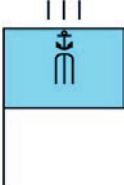
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Радіолокатор виявлення самохідний	
	Радіолокатор виявлення на гусеничному бронетранспортері	
6.3.3. Умовні знаки, які використовуються у військах зв'язку, радіотехнічного забезпечення, автоматизованих та інформаційних системах		
	Основний командний пункт радіотехнічної бригади	
	Основний командний пункт радіотехнічного батальйону	
	Командно-спостережний пункт окремої радіолокаційної роти	

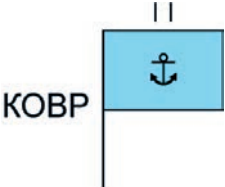

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p style="text-align: center;">X</p> 	<p>Запасний командний пункт радіотехнічної бригади</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Запасний командний пункт радіотехнічного батальйону</p>	
<p style="text-align: center;">X</p> 	<p>Радіотехнічна бригада</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Радіотехнічний батальйон</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Окрема радіолокаційна рота</p>	
<p style="text-align: center;">● ● ●</p> 	<p>Окремий радіолокаційний взвод</p>	

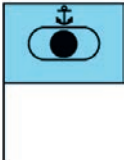

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Обслуга засобу радіолокації	
	Батальйон зв'язку та радіотехнічного забезпечення	
ПАР-10 	Привідний радіомаркерний пункт	
РСП-10МН 	Радіолокаційна система посадки	
АРП-11 	Автоматичний радіопеленгатор ультракороткохвильового діапазону	
РСБН-4Н 	Радіотехнічна система ближньої навігації	
ПРМГ-5М 	Курсовий радіомаяк	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Радіотехнічна система дальньої навігації	
	Засіб радіолокації, конкретний тип засобу радіолокації зазначається в ампліфікаторі	
	Межа радіолокаційного поля (зони радіолокаційної інформації, зони виявлення РЛС) із зазначенням висоти (в метрах), розрахована для цілі з ЕІРР 1м ²	
	Потрібний рубіж видачі розвідувальної інформації (в полі T1 зазначається висота цілі (в метрах) та швидкість цілі (в м/с), в полі T2 вказується найменування пункту управління, на який здійснюється видача розвідувальної інформації)	
	Потрібний рубіж видачі бойової інформації (в полі T1 зазначається висота цілі (в метрах) та швидкість цілі (в м/с), в полі T2 вказується найменування пункту управління, на який здійснюється видача бойової інформації)	
	Поле ближньої радіонавігації на визначеній висоті	
	Поле управління авіацією на визначеній висоті	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.4. Умовні знаки які використовуються в частинах (підрозділах) Військово-Морських Сил Збройних Сил України		
<p style="text-align: center;">X</p> 	Бригада надводних кораблів	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Морська авіаційна бригада	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Бригада морської піхоти	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема берегова реактивна артилерійська бригада	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема берегова артилерійська бригада	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Загін морської охорони ДПС	
	Командно-розвідувальний центр	
	Центр CEP	
	Центр НГТМЗ	
	Дивізіон надводних кораблів	
	Береговий ракетний полк	

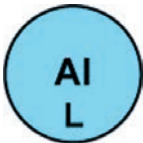

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Дивізіон кораблів (катерів) охорони рейду	
	Морський розвідувальний пункт	
	Окремий батальйон морської піхоти	
	Дивізіон пошуково-рятувальних суден (SAR — Пошук та спасіння)	
	Дивізіон суден забезпечення (SUST — Забезпечення)	
	Окремий береговий ракетний дивізіон	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Самохідний артилерійський дивізіон	
	Загін боротьби з ПДСЗ	
	Великий підводний човен	
	Середній підводний човен	
	Малий підводний човен	
	Надмалий підводний човен	
	Навчальний підводний човен	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Підводний безекіпажний апарат	
	Фрегат КРЗ	
	Фрегат	
	Корвет КРЗ	
	Корвет	
	Ракетний катер	
	Великий патрульний корабель	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Середній патрульний корабель	
	Малий патрульний корабель	
	Патрульний катер	
	Протидиверсійний катер	
	Мінний загороджувач	
	Протимінний корабель	
	Морський тральщик	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Базовий тральщик	
	Рейдовий тральщик	
	Великий десантний корабель	
	Середній десантний корабель	
	Малий десантний корабель	
	Десантний катер	
	Корабель управління	

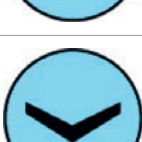

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Великий розвідувальний корабель	
	Середній розвідувальний корабель	
	Малий розвідувальний корабель	
	Великий артилерійський катер	
	Малий броньований артилерійський катер	
	Артилерійський катер	
	Рятувальне буксирне судно	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Протипожежне буксирне судно	
	Морський рятувальний буксир	
	Морське водолазне судно	
	Рейдовий водолазний катер	
	Протипожежний катер	
	Санітарний катер	
	Навчальний корабель	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Судно-мішень	
	Навчально-тренувальне судно	
	Навчальний катер	
	Катер-торпедолов	
	Плавучий склад	
	Судно комплексного постачання	
	Морський суховантажний транспорт	

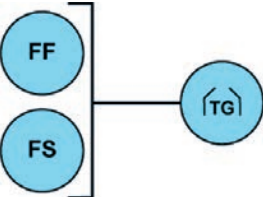

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Морський водоналивний транспорт	
	Морський танкер	
	Морський транспорт озброєння	
	Суховантажна баржа	
	Судно нафто-сміттєзбирач	
	Плавмайстерня	
	Кілекторне судно	

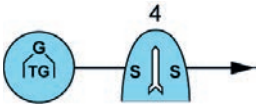
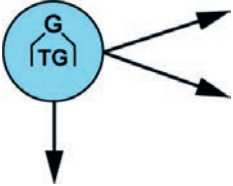

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Судно розмагнічування	
	Судно контролю фізичних полів	
	Морський буксир	
	Плавучий кран	
	Судно зв'язку	
	Плавказарма	
	Катер зв'язку	

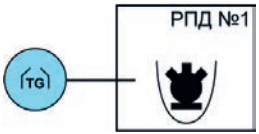
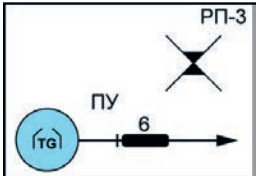
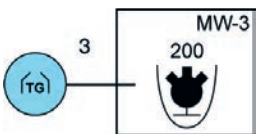
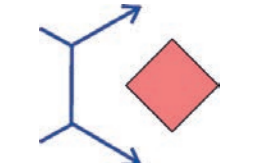

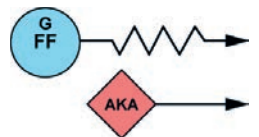

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Рейдовий буксир	
	Морський катер	
	Рейдовий (роз'їзний) катер	
	Великий гідрографічний катер	
	Малий гідрографічний катер	
	Надводний безекіпажний апарат	
	Противоводний літак	

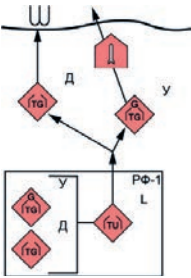

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Протичовновий вертоліт	
	Пошуково-рятувальний літак	
	Пошуково-рятувальний вертоліт	
	Протикорабельна ракета	
	Крилата ракета морського базування для ураження надводних та берегових цілей	
	Морська міна	
	Нейтралізована морська міна	

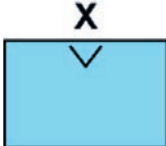
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Донна міна	
	Якірна міна	
	Дрейфуюча міна	
	Плаваюча міна	
	Район тралення морських мін	
	Район тралення морських донних мін	
	Район тралення морських якірних мін	
	Торпеда	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Радіогідроакустичний буй в бойовому положенні	
	Радіогідроакустичний буй нейтралізований	
	Тактична група та її склад	
 <p style="text-align: right;">У</p>	Корабельна ударна група (з керованою ракетною зброєю)	
 <p style="text-align: right;">У</p>	Корабельна ударна група (катерна ударна група)	
 <p style="text-align: right;">ПУ</p>	Корабельна пошуково-ударна група	
 <p style="text-align: right;">Т</p>	Корабельна тральна група	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 З	Корабельна група загоро- дження	
 Д	Корабельна десантна група	
 Д	Десантний загін	
 РД	Розвідувально-диверсійна група	
	Корабельною ударною групою (з КРЗ) завдано ракетний удар з викорис- танням чотирьох протикора- бельних ракет	
	Артилерійський удар тактич- ною групою кораблів	
	Несення дозорної служби С — спостереження; G — несення дозорної служ- би, охорона об'єкту; S — патрулювання.	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Корабельною тральною групою здійснюється пошук та знищення донних мін в районі протимінних дій № 1</p>	
	<p>В районі пошуку підводних човнів № 2 корабельною пошуково-ударною групою завдано торпедний удар з використанням 6 торпед по підводному човну противника.</p>	
	<p>Корабельна група загорождення в районі постановки мін № 3 встановила мінне загорождення з 200 якірних мін</p>	
	<p>Підтримка вогнем, ведення прямого вогню по противнику з метою підтримки маневру іншого підрозділу</p>	
	<p>Охорона та оборона пункту базування</p>	
	<p>Фрегат з керованою ракетною зброєю веде стеження за артилерійським катером противника</p>	
	<p>Район ізоляції</p>	

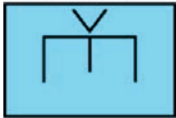

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Десантний загін противника у складі корабельної десантної групи та корабельної ударної групи з керованою ракетною зброєю розгорнувся з району формування № 1 та здійснює висадку морського десанту в пункті висадки № 2. Сили безпосередньої охорони (корабельна ударна група з керованою ракетною зброєю) завдала удар чотирма крилатими ракетами морського базування по підрозділах, що ведуть протидесантну оборону</p>	
	Пункт призначення	
	Точка фіксації акустичного контакту	
	Точка фіксації електромагнітного контакту	
	Точка фіксації контакту оптичними засобами	
	Пошук	
	Район пошуку	

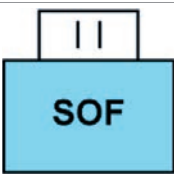

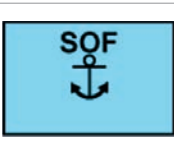

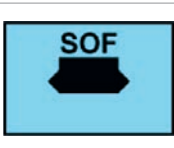

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Постраждале судно	
	Затоплений літак	
	Людина у воді	
	Пункт базування	
	Порт	
	Морський порт	
	Точка позначення затопленого об'єкта	
6.5. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) Десантно-штурмових військ Збройних Сил України		
	Окрема десантно-штурмова бригада	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема повітрянодесантна бригада	
<p style="text-align: center;">X</p> 	Окрема аеромобільна бригада	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Аеромобільний батальйон без броньованої техніки	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Десантно-штурмовий батальйон без броньованої техніки	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Парашутно-десантний батальйон без броньованої техніки	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Десантно-штурмовий батальйон на БТР	
<p style="text-align: center;"> </p> 	Парашутно-десантний батальйон на БМД (БМП)	

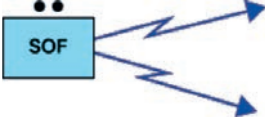

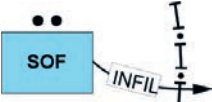

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Аеромобільно-десантна рота	
	Десантно-штурмова рота на колісних бронеавтомобілях	
	Парашутно-десантна рота на БМД (БМП)	
	Аеромобільно-десантний взвод без броньованої техніки	
	Десантно-штурмовий взвод без броньованої техніки	
	Парашутно-десантний взвод без броньованої техніки	
	Бригадна тактична група (БрТГр)	

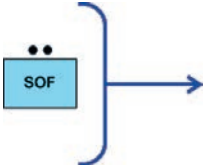

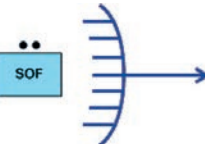
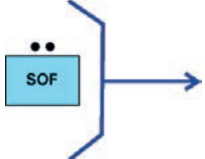

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p style="text-align: center;">X +</p> 	<p>Окрема повітрянодесантна бригада посилена 1 батальйоном 80 одшбр</p>	
<p style="text-align: center;">X -</p> 	<p>Окрема аеромобільна бригада без батальйонної тактичної групи</p>	
	<p>Батальйонна тактична група (БТГр) на БМД (БМП)</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Танкова рота десантно-штурмової бригади</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Танкова рота повітрянодесантної бригади</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Розвідувальна рота десантно-штурмової бригади</p>	
<p style="text-align: center;"> </p> 	<p>Розвідувальна рота повітряно-десантної бригади</p>	

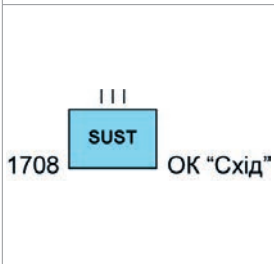
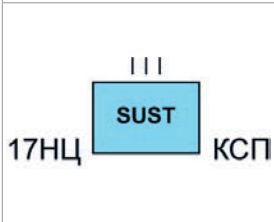
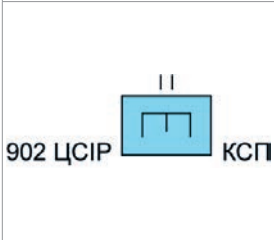
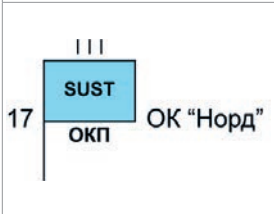
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
<p style="text-align: center;">1</p> 	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Інженерно-саперний взвод десантно-штурмової бригади</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
	<p>Інженерно-саперний взвод повітряно-десантної бригади</p>	
	<p>Інженерно-саперний взвод аеромобільної бригади</p>	
<p>1</p> <p>БрАГ/79 одшбр</p>	<p>Реактивна батарея із складу бригадної артилерійської групи окремої десантно-штурмової бригади</p>	
<p>II</p> <p>гадн 81 оаебр</p>	<p>Гаубичний дивізіон окремої аеромобільної бригади</p>	
<p>II</p> 	<p>Гаубично-самохідний дивізіон</p>	
<p>6.6. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) Сил спеціальних операцій Збройних Сил України</p>		
	<p>Група спеціального призначення Сил спеціальних операцій</p>	

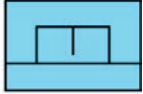

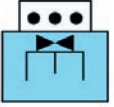

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Загін спеціальних операцій Сил спеціальних операцій</p>	
	<p>Тактична група спеціальних операцій (SOTG)</p>	
	<p>Окремий центр спеціальних операцій</p>	
	<p>Морський підрозділ плавзасобів зі складу Сил спеціальних операцій</p>	
	<p>Морський центр спеціальних операцій</p>	
	<p>Формування спеціальних бойових малих підводних човнів</p>	
	<p>Група бойових плавців</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Група водолазів мінерів	
	Спеціальний засіб для виводу підрозділів Сил спеціальних операцій водним шляхом надводним способом	
	Вертолітний підрозділ зі складу Сил спеціальних операцій	
	Вертолітний підрозділ пошуку та рятування зі складу Сил спеціальних операцій	
	Авіаційний підрозділ зі складу Сил спеціальних операцій	
	Навчально-тренувальний центр Сил спеціальних операцій	
	Інформаційно- телекомунікаційний вузол Сил спеціальних операцій	

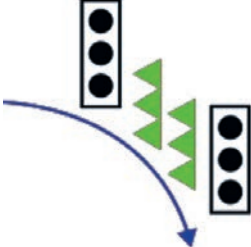
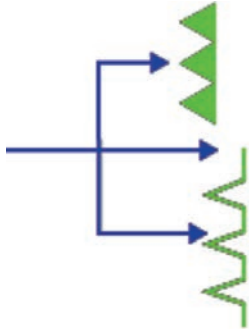
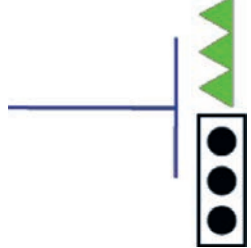

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Військова частина (підрозділ) забезпечення та управління Сил спеціальних операцій</p>	
	<p>Ведення спеціальної розвідки Гр СпП ССпО</p>	
	<p>Ділянка (об'єкт) інфраструктури, лінія комунікації, запланована для знищення Гр СпП (СпД) ССпО</p>	
	<p>Район підрозділу зі складу руху опору</p>	
	<p>Район виконання завдань Гр СпП ССпО</p>	
	<p>Район евакуації Гр СпП</p>	
	<p>Виведення Гр СпП ССпО через державний кордон</p>	
	<p>Повернення Гр СпП ССпО через лінію зіткнення військ</p>	

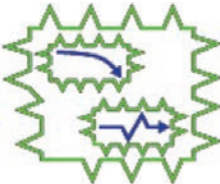

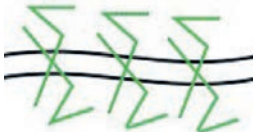

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Гр СпП ССпО, що виконує розвідувальні завдання пошуком	
	Гр СпП ССпО, що виконує спеціальні завдання	
	Гр СпП ССпО, що виконує розвідувальні (спеціальні) завдання засідкою	
	Гр СпП ССпО, що виконує розвідувальні (спеціальні) завдання нападом	
	Центр інформаційно-психологічних операцій	

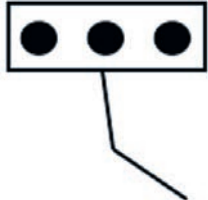
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.7. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) в частинах (підрозділах) сил підтримки		
6.7.1. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) інженерних військ		
	<p>Загальний порядок формування знаку підрозділу підтримки із зазначенням літеро-цифрового покажчика, який визначає унікальність підрозділу (1708 — полк підтримки) підпорядкований (ОК «Схід» — оперативному командуванню Схід).</p>	
	<p>Порядок формування знаку підрозділу сил підтримки із зазначенням літеро-цифрового покажчика, який визначає унікальність підрозділу (17 — навчальний центр) підпорядкований (КСП — Командування Сил підтримки)</p>	
	<p>Порядок формування знаку підрозділу із зазначенням літеро-цифрового покажчика, який визначає унікальність підрозділу (902 ЦСП — Центр спеціальних інженерних робіт) підпорядкований (КСП — Командування Сил підтримки)</p>	
	<p>Загальний порядок формування знаків пунктів управління</p> <p>Пункт управління окремого полку підтримки із зазначенням номера (17) (ОКП — командний пункт) підпорядкований (ОК Норд)</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
 <p>32AIB</p>	<p>Знак стаціонарного об'єкту зберігання із зазначенням літеро-цифрового показника, який визначає унікальність об'єкту (32 AIB — арсенал інженерних військ)</p>	
 <p>17.00 20.08.18 ІДВ 33Р1 ГІЗ/82 омбр</p>	<p>Загін забезпечення руху у складі взводу із зазначенням належності із зазначенням номера (1) та підпорядкованості (тактичної або оперативної) (82 омбр), літеро-цифровий показник, який визначає унікальність підрозділу та його належність (ІДВ — інженерно-дорожній взвод ГІЗ) та часу з 17 години 20 серпня 2018 року</p>	
 <p>ГМЗ-3 2РЗ Р331 ОК</p>	<p>Рухомий загін загороджень у складі роти із зазначенням його номера (1) належності (ОК), озброєння (ГМЗ-3), літеро-цифровий показник, який визначає унікальність підрозділу (2 рота загороджень)</p>	
 <p>ВМР Р332 ОК</p>	<p>Рухомий загін загороджень на вертольотах у складі інженерного взводу із зазначенням його номера (2) належності (ОК), озброєння (ВМР)</p>	
 <p>ПТС-2 Р334 ОК</p>	<p>Рухомий загін загороджень на плаваючих засобах у складі інженерного взводу із зазначенням його номера (4) належності (ОК), озброєння (ПТС-2)</p>	
	<p>Система траншей</p>	

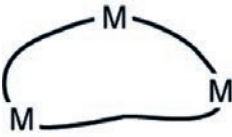
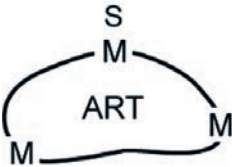
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Укриття (бліндаж)	
	Надземне укриття	
	Підземне укриття	
	<p>Загальний порядок формування знаків загороджень: Основний знак — «Протитанковий рів (ескарп, контрескарп)» За необхідності окрім основного знаку загороджень може зазначатися: інформаційна група характеристики загородження (довжина, кількість та типу мін, тощо); інформаційна група номеру та належності (хто контролює (в чіх інтересах створене) загородження); інформаційна група дати, часу та підрозділу хто влаштував загородження. Приклад: Зазначений знак слід розуміти так «Протитанковий рів довжиною 400 метрів номер 12 влаштований в інтересах 58 омбр інженерно-технічним взводом групи інженерного забезпечення до 19 години 19 грудня 2019 р. Крім цього дозволяється наводити й іншу необхідну інформацію.</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Ефект повороту спрямовує маневр противника в бажаному напрямку</p>	
	<p>Знаки ефекту (необхідний або який очікується) загороджень який слід використовувати коли немає необхідності або неможливо відобразити увесь комплекс загороджень що застосовується на карті чи оверлеї. Ефект руйнування спрямований на використання вогню і ефекту загороджень, щоб примусити противника розділити свої формування, порушити бойовий порядок, витратити час, змінити план, поспішно здійснити розмінування та зірвати атаку</p>	
	<p>Ефект блокування об'єднує вогонь, що прикриває загородження та загородження з метою зупинки противника вздовж шляхів підходу або перешкоджає його проходженню через зону бойових дій</p>	
	<p>Ефект затримання спрямований на планування вогню і загороджень для затримання атакуючих у певній зоні, зазвичай в зоні бойових дій</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Зона загороджень	
	Загородження на дорожньо-му напрямку	
	Завал	
	Мінований завал	
	Рубіж мінування причіпним мінним загороджувачем	
	Рубіж мінування гусеничним мінним загороджувачем	
	Рубіж мінування рухомих загоном загороджень на вертольотах	
<p data-bbox="210 1255 329 1282">40 ПДМ-1</p> 	Ділянка протидесантних загороджень із зазначенням кількості та назви мін	

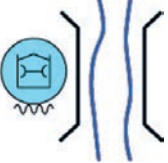
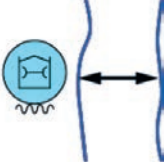
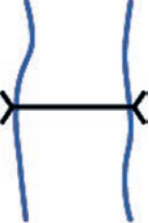
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p>25 ПДМ ЗЯ</p> 	<p>Ділянка протидесантних загороджень якірного типу із зазначенням кількості та назви мін</p>	
	<p>Протитанкове мінне поле</p>	
	<p>Протипіхотне мінне поле</p>	
	<p>Змішане мінне поле</p>	
<p>ENY</p> <p>ENY</p>	<p>Протипіхотне мінне поле противника (в монохромному зображенні)</p>	
<p>ENY</p> <p>ENY</p>	<p>Змішане мінне поле противника (в монохромному зображенні)</p>	
	<p>Позначення мінного поля на карті малого масштабу, коли не можливо його нанести повністю</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Кероване по радіо протитанкове мінне поле	
	Кероване по проводам протипіхотне мінне поле	
<p style="text-align: center;">S</p> <p style="text-align: center;">03.00 28.03.18</p>	Протитанкове мінне поле з мінами тимчасової дії (самоліквідацією)	
<p style="text-align: center;">S</p> <p style="text-align: center;">03.00 28.03.18</p>	Протипіхотне мінне поле з мінами тимчасової дії (самоліквідацією)	
	Хибне протитанкове мінне поле	
	Ряд протитанкових мін	
	Ряд протипіхотних мін	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Протитанкова міна	
	Протипіхотна міна	
	Міна невизначеного типу (СВП)	
	Мінна встановлена з розтяжкою	
	Мінна пастка	
	Протипіхотна міна направленої дії	
	Протитанкова міна встановлена з елементом невилучення	
	Район мінування	
	Район мінування артилерією мінами тимчасової дії (з самоліквідацією)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Хибний район мінування без огорожі	
	Хибний район мінування з огорожею	
	Група протитанкових мін (як елемент смуги мінного поля у вигляді півкола з радіусом у два кроки, яка має в собі декілька мін або одну центральну міну)	
	Група протипіхотних мін	
	Група мін невизначеного типу	
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною до 6 метрів)	
	Прохід в протитанковому мінному полі (шириною більше 6 метрів) із зазначенням часу відкриття та закриття проходу	
	Протитанковий рів	
	Протитанковий рів посилений протитанковими мінами	

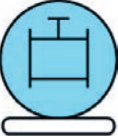
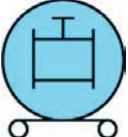

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Протитанковий рів в процесі обладнання	
	Лінія загороджень (яка поєднує в собі різні типи загороджень)	
	Однорядне дротяне загородження	
	Дворядне дротяне загородження	
	Дротяне загородження на низьких кілках (типу спотикач)	
	Дротяне загородження на високих кілках	
	Спіральне однорядне дротяне загородження	
	Спіральне дворядне дротяне загородження	
	Спіральне трирядне дротяне загородження	
	Ділянка підготовки (утримання) шляху із зазначенням номера (1), належності (32 омбр), підрозділу, часу і дати готовності (утримання) і протяжності (60 км)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
<p>19.00 20.08.18</p> <p>ВФС-10</p> <p>ВІДПВП/ГІЗ</p> <p>13Бр</p>	<p>Пункт польового водопостачання із зазначенням підпорядкованості (13Бр) літеро-цифровий показчик, який визначає унікальність підрозділу (ВІДПВП-відділення польового водопостачання групи інженерного забезпечення) тип озброєння (ВФС-10) за необхідності часу з якого виконує завдання (з 19 години 20 серпня 2018 року)</p>	
<p>3-ПТС</p> 	<p>Ділянка десантної переправи із зазначенням засобів переправи</p>	
<p>3-ПМП</p> 	<p>Паромна переправа</p>	
	<p>Ділянка переправ</p>	

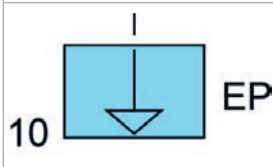
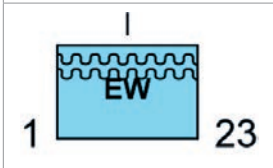
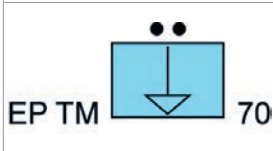
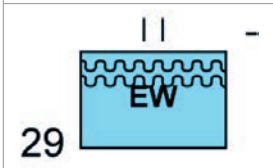
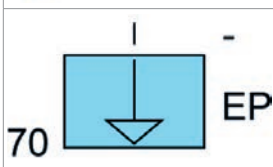

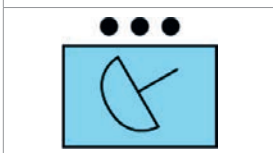
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Наплаваний міст з парку ПМП	
	Десантно доступні ділянки із зазначенням його номеру (10), протяжності в км (12)	
<p data-bbox="153 740 388 812">25-СФЕРА ГІЗ з 19.00 28.03.18</p> 	<p>Загальний порядок формування тактичного знаку хибний об'єкт. Наноситься над знаком або в середині знаку об'єкту (району, озброєння) який споруджується хибним. Для хибних загороджень наноситься зеленим кольором. Крім цього дозволяється наводити й іншу необхідну інформацію.</p> <p>Приклад: Хибний міст із зазначенням кількості (25) та типу засобів, що використовуються (Сфера) підрозділом, який споруджує (ГІЗ-група інженерного забезпечення) часу та дати. Дозволяється наводити й додаткову необхідну інформацію</p>	
<p data-bbox="129 1230 274 1266">ПМЗ-4П</p> 	Причипний мінний загороджувач ПМЗ-4П	

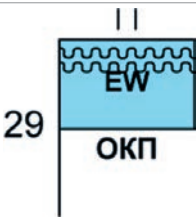
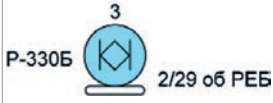
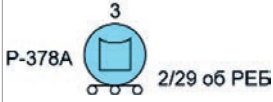
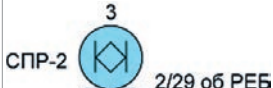

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
I-52 	Мінний загороджувач I-52 (ГМЗ)	
УМЗ 	Універсальний мінний загороджувач УМЗ	
IMP-2 	Інженерна машина розгороджень IMP-2	
УР-77 	Установка розмінування УР-77	
УР-83п 	Установка розмінування УР-83п	
	Бойова машина розмінування	
	Засоби розмінування переносні УР-83П	

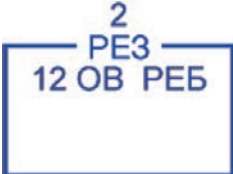

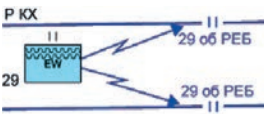
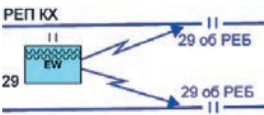
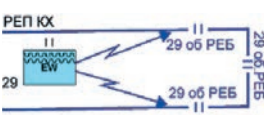
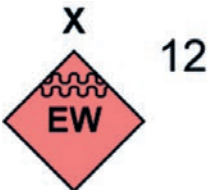

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
ТММ-3 	Важкий механізований міст ТММ-3	
МТУ-20 	Мостовий танковий укладач МТУ-20	
ПММ-2М 	Паромно-мостова машина ПММ-2М	
ПМП 	Понтонно-мостовий парк ПМП	
УСМ-2 	Установка будівництва мосту УСМ-2	
ПТС-2 	Плаваючий транспортер середній ПТС-2	
	Інженерно розвідувальна машина	

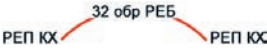
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
Авт.кран 	Автомобільний кран	
	Екскаватор типу ЕОВ- 4421(ЕО-2621)	
Т-100 	Бульдозер на гусеничній базі	
	Бульдозер на автомобільній базі	
БАТ 	БАТ — шляхопрокладач	
МДК-3 	Землерийна машина МДК-3	
ПЗМ 	Полкова землерийна ма- шина	

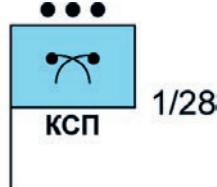
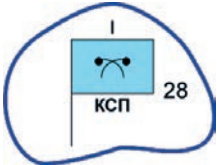

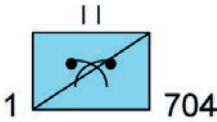
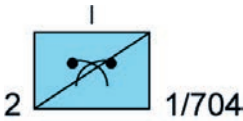

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
БГМ-1 	Бурильна машина БГМ-1	
	Катер	
ВФС 	Військово-фільтрувальна станція ВФС	
6.7.2. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) радіоелектронної боротьби		
29 	29 окремий батальйон РЕБ	
17 	17 окрема рота РЕБ	
10 EP	10 окремий спеціальний центр РЕБ EP (electronic protect) — радіоелектронний захист	

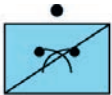

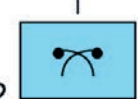

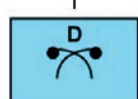
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>10 окремих вузлів РЕБ ЕР (electronic protect) — радіоелектронний захист</p>	
	<p>1 рота 23 окремого батальйону РЕБ</p>	
	<p>Група (ТМ) контролю радіоелектронної обстановки (ЕР) 70 окремого вузла РЕБ</p>	
	<p>29 окремих батальйонів РЕБ (без роти радіоперешкод)</p>	
	<p>70 окремих вузлів РЕБ (без групи контролю радіоелектронної обстановки)</p>	
	<p>Група (ТМ) контролю радіоелектронної обстановки (ЕР) Українського державного центру радіочастот (UCRF)</p>	
	<p>Взвод компактних тактичних систем пеленгування, спроможних здійснювати виявлення місцеположення радіоелектронних засобів</p>	

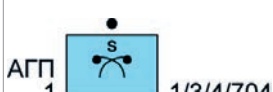

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Основний командний пункт 29 окремого батальйону РЕБ</p>	
	<p>Три станції перешкод Р-330Б на гусеничній базі, зі складу 2/29 об РЕБ</p>	
	<p>Три станції перешкод Р-378А на колісній базі підвищеної прохідності, зі складу 2/29 об РЕБ</p>	
	<p>Три станції перешкод радіопідриивникам артилерійських боеприпасів СРР-2 на броньованій колісній базі підвищеної прохідності, зі складу 2/29 об РЕБ</p>	
	<p>Компактна тактична система пеленгування ТСІ 903S (TRC6200DF) на колісній базі, зі складу 2/29 об РЕБ</p>	
	<p>Пункт управління 2 роти 29 окремого батальйону РЕБ на колісній базі підвищеної прохідності</p>	
	<p>Створення активних перешкод радіоелектронним засобам противника із зазначенням частини (підрозділу)</p>	
	<p>Межа зони радіоподавлення УКХ радіозв'язку; КХ радіозв'язку, радіолокації (РЛ), радіонавігації (РН)</p>	

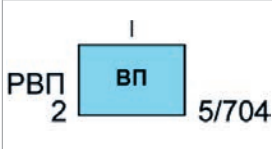

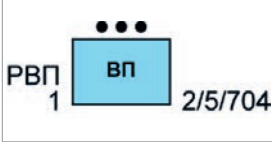

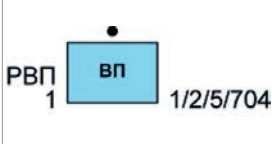

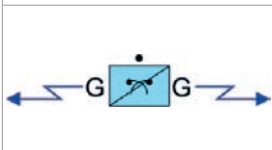

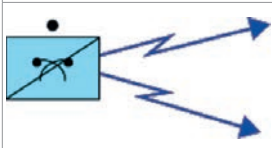
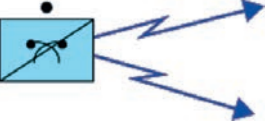
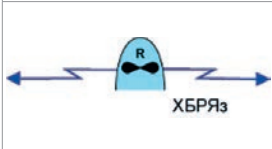

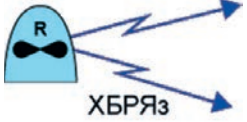
Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Район контролю радіоелектронної обстановки № 2 12 окремого вузла РЕБ</p>	
	<p>Район, вільний від радіоелектронних засобів</p>	
	<p>Межа зони розвідки КХ засобів зв'язку II — належність зони (у відповідності до ампліфікаторів рівня військового організму</p>	
	<p>Сектор бойової роботи 29 об РЕБ щодо подавлення КХ радіозв'язку.</p>	
	<p>Межа зони радіоподавлення 29 об РЕБ (КХ радіозв'язок). II — належність зони (у відповідності до ампліфікаторів рівня військового організму</p>	
	<p>12 окрема бригада РЕБ противника</p>	
	<p>Середнє (М) розвідувальне (ISR) судно противника</p>	

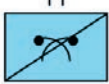

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Межа зони морської радіотехнічної розвідки противника, застосовується спільно з попереднім знаком	
	Межа зони подавлення короткохвильового радіозв'язку силами 32 окремої бригади РЕБ противника	
	Цивільний телекомунікатор	
	Цивільне телебачення	
6.7.3. Умовні знаки, які використовуються у частинах (підрозділах) військ хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту		
	Основний командний пункт 704 полку ХБРЯ захисту Командування Сил підтримки	
	Командно-спостережний пункт батальйону ХБРЯ захисту 12 окремого полку підтримки	

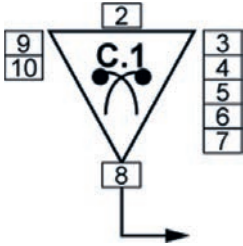
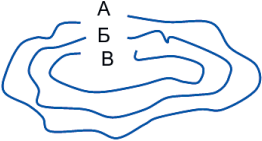
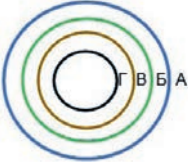
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Командно-спостережний пункт роти ХБРЯ захисту 28 окремої механізованої бригади</p>	
	<p>Командно-спостережний пункт 1 взводу ХБРЯ захисту 1 роти ХБРЯ захисту 28 окремої механізованої бригади</p>	
	<p>Рота ХБРЯ захисту 28 окремої механізованої бригади у районі зосередження</p>	
	<p>704 полк ХБРЯ захисту Командування Сил підтримки</p>	
	<p>1 батальйон ХБРЯ розвідки 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>2 рота ХБРЯ розвідки 1 батальйону ХБРЯ розвідки 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>1 взвод ХБРЯ розвідки 2 роти ХБРЯ розвідки 1 батальйону ХБРЯ розвідки 704 полку ХБРЯ захисту</p>	

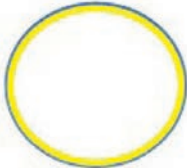

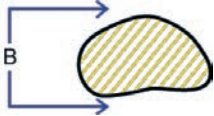

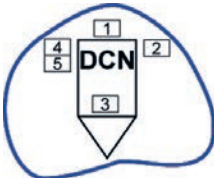
Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>1 відділення ХБРЯ розвідки 1 взводу ХБРЯ розвідки 2 роти ХБРЯ розвідки 1 батальйону ХБРЯ розвідки 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>2 батальйон ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>2 рота ХБРЯ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>1 взвод ХБРЯ розвідки 2 роти РХБ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>1 відділення ХБРЯ захисту 1 взводу ХБРЯ захисту 2 роти ХБРЯ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>3 батальйон ХБРЯ захисту (дегазації обмундирування) 704 полку ХБРЯ захисту</p>	
	<p>3 рота дегазації обмундирування 3 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту</p>	

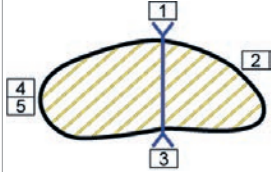
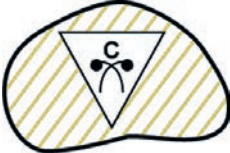
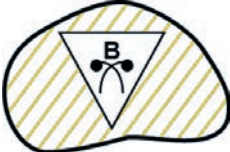

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	1 взвод дегазації обмундирування 3 роти дегазації обмундирування 3 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
	1 відділення дегазації 1 взводу дегазації обмундирування 3 роти ХБРЯ захисту 3 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
	4 батальйон аерозольного маскування 704 полку ХБРЯ захисту	
	1 рота аерозольного маскування 4 батальйону аерозольного маскування 704 полку ХБРЯ захисту	
	1 взвод аерозольного маскування 2 роти аерозольного маскування 4 батальйону аерозольного маскування 704 полку ХБРЯ захисту	
	1 відділення аерозольного маскування 1 взводу аерозольного маскування 3 роти аерозольного маскування 4 батальйону аерозольного маскування 704 полку ХБРЯ захисту	
	5 вогнеметний батальйон 704 полку ХБРЯ захисту	

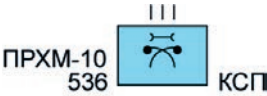

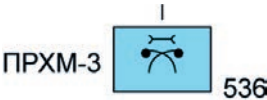
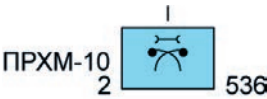
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 <p>РВП 2 5/704</p>	2 вогнеметна рота 5 вогнеметного батальйону 704 полку ХБРЯ захисту	
 <p>РВП 1 2/5/704</p>	1 вогнеметний взвод 2 вогнеметної роти 5 вогнеметного батальйону 704 полку ХБРЯ захисту	
 <p>РВП 1 1/2/5/704</p>	1 вогнеметне відділення 1 вогнеметного взводу 2 вогнеметної роти 5 вогнеметного батальйону 704 полку ХБРЯ захисту	
 <p>1 704</p>	1 звездений загін ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
 <p></p>	Дозор ХБРЯ розвідки	
 <p></p>	Район (сектор) ХБРЯ розвідки	
 <p> ХБРЯз</p>	Повітряна ХБРЯ розвідка маршруту	
 <p> ХБРЯз</p>	Повітряна ХБРЯ розвідка району (напрямку)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Пост ХБРЯ спостереження розгорнутий штатними підрозділами	
КРПП ДХК 1/2/704	Відділення дозиметричного та хімічного контролю 1 роти ХБРЯ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
АЛ-4 ХРЛ 1/2/704	Хіміко-радіометрична лабораторія 1 роти ХБРЯ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
РАЦ КСП	Розрахунково-аналітичний центр Командування Сил підтримки	
РАСТ ОК "Схід"	Розрахунково-аналітична станція оперативного командування Схід	
РАГ 1/2/704	Розрахунково-аналітична група 1 роти ХБРЯ захисту 2 батальйону ХБРЯ захисту 704 полку ХБРЯ захисту	
PL PПЗІКЗ PL PПЗІКЗ	Рубіж переведення засобів індивідуального та колективного захисту в бойове положення	
PL PОЗІЗ PL PОЗІЗ	Рубіж одягання засобів індивідуального захисту та увімкнення систем фільтровентиляції засобів колективного захисту	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Виявлення факту ядерного біологічного, хімічного, радіологічного зараження.</p> <p>С. 1 — сектор 1 модифікатора відображає вид ЗМУ:</p> <p>С — хімічна; В — біологічна; R — радіологічна; N — ядерна;</p> <p>— номер місця відбору проби району, який заражений РР, БЗ, ОР;</p> <p>— кількості тих, хто захворів від впливу РР, БЗ, ОР;</p> <p>— засіб доставки ЯБ, БЗ, ОР; 5 — тип БЗ, ОР — концентрація; 6 — вид ЯВ — потужність;</p> <p>— тривалість (стійкість) ОР зараження, год. (діб);</p> <p>— стрілка вказує напрямку руху зараженої хмари (вісь сліду);</p> <p>— літеро-цифрова група, яка відображає дату та час заміру; 10 — координати.</p>	
	<p>Межі зон радіаційного забруднення місцевості за даними розвідки:</p> <p>В — небезпечна; Б — сильного; А — помірного.</p>	
	<p>Мінімально безпечні відстані радіаційного забруднення місцевості, відповідно до прогнозу без урахування напрямку вітру:</p> <p>А — зона помірного забруднення; Б — зона сильного забруднення; В — зона небезпечного забруднення; Г — зона надзвичайно небезпечного забруднення</p>	

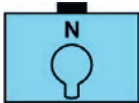
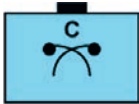
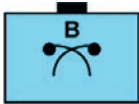
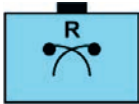
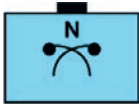

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Мінімально безпечні відстані хімічного забруднення місцевості, відповідно до прогнозу без урахування напрямку вітру</p>	
	<p>Аміакопровід</p>	
	<p>Обхід зон з високою концентрацією отруйних та небезпечних хімічних речовин (високими рівнями потужності дози випромінювання).</p>	
	<p>Пункт спеціальної обробки (ПуСО) дивись РСО</p>	
	<p>Дегазаційний пункт (ДП) дивись РСО</p>	
	<p>Район спеціальної обробки (РСО):</p> <ul style="list-style-type: none"> — номер РСО; — найменування підрозділу, що проводить СО; — найменування підрозділу, що обслуговується; — дата і час готовності до проведення СО; — відображення дати і часу для певного часового інтервалу проведення СО. 	

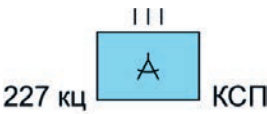
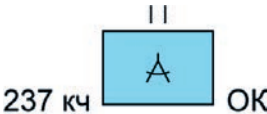
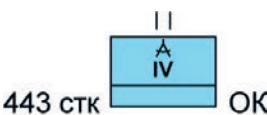
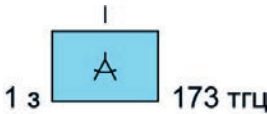
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Продегазований прохід на зараженій ділянці місцевості із зазначенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> — номер проходу; — найменування підрозділу, що проводить СО; — ширина та довжина проходу; — дата і час готовності проходу; — часовий інтервал подолання зараженої ділянки місцевості 	
	Район хімічного зараження	
	Район біологічного зараження	
	Район радіологічного зараження	
	Район ядерного зараження	
	Осліплення спостережних пунктів, пунктів управління та розрахунків (екіпажів) вогневих засобів противника по рубежу	

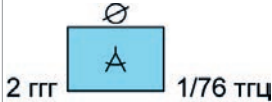

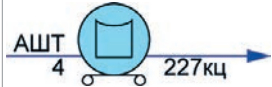
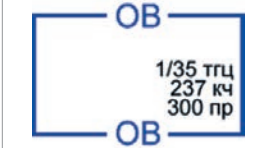

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Район, який маскується аерозолем в районах розташування своїх військ</p>	
	<p>Аерозольне маскування рубежу безпосередньо перед районами розташування своїх військ</p>	
	<p>Головний напрямок ведення вогню з вогнемета</p>	
	<p>536 база ремонту та зберігання озброєння і засобів ХБРЯ захисту Командування Сил підтримки</p>	
	<p>Склад зберігання озброєння і засобів ХБРЯ захисту № 3 оперативного командування Захід</p>	
	<p>Ремонтний цех 536 бази ремонту та зберігання озброєння і засобів ХБРЯ захисту</p>	
	<p>2 ремонтна рота озброєння і засобів ХБРЯ захисту 536 бази ремонту та зберігання озброєння і засобів ХБРЯ захисту</p>	

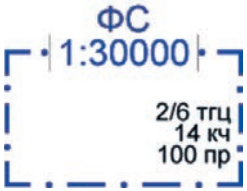

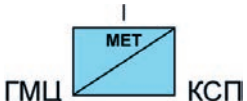

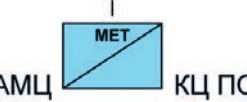
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
ПРХМ-З 1 2/145	1 ремонтний взвод озброєння і засобів ХБРЯ захисту 2 ремонтної роти озброєння і засобів ХБРЯ захисту 145 орвп	
ПРХМ-Д 1 2/2/145	1 ремонтне відділення 2 взводу ремонту озброєння і засобів ХБРЯ захисту 2 ремонтної роти 145 орвп	
РПВ 	Реактивний піхотний вогнемет РПВ	
 ХБРЯЗ	Розвідувальний літак із встановленою на ньому апаратурою ХБРЯ розвідки	
 ХБРЯЗ	Розвідувальний вертоліт із встановленою на ньому апаратурою ХБРЯ розвідки	
 ХБРЯЗ	Безпілотний літальний апарат (середній) із встановленою на ньому апаратурою ХБРЯ розвідки	
РХМ-1К(С) ДХБРЯр	Спеціальна машина ХБРЯ розвідки РХМ-1К(С) (МТ-ЛБ) (ДХБРЯр — дозор ХБРЯ розвідки)	
УАЗ-469 ХБР ДХБРЯр	Спеціальна машина ХБРЯ розвідки УАЗ-469 ХБР, РХМ-4-01 (БТР-80), БРДМ-2ХБР (ДХБРЯр — дозор ХБРЯ розвідки)	

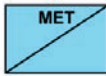

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
РАСт-2М 	Розрахунково-аналітична станція РАСт-2М	
 КРПП	Контрольно-розподільчий пересувний пункт КРПП	
АЛ-4М 	Автомобільна лабораторія АЛ-4М	
АРС-14 	Авторозливна станція АРС-14 (АРС-14 з мотопомпою МП-800)	
ДКВ-1М 	Дегазаційний комплект виносний ДКВ-1М	
АДДК 	Авіаційний дегазаційно-дезактиваційний комплект АДДК	
АГВ-3У 	Автодегазаційна станція АГВ-3У	
БУ-4М 	Бучильна установка БУ-4М	
ТДА-М 	Спеціальна машина аерозольного маскування ТДА-М (ТДА-2М, ТДА-2К)	

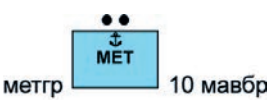

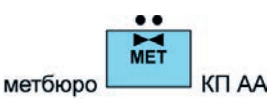

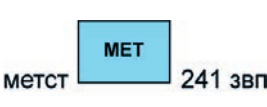

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
ПРХМ-1М (Д) 	Пересувна ремонтна хімічна майстерня ПРХМ-1М (Д) (ПРХМ-3М (10))	
	Атомна електростанція	
	Об'єкт, що містить небезпечні хімічні речовини (НХР)	
	Об'єкт, що містить біологічні засоби (БЗ)	
	Об'єкт, що містить радіологічні речовини (РР)	
	Об'єкт, що містить ядерні речовини (ЯР)	
	Об'єкт атомної промисловості	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.7.4. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) топогеодезичного та навігаційного забезпечення		
	<p>Центр топогеодезичного та навігаційного забезпечення із зазначенням у ампліфікаторі його унікальної назви (рвц — редакційно-видавничий центр, кц — картографічний центр, тгц — топогеодезичний центр, фц — фотограмметричний центр), номера (227) та належності (КСП)</p>	
	<p>Військова частина топогеодезичного та навігаційного забезпечення із зазначенням у ампліфікаторі її унікальної назви (вкч — військово картографічна частина, кч — картографічна частина, тч — топографічна частина), номера (237) та належності (ОК)</p>	
	<p>Склад топографічних карт із зазначенням у ампліфікаторі її унікальної назви (стк — склад топографічних карт.), номера (443), належності (ОК), та його унікального класу постачання (IV)</p>	
	<p>Підрозділ військової частини топогеодезичного та навігаційного забезпечення із зазначенням у ампліфікаторі його номера, назви (з — загін, в — відділ), та належності до центру або військової частини (рвц; кц; вкч; тгц; фц; кч; тч, стк)</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Окремий розрахунок топогеодезичного та навігаційного забезпечення із зазначенням його унікальної назви (тр – топографічний розрахунок; гр – геодезичний розрахунок, звгр – зведена група), номери та належності (1/76 тгц)</p>	
	<p>Автомобіль топогеодезичного та навігаційного забезпечення із зазначенням у ампліфікаторі його унікальної назви (АШТ — автомобіль штабний топографічний; СГА — спеціальний геодезичний автомобіль та інші види спеціальних автомобілів топографічної служби)</p>	
	<p>Доставка топографічних карт за допомогою автомобіля</p>	
	<p>Район виконання спеціальних робіт із зазначенням виду робіт: ОВ — оперативно виправлена ДР — ділянки ріки Рл — рельєфна ОГ — оглядово-географічна ГД — геодезичних даних Рз — розвідувальна Кд — кодована Ор — орієнтирів найменування виконавця (1/35 вкц), строку виконання робіт, кількості тиражу та строк здійснення друку</p>	
	<p>Район створення (виправлення) плану міста із зазначенням найменування виконавця (2/6 тгц), строку виконання робіт, кількості тиражу та строк здійснення друку (масштаб 1:5 000)</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Район створення фотодокументів про місцевість із зазначенням найменування виконавця (2/6 ттц, 14 кч), строку виконання робіт, кількості тиражу та строк здійснення друку (масштаб 1:30 000):</p> <p>АФЗ — окремі аерознімки; ФС — фотосхема; ФП — фотоплан; ФК — фотокарта; АзК — аерознімок з координатною сіткою</p>	
6.7.5. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) гідрометеорологічного забезпечення		
	Гідрометеорологічна служба ЗС України Командування Сил підтримки ЗС України	
	Гідрометеорологічний центр ЗС України	
	Метеорологічна група Державного науково-дослідного інституту сертифікації та випробування озброєння, військової техніки	
	Метеорологічна служба ПС	
	Авіаційний метеорологічний центр КЦ ПС	

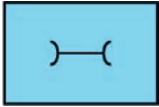
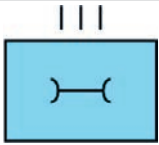
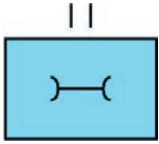
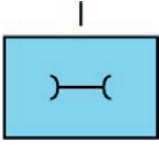
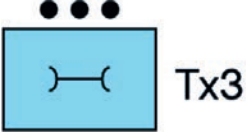

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 <p>метсл ПвК</p>	<p>Метеорологічна служба Повітряного командування</p>	
 <p>метсл 192 ЦУО</p>	<p>Метеорологічне бюро ЦУО (192, 193, 195, 196)</p>	
 <p>метгр 7 бр ТА</p>	<p>Метеорологічна група авіа- ційної бригади</p>	
 <p>метгр 85 ак</p>	<p>Метеорологічна група авіа- ційної комендатури Повітря- ного командування</p>	
 <p>метсл ХНУ ПС</p>	<p>Метеорологічна служба ВВНЗ (ХНУ ПС)</p>	
 <p>метгр 3 оп ДКЛА</p>	<p>Метеорологічна група оп ДКЛА</p>	
 <p>КВП ОДЕКУ</p>	<p>Кафедра військової підготов- ки фахівців гідрометеоро- логічної служби цивільного ВНЗ (Одеського державного екологічного університету)</p>	
 <p>ГМС ВМС</p>	<p>Гідрометеорологічна служба ВМС</p>	
 <p>ЦНГГМ ВМС</p>	<p>Гідрометеорологічний відділ ЦНГГМ ВМС</p>	

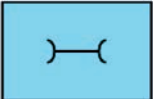

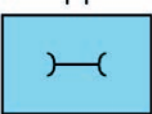

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Метеорологічна група морської авіаційної бригади ВМС	
	Метеорологічне бюро КП ВМБ (Зх, Пв) ВМС	
	Гідрометеорологічна служба СВ	
	Метеорологічне бюро КП АА СВ	
	Гідрометеорологічна служба оперативного командування СВ	
	Метеорологічний взвод омбр (отбр)	
	Метеорологічний взвод огпбр	
	Метеорологічна станція військового полігону	
	Пересувна метеорологічна станція із зазначенням типу (ПМС-70, 72)	

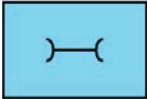
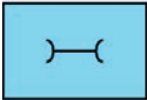
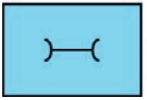
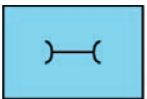
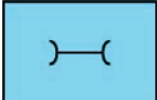
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Державна гідрометеорологічна служба	
	Український гідрометеорологічний центр	
	Регіональний центр з гідрометеорології	
	Обласний центр з гідрометеорології	
	Стаціонарна метеорологічна радіолокаційна станція	

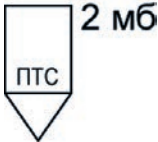
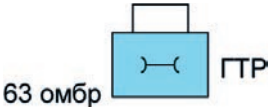
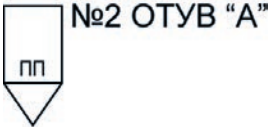
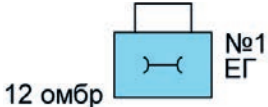

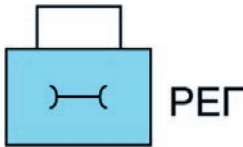
6.7.6. Умовні знаки, які використовуються підрозділах кінологічної служби

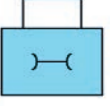
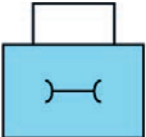
	Кінологічна служба ЗС України Командування Сил підтримки	
	Кінологічне відділення	
	Кінологічний розрахунок	

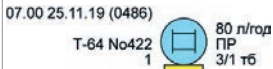
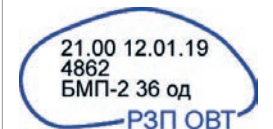

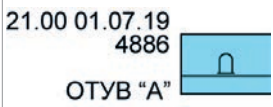
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.8 Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) логістичного забезпечення		
6.8.1 Позначення ремонтно-відновлювальних частин (підрозділів)		
6.8.1.1 Ремонтно-відновлювальні частини (підрозділи) комплексного ремонту		
	Ремонтно-відновлювальна частина (підрозділ) Загальне позначення	
	Ремонтно-відновлювальний полк	
	Ремонтно-відновлювальний батальйон комплексного ремонту	
	Ремонтна рота комплексного ремонту	
	Взвод технічного забезпечення	
6.8.1.2 Ремонтно-відновлювальні частини (підрозділи) спеціалізованого ремонту		
	Ремонтно-відновлювальний батальйон бронетанкового озброєння і техніки	

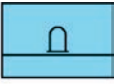

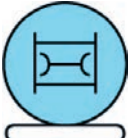

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Ремонтна рота ракетно-артилерійського озброєння	
	Ремонтний взвод бронетанкового озброєння і техніки	
	Ремонтне відділення автомобільної техніки	
6.8.1.3 Підрозділи технічної розвідки пошкоджених зразків ОВТ		
	Взвод технічної розвідки	
	Відділення технічної розвідки	
6.8.1.4 Евакуаційні підрозділи		
	Евакуаційний батальйон	
	Евакуаційний взвод	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
 БТОТ ЕВ	Евакуаційне відділення бронетанкової техніки. БТОТ — бронетанкового озброєння і техніки; АТ — автомобільної техніки.	
6.8.1.5 Підрозділи технічного обслуговування та проведення спеціальних робіт		
 БТОТ ТО	Відділення технічного обслуговування бронетанкової техніки. БТОТ — бронетанкового озброєння і техніки; РАО — ракетно-артилерійського озброєння; АТ — автомобільної техніки.	
 СПЕЦ	Відділення спеціальних робіт	
6.8.1.6 Військові частини (підрозділи) метрологічного забезпечення		
 РМВЧ	Регіональна метрологічна військова частина	
 ВМЛ	Військова метрологічна лабораторія	

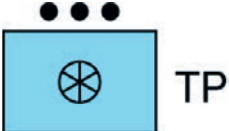
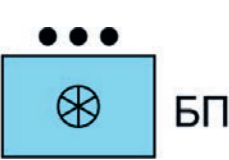

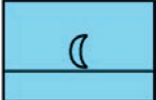
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.8.2 Відновлення озброєння і військової техніки		
6.8.2.1 Технічна розвідка пошкоджених зразків ОВТ		
	Пункт технічного спостереження 2 мб	
	Група технічної розвідки 63 омбр	
6.8.2.2 Евакуація пошкоджених зразків ОВТ		
	Пункт передачі пошкоджених зразків ОВТ № 2 ОТУВ «А»	
	Евакуаційна група № 1 12 омбр. ЕГ — евакуаційна група; ЕК — евакуаційна команда.	
	Шлях евакуації пошкоджених зразків ОВТ № 1 23 отбр	
6.8.2.3 Ремонт пошкоджених зразків ОВТ		
	Ремонтно-евакуаційна група. РЕГ — ремонтно-евакуаційна група; РемГ — ремонтна група.	

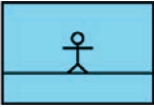

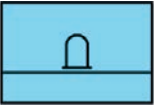
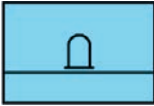
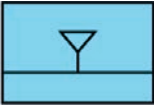

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 12 отбр	Збірний пункт пошкоджених машин 12 отбр	
“3” 	Запасний збірний пункт пошкоджених машин	
6.8.2.4 Відновлення пошкоджених зразків ОВТ під час здійснення маршру		
 №3 ОТУВ “А”	Пункт технічної допомоги № 3 ОТУВ «А»	
3 мб ЗПК	Замикання похідної колони 3 мб	
1 омбр ГС ЗПК	Замикання похідної колони головних сил 1 омбр. ГС — головних сил; ГТ — підрозділів технічного та тилового забезпечення.	
6.8.2.5 Виконання завдань метрологічного забезпечення в ході відновлення пошкоджених зразків ОВТ		
 ВМГ	Виїзна метрологічна група	

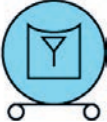
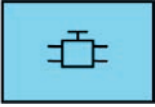

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.8.2.6 Позначення пошкоджених зразків ОВТ		
	<p>Танк Т-64 № 422 1 взводу 3 роти 1 тб о 07.00 25.11.2019 отримав пошкодження в районі з центром 0486.</p> <p>Потребує проведення поточного ремонту трудомісткістю 80 люд/год. ПР — поточний ремонт;</p> <p>СР — середній ремонт; КР — капітальний ремонт; БВ — безповоротні втрати (сектор під знаком повинен мати червоний колір).</p>	
	<p>Райони зосередження пошкоджених зразків ОВТ (масового виходу зі строю ОВТ) з вказівкою часу координат та кількістю ОВТ</p>	
6.8.3 Забезпечення матеріальними засобами		
	<p>Пункт бойового постачання 2 мб</p>	
	<p>Пункт зустрічі ракет та боеприпасів № 2 ОТУВ «А»</p>	
	<p>З 21.00 01.07 2019 року в районі з центром 4886 розгорнуто склад з ракетами та боеприпасами ОТУВ «А»</p>	

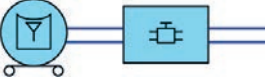

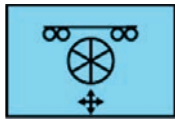
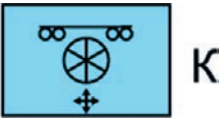
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
09.00 07.02.19 	Запаси ракет та боєприпасів, які розміщені на ґрунті з вказівкою часу та кількості. Даний знак відображається на карті з використання виносних ліній	
25 отбр 	Склад бронетанкового майна на 25 отбр БТМ — бронетанкове майно; АМ — автомобільне майно.	
22 ЦБ РіБ 	22 Центральна база зберігання ракет та боєприпасів	
6.8.4 Рухомі засоби технічного обслуговування, евакуації та ремонту		
МТО-АТ 	Рухомий засіб технічного обслуговування та ремонту типу МТО-АТ	
	Сідельний тягач з напівпричепом	
	Броньована ремонтно- евакуаційна машина на базі танку (танковий тягач, гусеничний тягач)	
	Броньована ремонтно- евакуаційна машина на базі БТР	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.8.5 Технічне обслуговування зразків ОВТ		
10.00 12.06.19 	На ОВТ до 10.00 12.06 2019 року провести технічне обслуговування в обсязі ЩТО	
18 	Окрема база матеріального забезпечення ВМС	
	Батальйон матеріального забезпечення	
	Група (рота) матеріального забезпечення	
	Автомобільний батальйон	
	Автомобільна рота: БП — підвезення боєприпасів ПММ — підвезення пального МТЗ — підвезення продовольчого, речового та військово-технічного майна	
● ● ● 	Господарський взвод	

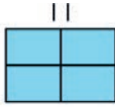

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Автотранспортний взвод	
	Автомобільний взвод: БП — підвезення боеприпасів ПММ — підвезення пального МТЗ — підвезення продовольчого, речового та військово-технічного майна ВТМ — підвезення військово-технічного майна	
	Відділення хлібозаводу	
	Лазня	
	Мобільний лазневий комплекс для миття особового складу та прання речового майна	
	Їдальня	
	Пересувний механізований хлібозавод	
	Продовольчий склад	

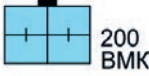
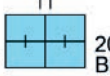

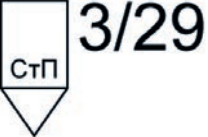

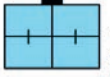
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Речовий склад	
	Склад військово-технічного майна	
 Арт	Склад артилерійських боєприпасів	
 СЗ	Склад стрілецької зброї	
	Склад пального та мастильних матеріалів	
	Транспортний засіб для перевезення води	
	Заправник	

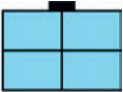

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Вантажівка з напівпричепом	
124 ОК "Захід"	Центри забезпечення, склади (бази) зберігання МТЗ Центру	
96 ПММ КСЛ	Центри забезпечення, склади (бази) зберігання ПММ Центру	
	Пункт заправки ПММ	
МНУГ-20 	Пересувна станція перекачування ПММ	
	Трубопровідні військові частини (підрозділи)	
	Ремонтні підрозділи (майстерні)	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Польовий магістральний трубопровід</p>	
	<p>Стационарний магістральний трубопровід (продукто-нафтопровід)</p>	
<p>25</p> 	<p>Склад (база) зберігання МТЗ номенклатури продовольчої служби</p>	
	<p>Підприємства національної економіки ПММ (нафтопереробні заводи, Державна агенція України)</p>	
	<p>Підприємства Державної агенції України</p>	
<p>6.9. Умовні знаки, які використовуються у Службі військових сполучень</p>		
	<p>Управління військових сполучень на залізниці</p>	
	<p>Комендатура військових сполучень залізничної дільниці та станції</p>	

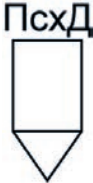

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
 3	Залізнична станція навантаження (розвантаження, перевантаження) військ 3 — пропускна спроможність станції у військових ешелонах	
	Управління аеропорту	
 K	Комендатура військових сполучень аеропорту	
	Аеропорт	
	Управління військових сполучень на морському та річковому транспорті	
	Порт навантаження (розвантаження), посадки (висадки)	
	Локомотив	

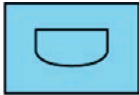

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.10. Умовні знаки, які використовуються в частинах (підрозділах) медичного забезпечення		
 37 омбр	Медична рота бригади	
 37 зрп	Медичний пункт полку	
 1 37 омбр	Медичний пункт батальйону (1 — номер батальйону, 37 омбр — номер бригади)	
 МГП 61 ВМГ	Мобільна група підсилення (лікарсько-сестринська бри- гада)	
 56 НВМКЦ ПдР	Медичний склад (56 — но- мер складу)	
 181 ЦФ та ЗМТінЗ КМС	Центр формування та забез- печення медичною технікою і майном непорушних запав- сів (ЦФ та ЗМТінЗ) (181 — номер центру)	
 ПГМП 65 ВМГ	Пересувна група медичного постачання	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Військовий госпіталь (стаціонарний) (29 — номер госпіталю, ВМКЦ ЦР — підпорядкованість, 200 — кількість ліжок)</p>	
	<p>Військовий мобільний госпіталь (61 — номер госпіталю, 200 — кількість ліжок)</p>	
	<p>Цивільна лікарня (11 МКЛ — номер міської клінічної лікарні, 600 — кількість ліжок)</p>	
	<p>Стабілізаційний пункт (3 — номер батальйону, 29 — номер бригади)</p>	
	<p>Санітарний бронетранспортер</p>	
	<p>Санітарний автомобіль</p>	
	<p>Військово-медичний клінічний центр регіону (ВМКЦ — Військово-медичний клінічний центр, ПДР — Південного регіону, 620 — кількість ліжок)</p>	
	<p>Національний військово-медичний клінічний центр «ГВКГ» (НВМКЦ — аббревіатура назви центру, 1100 — кількість ліжок)</p>	

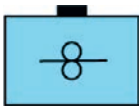
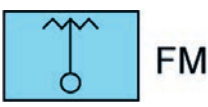

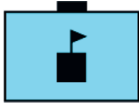
Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
ЦМРСЛ 675 КМС	Центр медичної реабілітації та санаторно-курортного лікування (ЦМРСЛ — аббревіатура назви центру, 675 — кількість ліжок)	
 31 брта Ан-26 30	Санітарний літак (Ан-26 — тип літака, 30 — кількість поранених на борту, 31брта — номер бригади тактичної авіації)	
	Вертоліт аеромедичної евакуації	
28 РСЕУ 	Регіональне санітарно-епідеміологічне управління	
5 3/97	Пункт збору поранених (3 — номер батальйону, 5 — кількість поранених, 97 — номер бригади)	
2 ВСЛ 360	Військова санітарна летючка (2 — номер військової санітарної летючки, 360 — евакомісткість)	
70 АСП 66 ВМГ	Окрема автомобільна санітарна рота (70 — номер роти, 66 ВМГ — підпорядкованість)	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Пересувний стоматологічний кабінет (ПРК — пересувний рентген кабінет, АП — автоперев'язувальна, Р — реанімобіль)	
6.11. Умовні знаки, які використовуються в органах управління (військових частинах, підрозділах) Військової служби правопорядку (воєнної поліції)		
	Головне управління ВСП (ВП)	
	Центральне (територіальне) управління ВСП (ВП)	
	Зональний відділ ВСП (ВП)	
	Спеціальний відділ, дисциплінарний батальйон ВСП (ВП), Центр спеціального призначення ВСП (ВП)	
	Підрозділ ВСП (ВП)	

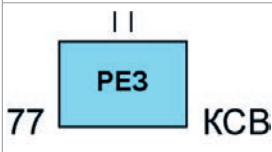

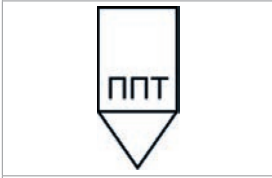
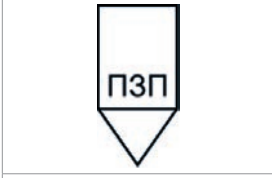

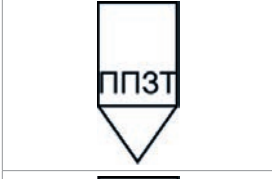

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
6.12. Умовні знаки, які використовуються для відображення суспільно-політичної обстановки та адміністративно-територіального устрою		
	Підрозділ МПЗ	
	Пункт психологічної допомоги	
ГБО ГУМПЗ	Будинок офіцерів	
 ВМУ	Військовий (армійський), оркестр, концертна група	
ПАК-Д 	Похідний автомобільний клуб (ПАК) військовий (армійський)	
	Державна адміністрація: ОДА — обласна; РДА — районна; АДМ — сільська, міська рада об'єднаної територіальної громади	
	Військово-цивільна адміністрація	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Цивільно-військове співробітництво	
	Військовий комісаріат: ОВК — обласний РВК — районний	
	Район компактного проживання національних меншин	
	Масові заворушення (бунт), акції, демонстрації, мітинги, акти непокорі цивільного населення	
	Табір внутрішньо переміщених, відселених осіб, біженці	
	Цвинтар, кладовище	
	Неурядова громадська, (політична) організація	
	Релігійна організація (загальне позначення)	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Релігійна (культова) споруда, комплекс споруд для культових, релігійних потреб, відправ служб, читання молитов і звернень до бога, служіння богу</p>	
	<p>Загострена криміногенна обстановка (порушення громадського порядку, вандалізм, зґвалтування, насильство, розбій, пограбування людей, будинків, транспорту)</p>	
	<p>Арешт</p>	
	<p>Жертва, яка постраждала від криміналітету, замах на вбивство</p>	
	<p>Вбивство</p>	
	<p>Вбивство групи людей, масові вбивства</p>	
	<p>Підпал, пожежа</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	Вибух, підрив, терористичний акт	
	Заклад відбування покарання, місця утримання полонених	
	Друковані засоби масової інформації	
	Цивільне радіо (FM)	
	Цивільне телебачення	
	Пошта, поштове відділення	
	Місце проведення офіційної зустрічі, прес-конференції, брифінгу — PR, зустрічі військового командування з журналістами	
	Навчальний заклад (будівля)	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Об'єкти та споруди, які знаходяться під захистом міжнародного права. Культурні цінності</p>	
	<p>Сектор, межі (зони) стійкого прийому цивільних радіозасобів</p>	
	<p>Сектор, межі (зони) стійкого прийому телезасобів</p>	
	<p>Район розповсюдження листівок (залистування)</p>	
	<p>Район, до якого сплановано відселення (евакуацію) населення, біженців із районів воєнних дій</p>	
<p>227</p> 	<p>Загальновійськові полігони (ЗВП): 277 — номер загальновійськового полігону; ОК «Захід» — підпорядкованість ОК</p>	

Умовний знак 1	Назва умовного знаку 2	Примітка 3
	<p>Військові частини резерву. 77 батальйон резерву; 77 — номер підрозділу (в/ч); КСВ — підпорядкованість</p>	
	<p>Пункт прийому особового складу</p>	
	<p>Пункт прийому техніки</p>	
	<p>Пункт зустрічі поповнення</p>	
	<p>Пункт попереднього збору військовозобов'язаних</p>	
	<p>Пункт попереднього збору техніки</p>	
	<p>Пункт збору селищної ради</p>	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	Штаб оповіщення	
6.13. Умовні знаки, які використовуються в підрозділах застосування космічних систем		
	Космічний апарат	
	Космічний апарат зв'язку	
	Розвідувальний КА	
	Навігаційний КА	
	Метеорологічний КА	

Умовний знак	Назва умовного знаку	Примітка
1	2	3
	<p>Орбітальне угруповання (3 — кількість космічних кораблів в угрупованні)</p>	
	<p>Космічний корабель</p>	
	<p>Космічний корабель (вантажний)</p>	
	<p>Орбітальна станція</p>	
	<p>Район запуску космічних засобів</p>	
	<p>Район посадки космічних засобів</p>	

Командувач Сухопутних військ
Збройних Сил України
генерал-полковник

Олександр СИРСЬКИЙ

Ви отримали ці Інформаційно-навчальні матеріали завдяки спільній ініціативі ГО «Реформація», видавництва «Наш Формат» і добродійним внескам сотень небайдужих українців.

Для замовлення безкоштовного передання у військовий підрозділ пишiть на: order@format.ua.

Наші книжки для українського війська:

«Бойовий статут механізованих і танкових військ сухопутних військ Збройних сил України. Частина II. Батальйон, рота»

«Бойовий статут механізованих і танкових військ сухопутних військ Збройних сил України. Частина III. Взвод, відділення, екіпаж»

«Невідкладна військова хірургія» від Інституту Бордена. Видано спільно з Американсько-українською медичною фундацією

Готується до друку

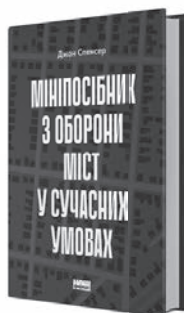

«ATLS (Advanced Trauma Life Support)» від American College of Surgeons (Американської колегії хірургів)

У співпраці з American College of Surgeons і Global Medical Knowledge Alliance (GMKA)

«Тактика легкої піхоти для малих підрозділів»
У співпраці з Крістофером Ларсеном — провідним американським військовим експертом — та виданням Цензор. НЕТ.

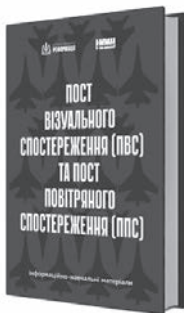
«Мініпосібник з оборони міст у сучасних умовах». У співпраці з Джоном Спенсером — провідним фахівцем з ведення бойових дій в умовах міста — та перекладацьким бюро «Таск Форс».

«Посібник рейнджера» від Міністерства армії США

«Підручник сержанта зенітних підрозділів військ ППО СВ (спеціалістів виробу 9К310 ПЗРК "Ігла-1")»

«Пост візуального спостереження (ПВС) та пост повітряного спостереження (ППС): інформаційно-навчальні матеріали»

«Бойовий статут Сухопутних військ. Війська протиповітряної оборони Сухопутних військ Збройних сил України»

Підтримати наші
книжкові проекти
для українського війська

**НАШ
формат**

СПІЛЬНОТА УКРАЇНСЬКОЇ
РЕФОРМАЦІЇ

БЕЗПЛАТНА ДОПОМОГА ВІЙСЬКОВИМ

ПРАВОВИЙ НАВІГАТОР ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ

Створено командою Правозахисного центру для військовослужбовців «Принцип». Це інструмент, який допоможе військовим, ветеранам і їхнім родинам зорієнтуватися в базових юридичних питаннях, етапах на шляху пораненого і підкаже корисні контакти, за якими можна звернутися.

Принцип

navigator.pryncyp.com

VETERAN HUB

Veteran Hub — мережа підтримки для воїнів та їхніх близьких, заснована у 2018 році в Києві. Тим, хто звільняється зі служби, безоплатно надають психологічну підтримку і юридичні консультації. Звертайся, якщо потрібно:

- розібратися з документами, правами та статусами;
- дізнатися, як пройти ВЛК чи МСЕК;
- зрозуміти алгоритм отримання виплат.

Також усі послуги безкоштовно доступні для рідних і коханих військових. З усіх питань дзвоніть на лінію підтримки: 067 328 28 68.

VETERAN HUB

veteranhub.com.ua

ГО «ВІЙСЬКОВА ШКОЛА "БОРИВІТЕР"»

Організація надає безоплатну інтенсивну підготовку військовослужбовцям за 9 напрямками: БпЛА літакового і мультироторного типу, FPV-дрони, військовий зв'язок, військове управління (TLP та NCO), топографія, психологічна підготовка, вивчення і впровадження досвіду. Більшість навчальних програм розроблено за стандартами НАТО й адаптовано до реалій бойових дій у російсько-українській війні. Для проходження курсів потрібно подати заявку на сайті.

боривітер

boryviter.org.ua

ГО «КУЛЬТУРНИЙ ДЕСАНТ»

Об'єднання митців, військових і цивільних діячів, діяльність яких спрямована на Перемогу України. На рахунку «Культурного Десанту» — понад 2000 концертів на лінії фронту, у військових госпіталях, у частинах рятувальників і на деокупованих українських територіях. Мобільні похідні групи в щоденному режимі працюють із захисниками на передовій і тими, хто проходить реабілітацію. «Культурний Десант» є ініціатором мистецьких, психологічних та освітніх проєктів, які змінюють нашу країну вже сьогодні. Серед знакових ініціатив об'єднання — проєкт «Книга на фронт», у межах якого бійцям було передано понад 27 тисяч книжок.

culturalforces.org

[instagram.com](https://www.instagram.com)

TCCC.ORG.UA

Навчальні матеріали з тактичної медицини TCCC (Tactical Combat Casualty Care). Можливість користуватися на сайті або в мобільному застосунку.

Матеріали перекладено українською. Вони містять тексти, відео та презентації й відповідають нещодавно прийнятим стандартам підготовки військовослужбовців Медичних сил ЗСУ. Охочі отримують рекомендації з медичної допомоги: з моменту отримання травми на полі бою до евакуації та спеціалізованого лікування.

Проєкт реалізовано за підтримки Об'єднаної агенції з травми Військово-медичної служби США (JTS) і Комітету з тактичної бойової допомоги пораненим (CoTCCC).

tccc.org.ua

[Apple Store](https://apps.apple.com)

[Google Play](https://play.google.com)

Популярне видання

ТИМЧАСОВИЙ ПОРЯДОК
«ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАТИВНИХ
(БОЙОВИХ) ДОКУМЕНТІВ»

Керівник проекту: *Роман Склярів*
Технічний редактор: *Олександр Гончар*
Верстальник: *Сергій Задворний*
Художня редакторка: *Ольга Старостіна*
Дизайнер обкладинки: *Орест Підлісецький*